

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Türk Dili Bilim Dalı

HALAÇÇA: BELGELEME VE DİLBİLGİSİ ÇALIŞMASI

Mina Dolati Darabadi

Yüksek Lisans

Ankara, 2017

HALAÇÇA: BELGELEME VE DİL BİLGİSİ ÇALIŞMASI

Mina Dolati Darabadi

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Türk Dili Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2017

KABUL ve ONAY

Mina Dolati Darabadi tarafından hazırlanan "Halaçça: Belgeleme ve Dilbilgisi Çalışması" başlıklı bu çalışma, 07.06.2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Jale DEMİRCİ (Başkan)

Prof. Dr. Ülkü ÇELİK ŞAVK (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Fatma Binnur ERDAĞI DOĞUER

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Sibel BOZBEYOĞLU

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 3... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

07.06.2017

Mina Dolati Darabadi

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.

(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etmeniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)

Tezimin/Raporumuntarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.

(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)

Tezimin/Raporumun Ocak 2020 tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.

Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi

07 /06/2017

Mina DOLATİ DARABADİ

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Prof. Dr. Ülkü ÇELİK ŞAVK danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığımı beyan ederim.

Mina DOLÂTİ DARABADİ

TEŞEKKÜR

Öncelikle tez çalışmamın planlanması, araştırılması ve yürütülmesinde ilgi ve destekleriyle her zaman yanımda olan ve bir an olsun yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Ülkü ÇELİK ŞAVK'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, tez çalışmamda her zaman destekleri dokunan Mohammad Rafeghi'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Halaçları tanımama ve temel araştırma yapmama neden olan değerli hocam Doç. Dr. Behruz Beykbabai'ya minnettarım. Dillerine olan düşkünlükleri ve yardımseverlikleri sayesinde araştırma boyunca yardımlarını esirgemeyen Mirzayi ve Dr. Vaşeqani Farahani'ye; beni her zaman sıcakkanlılıkla karşılayan, bana gelenekleri ve kültürlerini yakından tanıma fırsatı veren, evlerini bana açan Kaşe, Bonçenar ve Vaşeqan köyleri halkına sonsuz sevgi ve saygılarımı arz ederim.

Tüm eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, özellikle tezimin saha çalışmasını gerçekleştirirken, her zaman yanımda olan sevgili aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

ÖZET

DOLATİ DARABADİ, Mina. *Halaçça: Belgeleme ve Dilbilgisi Çalışması*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2017.

Halaçça, 20. yüzyılda Doerfer tarafından tespit edilmiştir. Türk dili ailesinin çağdaş bir kolu olan Halaçça, UNESCO tarafından savunmasız derecede tehlikedeki diller arasında gösterilmektedir. Şu an sadece İran'ın Merkezi bölgesinde konuşulmaktadır. Tehlikede olan bir dilin ölmeden önce tespiti önemli olduğu için, bu çalışmada Halaçça anadili konuşurlarından derleme yöntemi ile sesli ve görsel kayıt yapılarak hem dilin belgelenmesi sağlanmış hem de elde edilen veri deşifre edilerek yazıya aktarılmıştır. Daha sonra yazıya aktarılmış metne dayalı Halaççanın dil bilgisi özellikleri ile söz varlığı çalışması yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler

Halaçça, Tehlikedeki Dil, Dil Ölümü, İran'daki Türkler

ABSTRACT

DOLATİ DARABADİ, Mina, *Khalaj Languages: Documentation and Grammar Study*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2017.

Khalaj language has been detected by Doerfer in the 20th century. Khalaj language is a independent branch of the Turkik group of languages which has shown between endangered languages in vulnerable level by UNESCO. Since the detection of an endangered language is important before death, in this study, audio and visual recordings were made by compilation method from Khalaj native speakers and both language documentation was provided and the obtained data was deciphered and transferred to the article. According to the materials, the grammar and vocabulary of khalaj language has worked out.

Keywords: Khalaj, In Danger Languages, Death of Languages, İnan Turk's

İÇİNDEKİLER

KABUL ve ONAY	i
BİLDİRİM	ii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	iii
ETİK BEYAN.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ.....	xiv
KISALTMALAR	xv
TABLolar	xvi
ÖNSÖZ.....	xvii
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	8
1 İNCELEME	9
1.1 SES BİLGİSİ.....	9
1.1.1 Ünlüler.....	9
1.1.1.1 /a/ ünlüsü.....	9
1.1.1.2 /e/ ünlüsü.....	9
1.1.1.3 /ä/ ünlüsü.....	9
1.1.1.4 /i/ ünlüsü	9
1.1.1.5 /i/ ünlüsü	10
1.1.1.6 /o/ sesi	10
1.1.1.7 /u/ ünlüsü.....	10

1.1.2	Uzun Ünlüler.....	10
1.1.2.1	/ā/ ünlüsü.....	10
1.1.2.2	/ā̄/ ünlüsü.....	10
1.1.2.3	/ē/ ünlüsü.....	10
1.1.2.4	/ō/ ünlüsü.....	11
1.1.2.5	/ū/ ünlüsü.....	11
1.1.3	Ünsüzler	11
1.1.3.1	/b/ ünsüzü.....	11
1.1.3.2	/c/ ünsüzü	11
1.1.3.3	/č/ ünsüzü	11
1.1.3.4	/d/ ünsüzü.....	12
1.1.3.5	/f/ ünsüzü.....	12
1.1.3.6	/g/ ünsüzü.....	12
1.1.3.7	/h/ ünsüzü.....	12
1.1.3.8	/k/ ünsüzü.....	12
1.1.3.9	/l/ ünsüzü.....	13
1.1.3.10	/m/ ünsüzü.....	13
1.1.3.11	/n/ ünsüzü.....	13
1.1.3.12	/p/ ünsüzü.....	13
1.1.3.13	/ɣ/ ünsüzü	13
1.1.3.14	/q/ ünsüzü.....	13
1.1.3.15	/r/ ünsüzü.....	14
1.1.3.16	/s/ ünsüzü	14
1.1.3.17	/š/ ünsüzü	14
1.1.3.18	/t/ ünsüzü.....	14
1.1.3.19	/v/ ünsüzü.....	14

1.1.3.20	/w/ ünsüzü	15
1.1.3.21	/χ/ ünsüzü	15
1.1.3.22	/y/ ünsüzü	15
1.1.3.23	/z/ ünsüzü	15
1.1.4	Ses Özellikleri	15
1.1.4.1	Uzun Ünlüler.....	15
1.1.4.2	Söz başı /h-/ Ünsüzü	18
1.1.4.3	Ses Olayları.....	19
1.1.4.3.1	Artlık- Önlük Uyumu	19
1.1.4.3.2	Düzlük- Yuvarlaklık Uyumu.....	19
1.1.4.3.3	Ünlü Erimesi.....	20
1.1.4.3.4	Ünlü Nöbetleşmesi	20
1.1.4.3.5	Ünsüz Uyumu	21
1.1.4.3.6	Ünsüz Erimesi	22
1.1.4.3.7	Ünsüz Türemesi.....	22
1.1.4.3.8	Ünsüz İkizleşmesi.....	22
1.1.4.3.9	Ünsüz Nöbetleştirme	23
1.1.4.3.10	Göçüşme	24
1.2	BİÇİM BİLGİSİ	25
1.2.1	Yapım Ekleri	25
1.2.1.1	İsimden İsim Yapım Ekleri.....	25
1.2.1.2	İsimden Fiil Yapım Ekleri	26
1.2.1.3	Fiilden İsim Yapım Ekleri	27
1.2.1.4	Fiilden Fiil Yapım Ekleri.....	27
1.2.2	Çekim Ekleri	28
1.2.2.1	İsim	28

1.2.2.1.1	Çokluk Ekleri	28
1.2.2.1.2	İyelik Ekleri	29
1.2.2.1.3	Hal Ekleri	30
1.2.2.1.3.1	İlgi Hali.....	30
1.2.2.1.3.2	Belirtme Hali	30
1.2.2.1.3.3	Yönelme Hali	30
1.2.2.1.3.4	Bulunma Hali.....	31
1.2.2.1.3.5	Ayrılma Hali.....	32
1.2.2.1.3.6	Vasıta Hali	32
1.2.2.1.3.7	Yön Hali	33
1.2.2.1.4	Aitlik Eki	33
1.2.2.2	Fiil.....	33
1.2.2.2.1	Soru	34
1.2.2.2.2	Fiilimsiler	34
1.2.2.2.2.1	İsim-Fiil	34
1.2.2.2.2.2	Sıfat-Fiil.....	34
1.2.2.2.2.3	Zarf-Fiil	34
1.2.2.2.3	Şahıs Ekleri.....	35
1.2.2.2.4	Zaman Ekleri	36
1.2.2.2.4.1	Basit Zamanlar	36
1.2.2.2.4.1.1	Görülen Geçmiş Zaman	36
1.2.2.2.4.1.2	Öğrenilen Geçmiş Zaman	37
1.2.2.2.4.1.3	Geniş Zaman	37
1.2.2.2.4.1.4	Şimdiki Zaman.....	38
1.2.2.2.4.1.5	Dilek Kipleri	38
1.2.2.2.4.1.5.1	İstek Kipi.....	39
1.2.2.2.4.1.5.2	Emir Kipi	39
1.2.2.2.4.1.5.3	Şart Kipi.....	40

1.2.2.2.4.1.5.4	Gereklik Kipi	40
1.2.2.2.4.2	Birleşik Zamanlar	41
1.2.2.2.4.2.1	Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti	41
1.2.2.2.4.2.2	Geniş Zamanın Şartı	41
1.2.2.2.4.2.3	Geniş Zamanın Hikâyesi.....	41
1.2.2.2.5	Birleşik Fiiller.....	41
1.2.2.2.5.1	Bir İsimden ve Bir Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller	41
1.2.2.2.5.2	İki Fiil İle Yapılan Birleşik Fiiller.....	42
1.2.2.2.6	Bildirme Ekleri	43
1.2.2.3	Zamir.....	43
1.2.2.3.1	Şahıs Zamirleri	43
1.2.2.3.2	Dönüşlük Zamirleri	43
1.2.2.3.3	İşaret Zamirleri	44
1.2.2.3.4	Soru Zamirleri	44
1.2.2.3.5	Belirsizlik Zamirleri	44
1.2.2.4	Sıfat.....	44
1.2.2.4.1	Niteleme Sıfatları	45
1.2.2.4.2	Belirtme Sıfatları	45
1.2.2.4.2.1	İşaret Sıfatları	45
1.2.2.4.2.2	Sayı Sıfatları	45
1.2.2.4.2.2.1	Asıl Sayı Sıfatları.....	45
1.2.2.4.2.2.2	Sıra Sayı Sıfatları	46
1.2.2.4.2.3	Belirsizlik Sıfatları	46
1.2.2.4.2.4	Soru Sıfatları.....	46
1.2.2.5	Zarf.....	46
1.2.2.5.1	Zaman Zarfları.....	46
1.2.2.5.2	Tarz Zarfları	47

1.2.2.5.3 Yer Yön Zarfları	47
1.2.2.5.4 Miktar Zarfları	49
1.2.2.6 Edat	49
1.2.2.7 Bağlaç	50
İKİNCİ BÖLÜM	51
2 METİN	52
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	97
3 SÖZLÜK	98
SONUÇ	135
KAYNAKÇA	137
EK 1: Fotoğraflar	139
EK 2: Orijinallik Raporu	142
EK 3: Etik Kurul	143

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

Ä : Açık e

İ : I

Ā : Uzun A

Ē : Uzun E

Ă : Uzun açık e

ī : uzun i

Ō : Uzun O

Ū : uzun U

Č : Ç

Γ : Kalın g

Š : Ş

Ɔ : Ng

χ : Hırıltılı h

KISALTMALAR

GT: Genel Türkçe

Krş. : Karşılaştırınız

vb. : ve benzeri

vd. : ve diğerleri

yy : yüz yıl

TABLÖLAR

Birincil uzun ünlüler	12
İkincil uzun ünlüler	13
Söz başı /h-/ sesi	14
Sözlük	92

ÖNSÖZ

Halaçların bir taraftan Farslar ve diğer taraftan Azerilerle komşuluğu, Halaçça'yı topluluk dili durumuna getirmiştir. Ayrıca, İran'da Farsçanın baskın dil olmasından dolayı, Halaçça'nın kullanım alanı daralmış ve nesiller arası aktarımı gittikçe azalmıştır. Günümüzde, 51000¹ konuşura sahip olan bu dil, UNESCO tarafından *savunmasız* 'vulnerable'² derecede tehlikedeki diller arasında yer almaktadır.

Türk dillerinin sınıflandırılmasında, Halaçça taşıdığı Altayistik ses özellikleri sebebiyle, başlı başına bir Türk dili değişkesi olarak yerleştirilmiştir. 1960lı yıllara kadar değerinin pek de farkında olunmayan Halaçça; Doerfer'in öğrencisi Semih Tezcan'ın ifadesine göre, 20. yy sonlarında Doerfer tarafından yeniden keşfedilmiştir. Bu dilin Türkoloji açısından değerini kavrayan Doerfer, bu dilin önemini anlatmak için büyük bir çaba sarf etmesine rağmen, Halaçça hak ettiği kadar ilgi görmemiş ve tehlikede olma derecesi her gün daha da artmıştır.

Bahsedilen nedenler tez çalışma konusunu belirtmekle birlikte, bölgede saha çalışması yapılmasının gerekliliğini de göstermekteydi. Bundan dolayı, Erak ili köylerinden sayılan; Kaşe, Bonçenar ve Vaşeğan köylerinde görsel ve işitsel çalışmalar yapılmıştır. Dilin hayatta kalmasını sağlayan bu malzemelerden, çalışma amacımıza uygun belgeler seçilmiştir. Seçili kaynaklardan yararlanılarak, dil bilimsel çalışmalar yapılmış ve Halaçça'nın dilbilgisi ve söz varlığı ortaya konulmuştur.

¹ <https://www.ethnologue.com/language/klj>

² <http://www.unesco.org/languages-atlas/index.php?hl=en&page=atlasmap>

GİRİŞ

‘Dil veya lisan, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli tarihin bilinmeyen dönemlerinde atılmış bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir’ (Ergin, 2004: 3).

İlkel topluluklar, kavimler halinde yaşadıklarından dolayı, kavimler sayısı kadar dil ortaya çıkmıştır. Böylece, kavimlerin birbirleriyle karışması ve yerel, milli toplulukların ortaya çıkması sonucunda, milli ve halk dilleri meydana gelmiştir.

Dünyada bugün toplamda kaç dil konuşulmakta olma konusunda, farklı tahminler vermektedir. Ethnologue sitesinin belirttiğine göre günümüzde yaklaşık 7000 dil konuşulmakta olup, bunların üçten biri kaybolma tehlikesindedir.³ Dillerin tehlikede olma derecelerini belirtmek amacıyla, farklı kurum ve dilbilimciler tarafından çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Dilin uğradığı tahripler, nesiller arası aktarma durumu, üzerindeki başka dillerin etkisi gibi faktörler, dillerin tehlikelilik derecesini belirlemektedir. En son UNESCO’nun destekleriyle gerçekleşen bir projede dillerin tehlikede olma durumunu belirtmek için 9 ölçüt belirlenmiştir; “kuşaklararası dil aktarımı”, “dil konuşurlarının kesin sayısı”, “toplam nüfus içindeki konuşurların oranı”, “dil farklı kullanım alanları”, “dil yeni alanları ve medyadaki kullanımı”, “dil, eğitim ve okuma-yazma için malzeme sağlanması”, “resmi ve kurumsal dil tutumları”, “resmi statü ve kullanımın dâhil olduğu politikalar”, “topluluk üyelerinin kendi dillerine yönelik tutumları” ve “belgelerin miktarı ve kalitesi”. Dillere yönelik yapılan sınıflandırmalar, genel olarak dilleri ‘güvende olan diller’, ‘tehlikede olan diller’ ve ‘ölü diller’ olarak, üç farklı derecede sınıflandırmaktadır. Dillerin sınıflandırılması farklı dilbilimcilerin görüşmelerine göre değişmektedir. Krauss, ölüm döşğinde ‘mere endangerment’ terimini kullanarak, çocuklar tarafından ana dil olarak artık öğrenilmeyen dillerin durumunu ifade etmektedir (Krauss, 1992). UNESCO’ya göre diller tehlikede olma derecelerine göre ‘güvenli’, ‘savunmasız’,

³ <https://www.ethnologue.com/guides/how-many-languages>

'kesin tehlikede', 'ciddi tehlikede', 'kritik tehlikede' ve 'ölü' diller olarak 6 gruba sınıflandırılmıştır.⁴

Bu tez çalışmasına konu olan Halaçça; 51.000⁵ kişi tarafından konuşulmakta ve tehlikedeki diller arasında, *savunmasız* derecesinde yer almaktadır.

Halaçça ses özellikleri ve taşıdığı arkaik söz varlıklarından dolayı, Türk dillerinin sınıflandırılmasında yeni tasniflerin meydana gelmesine sebep olmuştur. Doerfer, Halaçça'yı diğer 6 Türk dili gruplarından birine yerleştirmeyip, bu dili Türk dili ailesinin farklı bir kolu olarak değerlendirmiştir.

1. Çuvaş veya Bolgar gurubu
2. Güney- Batı veya Oğuz gurubu
3. Kuzey- Batı veya Kıpçak gurubu
4. Güney- Doğu veya Uygur gurubu
5. Kuzey- Batı veya Güney Sibiryaya gurubu
6. Yakut gurubu
7. Halaçça (Doerfer vd. 1971).

Türk dilleri sınıflandırılmasında Halaçça'yı farklı bir kola yerleştiren diğer bir çalışma Talet Tekin'e aittir. Talat Tekin Altay dil teorisinin temelini oluşturan *r, l ~ z, ş* denkliliğini göz önünde bulundurarak, Halaçça'yı *hadaq/adak* gurubunda yerleştirmektedir.

1. *r/l* grubu: Çuvaşça,
2. *hadaq* grubu: Halaçça,
3. *atah* grubu: Yakutça, Dolganca,
4. *adaq* grubu: Tuvaca, Karagasça,
5. *azaq* grubu: Hakasça, Sarı Uygurca,
6. *taglığ* grubu: Kuzey Altay diyalektleri,
7. *tūlu* grubu: Altayca,
8. *tōlū* grubu: Kırgızca,
9. *taglık* grubu: Özbekçe, Yeni Uygurca,

⁴ Vulnerable, definitely endangered, severely endangered, critically endangered, extinct
<http://www.unesco.org/languages-atlas/en/atlasmap.html>

⁵ <https://www.ethnologue.com/language/klj>

10.tawlı grubu: Tatarca, Başkurtça, Kazakça, Karakalpakça, Nogayca, Kumukça, Karaçayca-Balkarca, Karaimce, Baraba Tatarcası, Kırım Tatarcası,

11.tağlı grubu: Salarca,

12.dağlı grubu: Türkmençe, Horasani, Özbekçenin Harezmi-Oğuz diyalektleri, Azeri (Kaşgay-Aynalı, Kerkük, Erbil ağızlarıyla birlikte), Türkçe, Gagavuzca (Tekin, 1989).

Halaçların tarihi hakkında yeterli kaynak bulunmamaktadır. Halaçların hangi dönemde İran'a yerleştikleri konusunda kesin bir bilgi elde edilmediğinden; bunların Samanlılar, Moğollar, Selçuklular ve Timurlular, dönemlerinde İran'a yerleştikleri gibi farklı görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Halaçlar eskiden Hindistan, Afganistan gibi farklı coğrafyalarda bulunmuşlar; Ancak, farklı Halaç topluluklarından günümüze kadar hayatlarını sürdürebilen bir tek İran Halaçları vardır.

Halaçların şimdiki yerleşim yerleri, Tahran'ın 300 km güneyindeki Qom ve Merkezi illerindedir. İran'ın merkezi bölgesinde; kuzeyde Save, doğuda Qom, güneyde Irak ve batıda Hamedan şehirlerinin civarında bulunan Halaç köylerinin komşuluğunda; Fars, Türk ve etnik guruplarından ulaşan onlarca köy bulunmaktadır. Halaç köylerinin sayısı konusunda farklı rakamlar söylenmiştir.

Minorsky, XX. Yüzyılın başında 25 Halaç köyü adı verirken; bu rakam, Doerfer'de 50'dir. Bu üç farklı köy listesi incelendiğinde Halaçların yaşadığı köy sayısının 69 olması gerekir. Ancak kendisi de bir Halaç olan Cemrâsî, Halaç coğrafyasının üç ayrı şehirde (*Kom, Tafreş, Aştiyan*) bulunan 52 köyden ibaret olduğunu tespit etmiştir. (Bosnalı, 2012).

İlk olarak doğu bilimcisi Minorsky 1940 yılında İran seferlerinden elde ettiği malzemelerden yayınladığı yazıda Halaç dilinden bahsetmektedir:

'1906 yılının soğuk Aralık ayında, Burucerd'den Tehran'a dönüyordum, Yol boyunca, rastladığım her köyde, görülmeğe değer, mahalli hususiyetler mevcut olup olmadığını sorduğum, Kondurud'da (Sultanabad'ın kuzey-doğusuna tahminen 75 ve Save'nın güney-batısına 50 km. de), bana, burada oturan halkın, Türk Halaç kabilesine mensup olduğunu ve Halaçça konuştuğunu söylediler. Olağanüstü hususiyetleri ile dikkat ve alakamı celp etmiş olan, bu diyalekten

birkaç cümle not etmek için, ancak, bir-iki saatlik zamanım vardı' (Minorsky, 1950: 84).

Minorsky makalesinin devamında, topladığı malzemelerin diyalektik farklılıkları gerekçesiyle, malzemeleri şehirlere göre üç farklı başlık altında sunmaktadır. Kendisinin topladığı malzemelerin yetersiz olduğunu beyan etmekle birlikte bunların formüle etmesini, zamanını Halaçlar arasında geçirebilecek bir Türkolog'un görevi görmüştür.

1328 şemsi (1949 Miladi) yılında İranist Mohammad Moghaddam, Halaçların yer aldıkları İran'ın merkezi bölgesindeki yöresel ağızlarının tespiti başlığı altında bir çalışma yaparken, Halaç diline rastlamış ve bu dilleri sınıflandırırken, Halaçça'yı Türk dili olarak dördüncü sınıfa yerleştirmiştir.

Minorsky ve Moghaddam Türkolog olmadıkları için Halaçça'nın değerinin farkına pek de varamamışlar. Ancak, 1967 yılında Doerfer İran hakkında bir makale yazarken Moghaddam'ın kitabına rastlamıştır. Halaçça'nın değer ve önemini hemen kavrayan Doerfer, kendisi İran'a gidemeyince; öğrencilerini (Wolfram Hesch, Hartwig Scheinhardt ve Semih Tezcan) Halaç dilinin ön araştırmasını yapmak üzere oraya göndermiştir.

'1968 ilkbaharında, Göttingen'de Türkoloji öğrenimi görmekte olan Wolfram Hesch, Hartwig Scheinhardt ve ben İran'a gidip alan araştırması yaptık Halaçların yaşadığı köyleri belirledik ve epeyce dil malzemesi derledik.' (Tezcan, 1999: 9).

Bu saha çalışması sırasında derlenen malzemeler, kitap olarak yayınlanmıştır (Dorerfer vd. 1971).

1969 yılında Doerfer'in İran'a gitmek sonucu olarak, birinci saha çalışmasında öğrencileri tarafından yapılmış olan eksiklikler tamamlanmış olup, değerlendirilen malzemeler Doerfer'in kendisi ve diğer dilbilimcilerin farklı alanlardaki çalışmalarına kaynak olmuştur. Bunlar arasında en önde gelen çalışma, Doerfer'in Halaçça dilbilgisi konusunda hazırladığı, *Grammatik des chaladsch* adlı kitabıdır (Dorerfer, 1988), aynı malzemelerden hareketle, Doerfer dil atlasını da yayınladı (Dorerfer, 1987). Bundan sonraki iki değerli çalışma ise, tekrar Doerfer ve Semih Tezcan tarafından hazırlanmıştır. İlk eser Xarrab diyalekti üzerine yapılmış olan

bir Xarrab-Almanca sözlük çalışmasıdır (Doerfer ve Tezcan, 1980). İkinci eserde, farklı köylerde ve farklı diyalektlerden toplanmış olan metinler sunulmaktadır, 154 metinden oluşan bu eserde, her metnin karşısında Almanca çevirisi de verilmektedir (Ramer vd. 1995). Bunların yanı sıra, Doerfer'in tarafından, Halaççayla ilgili birçok önemli makale yayınlanmıştır.

Kısaca Halaçça'nın sesbilgisi ve biçimbilgisini ele alan bir çalışma Mehmet Ölmez tarafından gerçekleştirilmiştir (Ölmez, 1995). Halaçça üzerine çalışma yapan kişileri şu şekilde sıralayabiliriz: Filiz Kıral (Kıral, 2000a, 2000b), Sultan Tulu (Doerfer ve Tulu, 2012; Sultan, 2013), Sonel Bosnalı (Bosnalı, 2009a; Bosnalı, 2009b; Bosnalı, 2010; Bosnalı, 2012). Halaç dilinin taşıdığı özellikler, farklı makalelere konu olmuştur.

İran'da hakkıyla ilgi görmeyen Halaçça, dilbilimcilerin ilgisinden uzak kalmıştır. Bu dille ilgili çalışmalar yapan dilbilimci, Prof. Dr. Javad Heyat'ı olmuştur, kendisinin çalışmaları Türkçe yayınlanan *Varlıq* dergisinin, 70. Sayısında (1988 yılı) yer almaktadır. Ayrıca adı geçen derginin, 172. Sayısı, 2014 yılında Halaçça özel sayısı olarak yayınlanmıştır.

Bu dilbilimcilerin yanı sıra, kendisi Halaç olan, dilin tespit edilmesi ve hayatta kalması konusunda çaba gösteren Aliasgher Cemrasi, önemli ve dikkate değer çalışmalar yapmıştır.

- 1) Xalacha Yadegar Torkan Bastan, Halaçların Tarihi ile ilgili bir kitap;
- 2) Karşı Baluqqa Selam, şiir kitabı;
- 3) Tülkü Matalı, hikâye;
- 4) Xalac Tili Gerameri, Halaç dilbilgisi çalışması;
- 5) Hacı Tülkü Matalı; hikâye

Anadili üzerine çalışma yapan Halaçlardan bir diğeri ise Abdullah Vaşeqani Farahanidir.

- 1) Xalacha Dar Ayeneye Tarix, Halaçça'nın tarihi eserlerdeki yeri;
- 2) Mabani Destüre Zebane Xalaci, Halaç dilbilgisi çalışması;
- 3) Mahan Yarum, yazarın kendisine mensup şiirler;

Yapılan bu çalışmalarda dillerin belgelendirmesine yeterince yer verilmemiştir. Derlenen malzemenin eksikliği sonucunda, çoğu çalışmalar Doerfer'in çalışmalarını göz önünde bulundurarak gerçekleştirilmiştir. Dilin belgelendirilmesini sağlayan kayıtların eksikliğinden hareketle bu çalışmanın konusu ve yöntemini belirttik.

Bu tezin temelini oluşturan, işitsel-görsel kayıtlar, Halaç dilinin farklı diyalektlerini konuşmakta olan Kaşe, Bonçenar ve Vaşeğan halkından derlendi. Tahranda Halaçlar hakkında bilgisi olan biri vasıtası ile tanıştığım Kaşe köyüne mensup olan Mirzayi Bey ilk mülakat yapılan kişi olup 2016 yılının Ocak ayında gerçekleşen görüşmede yalnızca ses kaydı yapıldı. Daha sonra, 2016 yılının Ağustos ayında Mirzayi Bey'in Kaşe köyündeki evinde diğer köy halkıyla tanışmam ve işitsel-görsel kayıtlar yapmam mümkün oldu. Bu görüşmede farklı dil bilgisel yapıların da kullanıldığı son derece verimli veri elde edildi ve anadillerine karşı tutumları hakkında gözlem yapıldı.

Kaşe köyünden sonra saha çalışması Bonçenar köylüleri ile devam etti. Bonçenar halkı Halaçça'nın belgelenmesi ve canlılığının sürdürülmesi için konuşmalarının ne kadar önemli olduğunun farkındaydılar. Böylece, gün boyu süren mülakatlara kaynaklık ettiler.

Halaçça'nın kayda geçirilmesiyle ilgili daha önceden şiir, hikâye ve dilbilgisi gibi çalışmalar yapan Vaşeğan halkı da dillerinin önemini farkında olup büyük bir hevesle bu tez çalışmasının yapılmasında yardımcı oldular.

Bu çalışma esnasında toplanan malzemelerden, ilkin kullanılabilir olanlar seçilerek tasnif edildi. Tasnif sonucunda 15 kişi ile gerçekleşen toplam 166 dakikalık görsel-işitsel kayıt elde edilmiş oldu. Saha çalışmalarından elde edilen ek bir veri ise, Halaç kültüründen kesitlerin tespit edilmesidir. Örneğin Kaşe köyünde gerçekleşen bir Halaç düğünü tarafımca kayıt altına alınmıştır.

Beş aylık bir sürede kaydedilen veriler yazıya aktarılmıştır. Ayrıca, deşifre esnasında eksik kalan bölümler, Halaçça konuşan kişilerden sorularak tamamlanmış ve böylece dilin belgelenmesi sağlamıştır. Belgeler, tezin ikinci bölümünde yer almaktadır.

Tezin birinci bölümünde Halaçça'nın dilbilgisi ile ilgili yapılar elde edilen belgeler üzerinden ortaya konmaya çalışılmış; ses ve biçim özellikleri örnekleri ile verilmiştir.

Üçüncü bölümde ise yine yazılı metinlerde geçen sözcükler değerlendirilmiş ve sınırlı da olsa bir sözlük hazırlanmıştır. Sözlükte her kelimenin Türkiye Türkçesi ve Farsça karşılığı yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1 İNCELEME

1.1 SES BİLGİSİ

1.1.1 Ünlüler

1.1.1.1 /a/ ünlüsü

Aqz (36.26)

Yeraq (6.13)

Boγda (7.8)

1.1.1.2 /e/ ünlüsü

Eyrän- (34.21)

Terd (7.17)

Pišge (17.4)

1.1.1.3 /ä/ ünlüsü

Äšge (23.21)

Qadunäbe (15.4)

Seyrä (20.4)

1.1.1.4 /i/ ünlüsü

İlär (9.26)

Yiz (11.18)

Hissi (3.3)

1.1.1.5 /i/ ünlüsü

Halaçça 'da bu ses çok az kullanılmaktadır.

Γolamlıq (6.3)

Hoqır ärtum (95.21)

1.1.1.6 /o/ sesi

Oyna- (77.21)

Qonši (17.21)

1.1.1.7 /u/ ünlüsü

Uč- (25.24)

Yalquz (12.9)

Quru (41.26)

1.1.2 Uzun Ünlüler

1.1.2.1 /ā/ ünlüsü

Āč (5.19)

Qār (41.26)

Taşγarkā (20.20)

1.1.2.2 /ā̄/ ünlüsü

Ā̄qd (7.3)

Nā̄kā (22.20)

Yekā̄ (40.27)

1.1.2.3 /ē/ ünlüsü

Yēr (4.14)

Terkē (10.8)

1.1.2.4 /ō/ ünlüsü

Ōda (30.21)

Yōl (2.17)

Kāliyō (3.17)

1.1.2.5 /ū/ ünlüsü

Ūzarmatōr (9.27)

Tūz (7.15)

Bū (3.13)

1.1.3 Ünsüzler

1.1.3.1 /b/ ünsüzü

Boyun (18.7)

Sabah (2.14)

1.1.3.2 /c/ ünsüzü

Cek (3.18)

Bucur (10.18)

Haqac (14.7)

1.1.3.3 /č/ ünsüzü

Čirp- (15.7)

Näčče (13.21)

Saç (20.18)

1.1.3.4 /d/ ünsüzü

Diyi (81.21)

Hadri (61.21)

Qod- (11.26)

1.1.3.5 /f/ ünsüzü

Fayda (3.18)

Tä'rif ete (15.1)

Oftadäliq (19.9)

1.1.3.6 /g/ ünsüzü

Gätir- (11.7)

Zendeganliq (4.20)

Räg (4.9)

1.1.3.7 /h/ ünsüzü

Hişiq (12.11)

Bähar (57.22)

Čah (40.26)

1.1.3.8 /k/ ünsüzü

Kidän (12.7)

Hekmäk (21.7)

Bidik (5.27)

1.1.3.9 /l/ ünsüzü

Lalä (9.12)

Kälin (12.3)

Kal (8.4)

1.1.3.10 /m/ ünsüzü

Mecmä (8.10)

Alumla (18.18)

Dam (1.12)

1.1.3.11 /n/ ünsüzü

Nirä (12.21)

Oγul (6.3)

Änar (24.24)

1.1.3.12 /p/ ünsüzü

Potam (6.20)

Apar- (12.3)

Säp- (6.14)

1.1.3.13 /γ/ ünsüzü

Γavza- (20.21)

Tašγar (9.12)

Däγ (9.15)

1.1.3.14 /q/ ünsüzü

Qozi (18.7)
Taqit (17.3)
Sariqaq (9.8)

1.1.3.15 /r/ ünsüzü

Räfiq (26.7)
Haräluq (13.26)
Ker- (4.5)

1.1.3.16 /s/ ünsüzü

Siyir (23.21)
Käsik (43.26)
Xurus (5.14)

1.1.3.17 /š/ ünsüzü

Šiš- (2.13)
Pišk (28.25)
İš (7.2)

1.1.3.18 /t/ ünsüzü

Termän (2.19)
Hotuz (41.22)
Sit (10.21)

1.1.3.19 /v/ ünsüzü

Väq- (25.26)
Häv (7.4)

Havul (20.7)

1.1.3.20 /w/ ünsüzü

Çift dudak /w/ sesi, bir tek suw kelimesinde ve sınırlı kişilerin konuşmasında gözükmektedir.

Suw (23.4)

1.1.3.21 /χ/ ünsüzü

Xizil (17.6)

Taxıl- (23.20)

Toχ (1.19)

1.1.3.22 /y/ ünsüzü

Yeraq (6.13)

Säbahläyn (10.21)

Kidey (12.3)

1.1.3.23 /z/ ünsüzü

Zat (3.8)

Hizim (7.8)

Buz (41.21)

1.1.4 Ses Özellikleri

1.1.4.1 Uzun Ünlüler

Uzun ünlüler ortaya çıkış durumlarına göre *birincil* ve *ikincil* olarak iki gruba ayrılır. Halaçça'nın en önemli ses özelliklerinin başında ise Ana Türkçe 'deki asli uzun ünlülerin korunması gelmektedir.

Hiçbir ses olayına uğramadan, kelimenin ortaya çıkışından beri uzun olan ünlülere, *birincil* veya *aslî* uzun ünlü adı verilir. *İkincil* uzun ünlüler ise, ses öbeklerinin büzülmesi, ünsüz tekleşmesi, ünsüz erimesi, ünlü birleşmesi, gibi farklı ses olayları neticesinde veya vurguyu ifade etmek için ortaya çıkan, ünlülere verilen addır.

Saha çalışması sonucu Halaçça 'da günümüzde kullanılan *birincil uzun ünlüler*, *ikincil uzun ünlüler* tespit edilmiştir.

Birincil uzun ünlülerin korunduğu sözcükler aşağıdadır:

āč	aç
bāra	var
būz	buz
ērm-	er-
ēz	kendi
āki	iki
hār	eş
hāy-	söyle-
hār-	yorul-
hāš-	aç-
hāt	ad
hāy	ay
hīn	in
hōt	ot
hūn	un
īč	üç
īš	iş
kīn	gün
bēš	beş

qāl-	kal-
qār	kar
qōn	koyun
qūrit-	kurut-
sāz	saz
sēzi	söz
tāqīt-	dağıtmak
tāš	daş
tēš	döş
yīz	yüz
tūz	tuz
yān	yan
yāš	yaş
yāz-	yaz-
yē-	ye-
yīrmi	yirmi
yīz	yüz
yōl	yol
yōq	yok
yōr-	yürü-
yū-	yıka-

İkincil uzun ünlülerin kullanımı ile ilgili örnekler aşağıdadır:

älläriyā	ellerine
danišiyōm	konuşuyorum
kāliyō	geliyor
kallārūm	çocuklarım
kezlāmāz	önemsemez
tērmān	hasat
yiğillēr	topluyorlar

yāšdā	yaşında
-------	---------

1.1.4.2 Söz başı /h-/ Ünsüzü

Altay dilleri teorisine göre, Ön Türkçede ortaya çıkan ses değişmelerinden biri de şudur: Ana Altayca kelime başındaki *p-* Ön Türkçe’de *h-* olmuştur (Tekin, 1976). Daha sonraları eski ve yeni Türk dillerinde kaybolan bu ses günümüzde Halaçça’da varlığını sürdürmektedir.

hač- : gt. aç	açmak
hačiq : gt. açığ	açık
hadaq : gt. adak	ayak
hadri : gt. adrıl	ayrı
haqač : gt. ıgaç	ağaç
har : gt.ar	yorgun
hara : gt. ara	ara
hat- : gt. at-	atmak
hāy : gt. ay	ay
hāy : gt. ay-	söylemek
hāz gt. az	az
hāk-	ek-
hel- : gt. öl-	ölmek
heqlä- : gt. ıgla-	ağlamak
hār : gt. är	koca
hät : gt. at	at
häv : gt. äb	ev
hīn : gt. in	in-
hirin : gt. ürüŋ	ak
hissi : gt. ıssı	sıcak
hist : gt. üst	üst

hiş : gt.iş	iş
hişiq : gt. ışıq	ışık
hitälä- : gt. it-	itelemek
hizim : gt. üzüm	üzüm
hol- : gt. bol-	olmak
hoqu- : gt. oqı-	okumak
hoqur- : gt. ogrıla-	çalmak
hõt : gt. ot	ot
hotuz : gt. otuz	otuz
hün : gt. un	un

1.1.4.3 Ses Olayları

Yalnızca bir konuşma dili olan Halaççanın yazıya geçirilmesiyle ilgili son yıllarda çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Halaççanın yalnızca konuşma dili olması ve yazıya geçirilmemesi nedeniyle zaman içerisinde dilin asli özelliklerinde biçimbirimsel ve sesbirimsel değişimler ve kayıplar yaşandığı görülmektedir.

1.1.4.3.1 Artlık- Önlük Uyumu

qalmişam buda Kaşeçe yalquz kallärum näcellär vätänçälär Tehrançallar
(12.9)

" Kaşe'de yalnız kaldım, çocuklarım Tahran'dalar."

moşkelimiz bul är ke bi seri gurāz bizim mämlekätçe *bulinmişärlär*

...(8.26)

" bir sürü domuz bizim yurdumuzda bulunmuş, bizim sorunumuz budur

..."

1.1.4.3.2 Düzlük- Yuvarlaklık Uyumu

käldi çorma *sozin* danişti... (3.7)

" geldi hurmadan konuştu."

... nahar vāqti ke *oldi* bullar kældilär *yordilar* sorfrälärin hāšdilär nahar yepiyālär (2.27)

" öğlen yemeğin zamanı gelince, bunlar yemek yemeğe geldiler, oturdular, sofralarını açtılar."

1.1.4.3.3 Ünlü Erimesi

qarn < *qarin*

ezmizge hekmäk *qarnimiza* qayra bilmiruχ ke (26.9)

" kendi karnımıza bile ekmek yapamıyoruz."

käsk < *käsik*

comä kini *käskimiz* yūrärtuq hämmām var ärtuq (4.6)

" Cuma günü elbiselerimizi yıkadık, hamama giderdik."

oylu < *oyul*

oylum yolamlıqa γābul eti (6.3)

" oğlumu köleliğe kabul edin."

aqz < *aqiz*

kerdi ki bāle Bijän bi çah iç içäriyo *aqzina* bi yekā taš ätmiş ärlär ...

(40.26)

" gördü evet, Bijen bir kuyunun içindedir ve kuyunun ağzında büyük bir taş atmışlar ..."

1.1.4.3.4 Ünlü Nöbetleşmesi

/ä~/a/

beš kälirim var mašalla bisi biside yetär beš oylum var *havul* qizim var ondi yetär ... (29.9)

" beş çocuğum var biri birinden daha iyi, beş oğlum var, iyiler, kızım var onlardan daha iyi ..."

hävul ärti madäršohärim hävul ärti (6.6)

" iyiydi, kaynanam iyiydi."

/i~/e/

çämür yapar ärtilar *hikmäk* hissi yetär ätiler (3.3)

" hamur yaparlardı, ekmeği sıcak yapardılar."

ezmizge *hekmäk* qarnimiza qayra bilmirux ke (26.9)

" kendi karnımıza bile ekmeq yapamıyoruz."

/o/~/u/

nä ollarin çärmänläri çärmän oldi nä bizim *boqdamiz boqda* olti (4.12)

" ne onların hasatları hasat oldu, ne bizim buğdayımız buğday."

Bura çalçi nesfäsi keşavärz ärlär mäsälän ezläriyä *buqda* zad äkälär

...(12.14)

" buranın halkının yarısı çiftçidir, kendilerine buğday vb. şeyler ekiyorlar

..."

oda äkki *dostüm* var ärti ... (101.21)

" orada iki dostum vardı ..."

qadunäbe kälini *dust* barere (15.4)

" kaynana gelinin dostudur."

/i/~/u/

Hişkança var ärtuq mädräsäy o bā`d orda piyade kälir ärtug ez *balıqimizga*
(7.14)

" Hişkan'da okula gıderdik ve oradan yürüyerek kendi köyümüze gelirdik."

varur tã erär bi baluqqa ke hãti Geräkan imiş (15.25)

" Gerekan adlı köyüne varana kadar gider."

amma Qoranimi qäşäng *hoqiyum* tem çätim zadim yoq yazabilmäm ...
(9.23)

" Kuranımı güzelce okuyorum, amma hat yaza bilmiyorum ..."

män Qoranimi *hoqudum* o eyrändim o dobare vardim ... bāna şeydim
qalibafliq şäqäre (16.22)

" ben iyice Kuranımı okuyup öğrendim ve tekrar halı dokumaya başladım"

1.1.4.3.5 Ünsüz Uyumu

Halaçça'da ünsüz uyumu kararlı değildir.

här bisi ez sorfasin *hāšdi* o bi yançe mäşyul oldi ɣāza yemāke ... (3.27)

" her biri kendi sofrasını açtı ve bir yandan yemeğe başladı."

Keyxosro bullari *ešitti* ... (10.26)

" Keyhusrev bunları eşitti ... "

1.1.4.3.6 Ünsüz Erimesi

hädäqäşuqqa < *hädäqäşluqqa*

kälini yetärättilär hädäqäşuqqa bī hāy bī hāy *hädäqäşuqqa* mehmanliq etärättiqe (13.3)

" gelini yüz açmaya davet ederdiler, onu konuk çağırırdılar "

zāmät < *zāhmät*

äşgäle var ärtug suw kälir ärtig *zāmät* äşgäle var ärtug suw kälir ärtig hävmizge säre zohr kälir ärtig (13)

" eşekle eve su getirirdik, zahmet, öğlen zamanı eve gelirdik"

1.1.4.3.7 Ünsüz Türemesi

bä'd e inke dā'vam zadim tāmam oldi moşkelum *häll* oldi bi ašnayı

buldum haydi ...(8.15)

" kavgam bittikten sonra, sorunum çözüldükten sonra, bir tandık buldum, dedi ..."

1.1.4.3.8 Ünsüz İkizleşmesi

hämmişe < *hāmişe*

häkkäm < *hākäm*

hälä tä kallärim omidläri var ke män *hämmişe* säbzi *häkkäm* biläläriye säbzi qäyriqäm biläläriye (16.9)

" şimdi bile çocuklarım, her zaman onlara sebze ekmemi bekliyorlar "

čäkkäm < *čäkäm*

män ägä buni *čäkkäm* başım aqriyr (5.10)

" ben bunu (uyuřturucu) iersem bařım ađrıtacak "

sennim < senim

un *sennim* haz irti mni yazdilr kelase dovvomqa (53.21)

"yařım az olduđu iin adımı ikinci sınıfa yazdırdılar."

1.1.4.3.9 Ünsüz Nöbetleřtirme

/h/~/∅/

... häydi, män vrum bu gorazläri *harluqde* ketrm (14.26)

" ... dedi: ben gidip bu domuzları aralıktan getiririm."

Keyxosrov klli tla cvahir qodi *aralıq* ... (11.26)

" Keyhusrev ok miktarda para ve mcevher ortaya koydu ..."

mma ke padeřah muni bavr řmdi bi n *hay* mozu qaldi ... (38.26)

" amma padiřah ona inanamadı, olaydan bir ka ay geti ..."

baluqa ta tqribn bi iř tert *ay* baluq kzdim ...(8.20)

" kyde de yaklařık  drt ay gezdim ..."

hr n *hky* kliylr hřlylr  vuriylr birbirke (8.26)

" her ne ekiyoruz gelip bozuyorlar."

Bura alxi nesfsi keřavrz rlr msln ezlriy buqda zad *klr*

...(12.14)

" buranın halkının yarısı iftdir, kendilerine buđday vb. řeyler ekiyorlar

..."

//~/ř/

kallr hyyorlar tqi yovaqam Tehran ge yovaqom oř *kege* ... (21.9)

" ocuklar Tahran'a gitmemizi istiyorlar, gidersem iyi zaman geiririz ..."

ota heř onta *keřti* ktilr d' va bardilar ... (20.11)

" hi iřte, ondan bir zaman geti, geldiler kavga ettiler ..."

/d/~/t/

babm braye inke biz Troranda *duruqaq* mmm oylı bizi zyt řaqaq bizke vardı Fne hv keraye řadi (67.21)

" babam Terorand'da durursak kuzenim bizi incitir diye bize Fen'de bir ev kiraladı."

... o kallar yerde *tirmäz* ärtilər (7.13)

" ... o çocuklar yerde durmuyordular."

/d/~y/

... qāreyaz ärti ämma biz todmiš ärtiy bi korsi *qodilər* (19.21)

" Bahar olduĝuna raĝmen biz donmuştuk, bi Korsi koydular."

varduq ke yovaqaq biläsin keriyäg täqi *qoymadılar* biz yoqaq iççär ...

(65.22)

" onu görmeye gittik, içeriye girmemize izin vermediler ..."

/g~/k/

nänämiz *käldi* burda haydi käräg buda dehatcä alqay ... (6.16)

" annemiz geldi dedi: gerek buradan, köyden alasan ..."

gälärdik gedärdik malläri ver ärtik (1.17)

" gelirdik giderdik malleri verirdik."

bi sänäd *kätiriz* mäni qoyz hinä käläm (9.20)

" benim dışarı çıkmam için, bir tapu getirin koyun."

biz qali uzatir ärtuq çeraq *gätirir* qoyar ärtug ora ... (11.6)

" biz halıyı uzatırdık, feneri de getirip oraya koyardık ..."

1.1.4.3.10 Göçüşme

serfanizče < *sefranizče*

män bu curi päsänd šämäm ke siz här biriniz yilaqäniz o ēz *serfanizče* yäza yepyeniz (3.27)

" ben her birinizin kendi sofrası başında yemek yemesini beğenmiyorum."

ilyär~ilyär

bullarin te bidikläri varir *ilyär* o häyir ke pädešah ārze ädäb (7.26)

" bunların büyüğü ileriye gidip padişaha saygılarını sunar."

säd o päncah sal munda *liyär* bi šähr ämiš (3.25)

" yüz elli yıl bundan önce bir şehirmiş."

torpaqa < *torpaqa*

yäni buqdamiz *torpaqa* qattılar birbirke o nä ollarin çärmänläri çärmän

oldi nä bizim boqdamiz boqda olti (4.11)

" buğdayımızı toprakla karıştırdılar, ne onların hasatları hasat oldu, ne bizim buğdayımız buğday "

härđi < häđri

haydi bu mäni *härđi* baliqda almiš män Täfřešlīyäm (24.21)

"dedi: bu beni ayrı bir köyden almış ben Tefreşliyim "

1.2 BİÇİM BİLGİSİ

1.2.1 Yapım Ekleri

1.2.1.1 İsimden İsim Yapım Ekleri

-IIK/luK

Biyaban varšam *kešavärzlik* etčäm deyim bičmišäm boyda bičmišäm noxod bičmišäm ädäs bičmišäm bayğa var hizim bičäm kol iş (7.8)

" çöllerde çiftçilik işi yaptım, buğday biçtim, nohut biçtim, mercimek biçtim, bağlardan üzüm topladım; bütün işleri yaptım."

o yanda babäm mäktäbçane mäšälän *häftälikti* här kimin hävini bī häfta dowre kazar ärti (5.22)

" mektepler haftalıktı, babam haftalık evlerde gezerdi."

o *cävanluq* ärti ärz etäm sänin xedmäte qovvät bi hesabe dige eyre ... (4.16)

" sana söyledim, o gençlikti, o zamanın gücü bir başkaydı."

... män Täfřešlīyäm män *Vaşqanluq* dayam män Xäläci bäläd dayam (24.21)

" ben Tefreşliyim, Vaşqanlı değilim, ben Halaçça bilmiyorum "

Xastegari ävväl näne var ärti xastegari (5) häy qizu oylum *çolamlıqqa* yäbul eti (6.3)

" ilk başta anne, kız istemeğe gidip ""oğlumu köleliğe kabul edin"" derdi "

kalimiz ke donya kälärti härimiz mäšälän *qorbanliq* lärerati... (37.7)

" çocuğumuz olduğunda, eşimiz kurban dağıtırdı."

... nəcə yıl Məşhəd *zəndeqanlıq* şäydiniz? (24.22)

" kaç yıl Meşhed'de yaşadınız? "

Bir kişinin konuşmalarında –liχ, -luχ biçimlerine de rastlanılmıştır.

... *beçaräluχ* χeyli çäkmişäm χeyli dārdesār çäkmişäm (32.20)

" çok zorluk çektim, çok sorun yaşadım."

-ÇiK

dige in *namzädçigimiz* (22.7)

"işte bu, nişanlılığımızdı."

-daš

män Qorānimi eyrāndim *yoldašlarimlän* ke eyrāndik ... (6.22)

" ben arkadaşlarımla Kuran'ı öğrendik."

-äk

... hüz bu *säbziäkläri* häki bizke ... (21.9)

" ... az bu sebzecileri bize ek ..."

män *qizäkim* ämäl etgäm män Xäläcstančam bu kal seni yaniče kala (5.12)

" ben kuzucuğum ameliyata alacağım, ben Halaç'ım bu çocuğum senin yanında kalsın "

1.2.1.2 İsimden Fiil Yapım Ekleri

-IA

Yigirm beš yıl karχanäče *išlädik* ... (1.16)

" yirmi beš yıl fabrikada çalıştık..."

čaqu vur šärtilär babaqa Ahmädkе *χodabiyamorz* hädäqi *yaralämiš* ärti (36.22)

" baban, rahmetli Ahmet'i, bıçaklamışlar, yaralanmıştı."

bi kin čey içe be hesab hātin yetiremiş ke *sulatiqā* su verge su içige hātisi oda hati lāqäd vurir o bände *χoda helär* (24.25)

"bir gün atına su vermek için gölbaşına götürmüş, orada atı tekme atmış ve bunun ölümüne neden olur."

kidāyi beyn šam hoquylaylar (1) bā'd sabahi do se nāfäri ke *hoqurlamišärlar* kälirlär ... (2.14)

" damadı yemek arasında kaçırıyorlar. Ertesi gün damadı kaçırın iki üç kişi gelirler..."

-Al

bä'd babamgil hūni zati *boşaltılar* (17.7)

"sonra babamlar, unu boşaltılar"

Rostām bi sepahi arayeš šäydi o *tizältirdi* o bazârgan kāsiki o tacer kāsik kätilär o bu onvannän vardilär Tūranqo ... (43.26)

" Rüstem bir ordu düzenledi ve ordusuyla tacir elbisesinde, tacir unvanıyla Turan'a gittiler"

-r

här kim ez yāzasin *hädirdi* här kim ez hekmäkin yēdi ... (10.27)

" her biri kendi yemeğini ayırdı ve kendi ekmeğini yedi."

1.2.1.3 Fiilden İsim Yapım Ekleri

-K

Bu mäsälın äti *hächuq* sorfäri šäyüm bu mäsäli Xäläci tilinä ... bilänizke t'ärif šäyqām (1.27)

" bu hikâyenin adı açık sofradır, bu masalı Halaç dilinde size anlatmak istiyorum"

1.2.1.4 Fiilden Fiil Yapım Ekleri

-t

Rostām bi sepahi ārayeš šäydi o *tizältirdi* o bazârgan kāsiki o tacer kāsik kätilär o bu onvannän vardilär Tūranqo ... (43.26)

" Rüstem bir ordu düzenledi ve ordusuyla tacir elbisesinde, tacir unvanıyla Turan'a gittiler. "

män ezim on äkki Neysan aldım sefr tāmam sefr aldım iç yıl terd yıl *işlätüm* satım (10.18)

" ben kendim on iki yeni Neysan (araba markası) üç, dört yıl işlettim, sattım."

bisi häztär *kälitmiş* bisi komatär *kälitmiş* ... (14.27)

" birisi az getirmiş birisi daha çok getirmiş."

-l

bisi hälal häram *kezläyr* o bisi *kezlämāz* ... (14.27)

" birisi helal haramı gözlüyor birisi gözlemiyor ..."

Keyxosrov yormişāmiş kerär ke bi tayefe kirdilär içcär sār o väzläri
birbirke *tekilmış* o xēyli āšöfte ärlär (6.26)

" Keyhusrev oturmuştu, bir kavimin perişan ve üstleri dağınık bir şekilde,
içeri girdiğini gördü."

kul hiqilmışärtlär qulaq āsar ärtlär (12.26)

" hepsi toplanmış ve dinliyorlardı."

-r

... oda qaldilär o näçe kin xoş *keçirdilär* (32.26)

" ... orda kaldılar ve kaç gün iyi zaman geçirdiler."

1.2.2 Çekim Ekleri

1.2.2.1 İsim

1.2.2.1.1 Çokluk Ekleri

-lAr

hoqriläri zadläri tāmam bil ärtig *bizlärlä* işläri yoğ ärti ... (12.18)

" hırsızları tamamen biliyorduk, bizlerle işleri olmazdı."

äkki *maşinlari* var *bullar bāradärlär* šārik ärtlär ... (8.12)

" iki arabaları vardı bunların, kardeşler ortaklılar ..."

kälini verir ärtlär kidäyi tähviliyā o *ezleri* var ärtlär hevläriye (13.4)

" gelini damada teslim edip ve kendileri evlerine giderdiler."

-gil

män vardim ämmāngilke ämmām bi oylı var ärti ... (56.21)

" ben halamlara gittim, halamın bir oğlu vardı ..."

1.2.2.1.2 İyelik Ekleri

Birinci tekil şahıs:

-(U)m

sän aşeq olmişän mänim *dişmännlärim* oylına kăräk avare olqän ... (40.26)

" sen, benim düşmanımın oğluna âşık olduğun için yersiz, yuvasız kalmalısın ..."

toqquz *kalum* var terti qız är beşi oğul (13.9)

" dokuz çocuğum var, dördü kız beşi oğlan."

İkinci tekil şahıs:

-n, İ, U

käldi Rostäm yäninay o häydi ke bäle hekayät buläri bāvār šäy ke bu ke tähe çay ki sänin *näven* äri ... (49.26)

" Rüstem'in yanına gelip dedi ' macera böyledir ve inan kuyunun dibinde olan senin torunundur."

babäm häydi varum sänin *atu* Aştiyanče mädreseke yazam (70.21)

" babam dedi, senin adını Aştiyan'da bir okula yazdırmak istiyorum."

varir ärbab yaniya häyr ke šävari män yekäm sänin *yaniče* işlegäm (16.25)

" Hanın yanına gidip 'ben senin yanında çalışmak istiyorum' diye söyler."

Üçüncü tekil şahıs:

-(s)i

laläsi ati Gersyuz ärti (34.26)

" kardeşinin adı, Gersyuziydi."

Hac Ähmäd *ezi* yetär biliyor mändä (7.1)

" Hac Ahmet kendisi benden daha iyi biliyor."

Birinci çoğul şahıs:

-(i)miz

bizim *babälärimiz* t'ärif etär ärtilər bu šähr dār zämäne qädim ... (4.25)

" bizim babalarımız anlatıyorlardı, bu şehir eskide ..."

İkinci çoğul şahıs:

-(i)niz

bilälärine häydi ki män biliyim sizin *moşkelatiniz* näsäri ... (15.27)

" onlara, ben sizin dertlerinizin ne olduğunu biliyorum, diye söyledi."

Üçüncü çoğul şahıs:

-IAr

nä ollarin *çärmänläri* çärmän oldi nä bizim boqdamiz boqda olti (4.12)
" ne onların hasatları hasat oldu, ne bizim buğdayımız buğday."

1.2.2.1.3 Hal Ekleri

1.2.2.1.3.1 İlgi Hali

o cävanluq ärti ärz etäm *sänin* çedmäte qovvät bi hesabe diqe eyre ...
(4.16)

" sana söyledim, o gençlikti, o zamanın gücü bir başkaydı."

onun kâli şerkät näftçe esteydam olmiş ärtilər (89.21)

" onun çocuğu petrol şirketinde işe alınmıştı."

biz çeraq qoyrärtuq *täxtin* histine qali toçir ärtuq ... (3.6)

" biz feneri masanın üstüne koyardık ve üzerinde halı dokurduk ..."

1.2.2.1.3.2 Belirtme Hali

-U

Kälini yetärärtilər hämmäm (1.3)

" gelini hamama götürürdüler."

käldi çorma *sözün* danişti ... (3.7)

" geldi hurmadan konuştu."

hār kim yovaqa bu *gorazläri* harede härekeye *bullari* rahät şäyqa *bullaru*
vërim biläsine (11.26)

" herkes gidip bu domuzları aradan götürse onları rahatlasa, bunları ona veririm"

1.2.2.1.3.3 Yönelme Hali

-KA, (y)A

yolga tişdilär vārdilär o Gorgin vāqti kerdilär Ärmänestan sārözäminne mārzcē ez yaniçe fekr şādi ... (18.26)

" yola düştüler, Ermenistan sınırına vardıklarında Gorgin kendi kendine düşündü ..."

tāxi yoqa daneşgah o felan yāni yoqa *şāhrimizge* (14.14)

" bizim şehrimizde üniversite yok."

bā'd dobare vardum *içgä* vardum *içgä* do se mah *içgä* ärtim ... (20.20)

" tekrar içeriye girdim ve iki, üç ay içerideydim ..."

dobare mäsälän kidāyi yetirätülär *hämmāmqa* (19.3)

" tekrar damadı hamama götürürdüler."

pirliki *çarluqi* var *çäfifliki* var oftadäliqi var *kalqä* säxtliki var ... (19.9)

" yaşlılığın aşagılanması var el ayaktan düşmesi var, çocuğa zorluğu var..."

bilämä moräxxäslig verdilär kældim *taşyarka* ... (20.20)

" dışarı çıkmak için bana izin verdiler ..."

sefareş ärmış ärti *bizke* ke bu baliqça siz Xäläçi danişmayn ... (18.21)

" o köyde Halaçça konuşmamızı, bizlere tembih etmişti ..."

hädäqim tā aqriyor zīyad, *yerkä* teymişäm aqriyor (3.9)

" ayağım da çok ağrıyor, yere düştüm."

härim hānuz sigār *telije* teymädi... (6.10)

" şimdiye kadar eşimin diline sigara değmemiş..."

quzi *boynunä* bi rusäri varmiş ärtilar qizil rusäri ... (18.7)

" kuzunun boynunda bir kızıl eşarp vardı ..."

qäbl äz inke olaq hävke kāräg dobare yovqaq çeşme *başıya* ... (47.21)

" eve gelmeden önce çeşmenin başına gitmeliydik."

1.2.2.1.3.4 Bulunma Hali

-ÇA, DA

älän ta *häsarimça* bayçäm var suv tutam säbzi becärim säbzi häkäm (15.9)

" şimdi de avlumda bahçem var, su tutuyorum, sebze ekiyorum."

ketirärtig *şährçe* satar ärtuq... (3.5)

" getirirdik şehirde satardık ..."
 Bijän häqaç *ardiçe* kēšidi o turdi bāna šāydi bullari vāqqāli (27.26)
 " Bijen ağacın ardında gizlendi ve durup onlara bakmaya başladı."
 bu *hävčä* bu beš toqquz kalla zendegi yetär ärtim (14.9)
 " bu evde bu beş, dokuz çocukla yaşıyordum."
 ora fanus kāsär ärtuq *orda* qali toχir ärtuq (11.6)
 " fener getirirdik orda halı dokurduk."
 kälдилär Färhäng *täräfinde* kälдилär *bizdä* etmehan tutilär (51.21)
 " geldiler Ferheng tarafından, bizden sınav aldılar."
ota män koma äzyät šädom (75.21)
 " orda ben çok incindim."
 on yeti *kintä* kälärtik Qomkā (2.17)
 " on yedi günde Kom'a gelirdik."

1.2.2.1.3.5 Ayrılma Hali

-DA

... täxtämiz var ärti täxtämiz *haqaçta* ärti (38.21)
 " ... tahtamız vardı, tahtamız ağaçtandı."
 ... bi seri tä sän sohbät et *qädimdä*. (11.1)
 " bir kez de sen eskilerden konuş."
 ... oftade olmišäm hädaq aqri *älindä* (8.9)
 " ayak ağrısı elinden, düşmüşüm."
 ... hun gerantär ärti *tuzda* ... (15.7)
 " un tuzdan daha pahalıydı."

1.2.2.1.3.6 Vasıta Hali

-nAn, lA

bābām obisi *familiminän* ati χoda biyamorz Ahmäd ärti *Ahmädnän* Xäläci
 danišämiš ... (22.21)

" babam başka bir akrabasıyla, adı Ahmet'iydi, Ahmet'le Halaçça konuşmuştu ..."

bullar salhaye sal *birbirnän* zendaganliq šäydilär. (52.26)

" bunlar uzun yıllar birbiriyle yaşamışlar."

äšgāle var ärtug suw kälirärtig hävmizge kälir ärtig (13.6)

" gidip eşekle su getirirdik, evimize gelirdik."

sän nīrāluqän ke Xäläč *mänlä* vari daništın män *kalumla* Xäläci daništm

...(5.13)

" sen nerelisin ki benimle Halaçça konuşuyorsun, ben çocuğumla Halaçça konuştum ..."

1.2.2.1.3.7 Yön Hali

-KAr

Bīsi kändi bisi čäktilär *tašyar* bisi kändi ... (9.12)

" birisi yandı birisini dışarıya çektiler, birisi yandı ..."

bullarin te bidikläri varir *ilyär* o häyir ke padešah ārze ädäb (7.26)

" bunların büyüğü öne gidip padişaha saygılarını sunar."

säd o päncah sal munda *liyär* bi šähr ämiš (3.25)

" yüz elli yıl bundan önce bir şehirmiştir."

bähsläri *yoqqär* tuti ... (5.27)

" tartışmaları büyüdü "

1.2.2.1.4 Aitlik Eki

-ki

nätäy muni kali havular *bizimki* yerinde termur ... (9.13)

" nasıl oluyor ki bunun çocuğu iyidir, bizimki yerinde durmuyor ..."

täqi saldilar *čäzinä* saldilar *qädimkiläri* (9.4)

" eskilerdeki hamamları yıktılar."

1.2.2.2 Fiil

1.2.2.2.1 Soru

Azerbaycan Türkçesinde de görüldüğü gibi Halaçça'da da soru vurguyla belirtmektedir.

... häydi ke ha sän Xäläçäy ? häydi havul olti (4.13)

" dedī sen Halaç mısın? Dedī iyi oldu"

dobare dä' vät šäydilär? (43.24)

" tekrar davet mi ettiler? "

1.2.2.2.2 Fiilimsiler

1.2.2.2.2.1 İsim-Fiil

-ma

här bisi ez sorfasin häşdi o bi yançe mäşyul oldi yäza yemāke ... (3.27)

" her biri kendi sofrasını açtı ve bir yandan yemeğe başladı."

1.2.2.2.2.2 Sıfat-Fiil

-An

hurma *satan* ämisi var ärti... (3.7)

" hurma satan amcası vardı ..."

Biz bi yerdä mal *alan satan* ärtuq ... (1.18)

" biz bir yerde mal alan satanıydık ..."

bu *kälän* paiz kældilär Färhäng tərəfinde kældilär bizdä etmehan tutilär (51.21)

"gelen sonbahar Ferheng tarafından bizden sınav almak için geldiler"

1.2.2.2.2.3 Zarf-Fiil

-p

käräm o bärkät o sofracıyri ke haçiq oγγo cämıyät komo doruçe yılaqälär
xälq birbir sorfäsine *uzanıp oylär ...* (17.27)

" kerem ve nimet açık sofralardadır, halk onun etrafında çoktur ve halk
birbirinin sofrasına elini uzatır ..."

1.2.2.2.3 Şahıs Ekleri

Birinci Tekil Şahıs:

*Bilmorum cän sal män ezdevac etmişäm ämma män o qädi biliyorum ke
älän mänim häftäd ö pänc salumar* (1.9)

" evleneli kaç yıl olduğunu bilmiyorum, şimdi yetmiş beş yaşında
olduğumu biliyorum, o kadar "

Üçüncü Tekil Şahıs:

laläm dä'va etmiş ärti (6.15)

" ağabeyim kavga etmişti"

Birinci Çoğul Şahıs:

madärşöhärimiz nahar qeyirärti yärärtig ... (9.6)

" kaynanamız yemek yapardı, yerdik ..."

käldik şam vardik Mirzabadça ämmäm heviçe ... (12.7)

" *geldik* ve akşam Mirzabad'da halamın evine *vardık* ... "

İkinci Çoğul Şahıs:

*mänim oylum turdi däydi ke kälizoriz mänim ämimi vurqaz mänim işim
olmata kälizoriz mänim* (23.10)

"benim oğlum durup şöyle dedi: benim amcamı dövmeye geliyorsunuz
nasıl bir şey söylemeyim "

Üçüncü Çoğul Şahıs:

*bu telfon zad yoγ ärti ya varärtilär baliqqa ya name yazarärtilär kaqöz
yazar ärtilär täräfe xanevade tä xeyli xoşhal olärti qizimizdä name kälmiş
... (16.24)*

" telefon falan yoktu, ya köye gelirdiler ya da mektup yazardılar; aileleri
de çok mutlu olurdu ..."

1.2.2.2.4 Zaman Ekleri

1.2.2.2.4.1 Basit Zamanlar

1.2.2.2.4.1.1 Görülen Geçmiş Zaman

-Dİ

bä' d dobarädä *käldi* män *kirdim* kälmiş engar *çastegarliyya* (4.7)

"sonra tekrar geldi, ben gördüm sanki kız istemeğe gelmiş."

män Qorānımı *eyrāndim* yoldaşlarimlän ke *eyrāndik* ... (6.22)

" ben Kuranımı öğrendim, arkadaşlarımla öğrendik ..."

yilximiz var ärti qatuq qerdik sariqaq qerdik kara qerdik täxi hekmäk *yaptüm* Nançayi *yaptüm* (9.8)

" sürümüz vardı, yoğurt yapardık, kaymak yapardık, tereyağı yapardık, hata ben ekmek yaptım Nançayi yaptım."

sän nīrāluqän ke Xäläç mänlä vari *daniştin* ... (5.13)

" sen nerelisin ki benimle Halaçça konuştun ..."

Bijän tä *häydi oltu* bayışleyim o çayda *hindilär o kældilär* İranqa. (51.26)

" Bijen de dedi: oldu bağışlıyorum o kuyudan çıktılar ve İran'a geldiler."

näçe yıl Mäshäd zendeqanliq *şäydiniz?* (24.22)

" kaç yıl Meşhed'de yaşadınız? "

kidäyi tutuq yetilär cähaz *qäyrduq* kul zad *verdik* (7.5)

" düğün yaptık, çeyiz hazırladık, her şey verdik."

... nahar vāqti ke *oldi* bullar *kældilär yordilar* sorfrälärin *hāşdilär* nahar *yepiyālär* (2.27)

" öğlen yemeği zamanı olunca, bunlar yemek yemeğe geldiler, oturdular, sofralarını açtılar."

... nan o *çoreştləri* *tektilär* bi sorfa istine (8.27)

" ekmek ve yemeklerini bir sofraya üstüne döktüler."

Olumsuz halı:

-mADİ

... hārim hānuz sigār teliye *teymädi* ... (6.10)

" şimdiye kadar eşimin diline sigara değmedi ..."

Rostām etemad šāmādi bilāsine χōš yiz *kersātmādi* (45.26)

" Rüstem ona güvenmedi ve hoş yüz göstermedi."

1.2.2.2.4.1.2 Öğrenilen Geçmiş Zaman

-miş

mān kašeča yälquz *qalmişām* (8.9)

" ben Kaşe'de yalnız kalmışım ..."

sān *kälmişäyn* buda bu baliqqa buda dāramādin yoq ke sānin ... (10.25)

" sen gelmişsin bu köye ama burada senin bir çıkarın yok ..."

hādaqum čolaq *olmuş* tekan yemirom (14.18)

" ayağım sakat olmuş, hareket edemiyorum."

bīz Ärmāni sārzāminindā *kälmişäg* ... (8.26)

" biz Ermeni ülkesinden gelmişiz ..."

čādlāri nācureymiš nārdā kälmişārlār *nārāluqemişlar* šāyām t'ārif ātgem (1.25)

" atalarının nasıl olduğunu, nerden geldiklerini, nereli olduklarını, anlatmak istiyorum."

1.2.2.2.4.1.3 Geniş Zaman

-r

... häydi mān vārum bu gorazlāri harāluqde *ketrām* (14.26)

" dedi: ben gidip bu domuzları aralıktan getiririm."

babām eyrātirārti dobare *hojirārtuq* qulaq vērārti (6.22)

" babam öğretirdi, tekrar okurduk dinlerdi."

būllar kimārlār bullar nārdā *kālirlār* ... (7.26)

" bunlar kimler ve nerden gelirler ..."

Olumsuz halı:

-mAz

bunlarda bilmām mān başim *himāz* ... (6.27)

" bunlardan bilmem, başıma girmez ..."

... Bijänä atäm gorazlär irine o tüzäm bu ta ke gorazlär irinde täşyarini
bilmäz helär (18.26)

" Bijeni domuzların önüne atarım ve kaçarım, o da domuzların önünden
çıkacağını bilmeyip, ölür."

1.2.2.2.4.1.4 Şimdiki Zaman

-(i)y, yor

män *biliyim* sizin moşkelatiniz näsäri ... (15.27)

" ben sizin dertlerinizin ne olduğunu biliyorum, diye söyledi."

bu tili ke män *danişiyöm* Vaşeqan çälqi Färahanča bu tilki danışilär (2.26)

" benim konuştuğum bu dili, Vaşeqan halkı konuşmaktadır."

Hac Ähmäd ezi yetär *biliyor* mändä (7.1)

" Hac Ahmet kendisi daha iyi biliyor. "

Ärmänestan'da *käliyeg* Ärmänirsäk ... (8.26)

" Ermenistan ülkesinden geliyoruz Ermeni'yiz. "

mänim oylum turdi däydi ke *käliyoruz* mänim ämmi vurqaz mänim işim
olmata ... (23.11)

" benim oğlum durup dedi: benim amcamı vurmaya geliyorsunuz, nasıl
işim olmasın? ..."

Olumsuz hal

-mUr, mAy

cängcele ya qäblän helmişämiş bunu män дәqiqän *bilmorom* (6.25)

" savaş sırasında ya da öncesinde öldüğünü ben tam bilmiyorum."

çeyli väqte muna äşeqäm ämma *kermäyim* ruzegari väqi ki täqdiri väqi
säni mänä yetärdi (31.26)

" ben çoktan buna aşığım ama onu göremiyordum, takdirin, dünyanın işine
bak ki seni bana getirdi."

1.2.2.2.4.1.5 Dilek Kipleri

1.2.2.2.4.1.5.1 İstek Kipi

şâyâm çaterate ke babalärimizda män eşidmişäm ke cädläri näcureymiş
närdä kälmişärlär näräluqemişlar şâyâm t‘arif ätgem (1.25)

" ben babalarımın duyduğum hatıraları, atalarının nasıl olduğunu, nereden geldiklerini, nereli olduklarını, anlatmak istiyorum."

Bijänä *atäm* gorazlär irine o *tözäm* bu ta ke gorazlär irinde täşyarini bilmöz
helär (18.26)

" Bijen’i domuzların önüne atarım ve kaçarım, o da domuzların önünden çıkacağını bilmeyip, ölür."

... Rostämke häyi mäni necat *verge* (48.26)

" ... Rüstem’e söyle beni kurtarsın."

aqeli bilälärinä häydi ki biz bilä *yorişäq* bi sorfa başiye väli här kim ez
yözasi bilir hädirte ezininki yepte ... (9.27)

" akıllı onlara dedi: biz birlikte bir sofranın başına oturalım ama herkes kendi yemeğini bilir, ayırıp kendi yemeğini yesin ..."

äge ecaze veriäniz män tä sizin yaniçe *yilaqäm* bi loqe yäza *yepyäm*
(12.27)

" izniniz varsa ben de sizin yanınızda oturayım bir lokma yiyeyim."

oda qalduq ta paizqa paiz babäm *täsmim tuti* ki oda qalmaqaç (25.21)

" sonbahara kadar orada kaldık, sonbaharda babam karar verdi ki orada kalmayalım."

1.2.2.2.4.1.5.2 Emir Kipi

bi seri tä sän *sohbät et* qädimdä. (11.1)

" bir kez de sen eskilerden konuş."

Bijän çedmätçe oli biläsinä yovoy yoli *korsäti* (16.26)

" Bijen’nin hizmetinde ol, onunla git ve yolu göster."

çoş hālina Ayätolkorsinä bälädän bilän tä mänä tä *eyräti* (11.23)

" ne mutlu sana Ayatolkorsi’yi biliyorsun, bana da öğret"

Mäniçe häydi *yovän yetgän* mänim yänima ... (30.26)

" Menije dedi: gidin getirin benim yanıma ..."

külmeyin täqi (6.7)

" gülmeyin işte "

goftan kideyi *äzyät elämeyn* (29.7)

" dediler damadı incitmeyin"

çeyli säxt är pirlük heçvâqt *täymeyn* pir olqeyn häydin aqebätin çeyr olti
işalla ... (18.9)

"yaşlılık çok zordur, hiçbir zaman yaşlanasın diye dua etmeyin, onun
hayır olsun diye söyleyin..."

1.2.2.2.4.1.5.3 Şart Kipi

äge *yovqaq* oda Äfrasiyabin bi qāšāng qızı var ... (25.26)

" eğer gidersen orada Efrasiyab'ın bir güzel kızı var ..."

äge väziyät bu ... ilär *yovaqa* bizim zendeganliqımız birbirke teklir biz
dävam kälitmämiz (9.26)

" eğer durum böyle ilerlerse bizim hayatımız dağılır biz devam edemeyiz."

1.2.2.2.4.1.5.4 Gereklik Kipi

ez yaniçe häydi män kāräg bi hile işgi *vrqäm* (22.26)

" kendi kendine düşündü: ben gerek bir hile işi yapmalıyım."

Keyxosro bullari eşiti o häydi ke xo:b män kārāk bi mäsverät *ešäyqäm*
...(10.26)

Keyhusrev bunları duydu ve dedi: ben danışmalıyım ..."

kāräg Gorgini *bayışlayiqän* Bijän tä häydi oltu ... (51.26)

" Gorgini bağışlamalısın, Bijen de dedi: oldu ..."

nänämiz kälidi burda haydi kāräg buda dehatçaa *alqay* ... (6.16)

" annemiz geldi dedi: burada köyden kız almalısın ..."

siz kāräg bir bir yaniçe *yolaqäniz* bir bir sorfasinide *yepyäniz* ... (3.27)

" siz birbirinizin yanında oturmalısınız ve birbirinizin sofrasından
yemelisiniz."

1.2.2.2.4.2 Birleşik Zamanlar

1.2.2.2.4.2.1 Öğrenilen Geçmiş Zamanın Rivayeti

çon bu kişi äsliyätisi *Kaşalaqarmış* yäni bizim cäddimiz *kälmişärmış*
Kaşe'de bu kişi almiş ämiş be ... (9.25)

"bu bayan Kaşeliymiş, bizim atamız gelmiş Kaşe'den bu bayanı almış..."
häydi siz nätär härbiriz hädri *yormışärniz* çäza yeyiniz ... (3.27)

" dedi: siz nasıl her biriniz ayrı oturmuşsunuz yemek yiyorsunuz."
bildi ke beläçäre çäbärdär *olmişärlär kälmişärlär* munu necat veriyälär
(47.26)

" anladı ki sonunda haberleri olmuş ve bunu kurtarmaya gelmişler."

1.2.2.2.4.2.2 Geniş Zamanın Şartı

muni helärmä ägär sän muni *heläriyän* ... dudmanımız çäre olur. (35.26)

" bunu öldürme, eğer öldürürsen ... hayatımız kararır (bizi yakarlar)."

1.2.2.2.4.2.3 Geniş Zamanın Hikâyesi

män Bijäni yetirdim gorazlär helärdilär (37.26)

" ben Bijen'i götürdüm ama domuzlar onu öldürdüler."

1.2.2.2.5 Birleşik Fiiller

1.2.2.2.5.1 Bir İsimden ve Bir Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller

bi seri tä sän *sohbät et* qädimdä. (11.1)

" bir kez de sen eskilerden konuş."

bizim babälärimiz t'äریف etär ärtilär bu šähr där zämäne qädim ... (4.25)

" bizim babalarımız anlatıyordular, bu şehir eskide ..."

ävval Tır tāmam varimiz ora be çatere keşavärzi *şuru' olqa* (3.2)

" Tir ayının ilk günlerinde tarım işleri başladığı için oraya gidiyoruz."

häv te alabilmoriz cur etgäg zad mad varemiz mäsälän melk varimiz

zemin varimiz satıqaq aliqaq etäbilimiz ämma satabilmirüχ (11.9)

" ev de ala bilmiyoruz, bir şeyler elde edebiliriz, mülkümüz var, yerimiz var, satıp alabiliyoruz ama satamıyoruz."

onları tä xecaläti čäkiorum kalum xecalätin tä čäkiorum oγul xecaläti

čäkiorum kälın xecaläti čäkiorum (28.11)

" onlardan da utanıyorum, çocuğumdan da utanıyorum oğlumdan

utanıyorum, gelinimden utanıyorum."

oda qalduq tä paizqa paiz babäm täsmim tuti ki oda qalmaqaχ (25.21)

" sonbahara kadar orada kaldık, sonbaharda babam karar verdi ki orada kalmayalım."

bīsının šekayäti vār bisinin dādγahlıqi var bisinin sezi var yekäm män

qulaq asäm kim sızelär nāsi häyiniz (5.26)

" birisinin şikâyeti var, birisinin mahkemesi var, birisinin sözü var bir az da ben dinleyeyim kim ne söylüyor."

yolga tişdilär vārdilär o Gorgin vāqti kerdilär Ärmänestan sārzāmininne mārzcē ez yaniče fekr šādi ... (18.26)

" yola düştüler, Ermenistan'a, sınıra vardıklarında Gorgin kendi kendine düşündü ..."

bu äge yovaqa gozareš verke ke män muni türk šādom Keyχosro mänim başıma bāla kälti (21.26)

" eğer o gidip benim onu bıraktığımı anlatırsa, Keyhusrev beni cezalandırır."

... montäzer qaldilär Bijändä χäbäri ölmädi (38.26)

" ... beklediler Bijen'den haber çıkmadı."

1.2.2.2.5.2 İki Fiil İle Yapılan Birleşik Fiiller

sän kälı işi keräbilmäyn ... (17.25)

" sen çocuksun bu işi yapamazsın ..."

kal käläbilmäz mänä χedmät etge säxt är ... (20.9)

" çocuk gelip bana hizmet edemez, zordur ..."

çayı *qäyräbilmirux* içgek kalga nengin olmişug... (27.9)

" içmeğe çay yapamıyoruz, çocuk yanında hafif düşmüşüz ..."

1.2.2.2.6 Bildirme Ekleri

häydi ke män *mosaferäm* kälüm sizin yaninizqā ... (12.27)

" dedi: ben yolcuyum, sizin yanınıza geleyim."

Bijān bi cāvanārti Rostām *näväsirtī* Rostāmin qızı *oylirti* ... (13.26)

" Bijen bir gençti, Rüstem'in torunuydu, Rüstemin kızının oğluydu ..."

1.2.2.3 Zamir

1.2.2.3.1 Şahıs Zamirleri

män vārum bu gorazläri haräluqde ketrām (14.26)

" ben bu domuzları aralıktan götürmek için gidiyorum."

biz bi zāban ta säxt bälädäk *sän* här zāban hayorlar cāvāb veriyori (13.13)

" biz bir dili de zor biliyoruz, sen her dilde konuşsak cevap veriyorsun."

o tä kälđi o biz onda olduq dust ... (12.13)

" o da geldi ve biz onunla arkadaş olduk ..."

biz bucur zendegi etmişäg ... (9.11)

" biz böyle yaşamışız ..."

häydi *siz* nätär härbiriz hädri yormişärniz yāza yeyiniz ... (3.27)

" dedi: siz nasıl her biriniz ayrı oturmuşsunuz yemek yiyorsunuz."

ollar ez räveşlärinän edame verdilär (9.27)

" onlar kendi yollarında devam ettiler."

1.2.2.3.2 Dönüşlük Zamirleri

keşavärzlikgä dä *ezim* varmişam ... (15.9)

" çiftçiliğe de kendim gitmişim ..."

iz başi yūr artuq sabun çäkär ärtig ... (6.4)
 " kendi başımızı yıkardık, sabunlardık ..."

1.2.2.3.3 İşaret Zamirleri

bu

äge bu yeke İranga mänim ruzegarum qäre olur (23.26)
 " eğer bu İran'a yetişirse benim dünyam yıkılır."

1.2.2.3.4 Soru Zamirleri

biz *nātār* danişimiz ... (9.1)
 " biz nasıl konuşuyoruz ..."
 šäyäm *çaterate* ke babalärimizda män eşidmišäm ke cädläri *näcureymiš*
närdä kälmišärlär *näräluqemišlar* šäyäm t'äriř ätgem (1.25)
 " ben babalarımın duyduğum hatıraları, atalarının nasıl olduğunu, nerden
 geldiklerini, nereli olduklarını, anlatmak istiyorum."
 hayir näne sän *nāče* ke narahätey *nāse* olmiš (12.25)
 " dedi: anne sen neden üzgünsün ne olmuş."

1.2.2.3.5 Belirsizlik Zamirleri

här kim

här kim kälir ärti Mobaräkbadqa mäsälän bī boşqab idä bī boşqab çorma bī
 boşqab keşmiš kälirärtlär kälinin nänäsiye ... (24.7)
 " Mobarekbad'a gelen her kes; bir tabak ide, bir tabak hurma, bir tabak
 kuru üzüm gibi şeyleri gelinin annesine getirirdi"

här nä

här nämiš Xoda bizge çeyli hämramiš (6.11)
 " her neymiş Allah çok bizimleymiş."

1.2.2.4 Sıfat

1.2.2.4.1 Niteleme Sıfatları

- siz nā *hävul* xälqäniz ... (13.27)
 " siz çok iyi insansınız ..."
 Piran xēyli *äqil* vāzir ärti *baensaf* ärti ... (35.26)
 " Piran çok akıllı bakandı, İnsaflıydı ..."
 bi *yekā* taş qoyqelär çahin aqzinā (36.26)
 " kuyunun ağzına bir büyük taş koydular."
 säre tēšim bi hādri sūzeš çäkdi (61.22)
 " düşümün başında bir başka ağrı var."

1.2.2.4.2 Belirtme Sıfatları

1.2.2.4.2.1 İşaret Sıfatları

bu

- bu cāmaätun bi hirinsäqqelläri varärti ... (4.27)
 " bu topluluğun bir ak sakallısı vardı ..."

1.2.2.4.2.2 Sayı Sıfatları

1.2.2.4.2.2.1 Asıl Sayı Sıfatları

- bir* yuzu verir ärtilər (8.3)
 " bir kuzu verirdiler."
äkki keçe kindizi kidänimiz ärti (2.10)
 " iki gece gündüz düğünümüz olurdu."
 ... *iç* yil *terd* yil işlätum satum (10.18)
 " üç yıl, dört yıl işlettim, satım."
beš oylum var *tert* qizim var (2.9)
 " beş oğlum var, dört kızım var."
 alti yil oda zendeqanliq šädöm ... (25.22)

" altı yıl orada yaşadım ..."

1.2.2.4.2.2 Sıra Sayı Sıfatları

dovvom kin ke kaldi Rostäm häydi bi ketiki qizartirdi ... (46.26)

" ikinci gün geldiğinde, Rüstem bir tavuk kızartırdı ..."

1.2.2.4.2.3 Belirsizlik Sıfatları

tämam bullar färq va här kim bi lähcey varire (6.1)

" bütün bunların farkı var, herkimin bir şivesi var."

1.2.2.4.2.4 Soru Sıfatları

nätär

siz *nätär* härbiriz hädri yormişärniz Ƴäza yeyiniz ... (3.27)

" dedi: siz nasıl her biriniz ayrı oturmuşsunuz yemek yiyorsunuz."

Näče

Näče šähr vardiniz? (26.22)

" kaç şehire gitiniz ?"

1.2.2.5 Zarf

1.2.2.5.1 Zaman Zarfları

säbahläyn

şam qalduq o *säbahläyn* kaldik Vaşeğanqa män kaldim Vaşeğanqa (30.21)

" akşam geldik ve sabah Vaşeğan'a vardık ben Vaşeğan'a geldim."

liyär

säd o päncäh sal munda *liyär* bi šähr ämiş (3.25)

" yüz elli yıl bundan önce bir şehrimiş."

qäblän

cängçele ya *qäblän* helmişämiş bunu män däqiqän bilmorom (6.25)

" savař sırasında ya da öncesinde öldüğünü ben tam bilmiyorum."

1.2.2.5.2 Tarz Zarfları

tez

Mäniye ke bi räşid qāšāng qiz ärti *tez* xəbärdar oldi ... (28.26)

" bir güzel, cesur kız olan Meniye, *çabuk* haberdar oldu ..."

yävašäk

ō da *yävašäk* kēšidi bi yerçe kešidi ... (19.26)

" o da *gizlice* bir yere saklandı ..."

äslän

Lähcälär färq etär *äslän* (12.1)

" şiveleri farklıdır aslında "

yäqin

häyärom *yäqin* dobare yirilmiş... (6.9)

" diyorum kesinlikle tekrar yırtılmış ..."

avare

... bu çay dövriçe *avare* kāzi (40.26)

" ... bu kuyunun etrafında viran gezmelisin."

1.2.2.5.3 Yer Yön Zarfları

ara

mänim ängoštärimi ta qoydin *aräsine* ... (46.26)

" benim yüzüğümü de koyun *arasına* ..."

ard

Bijän häqac *ardiçe* kešidi... (26.26)

" Bijen ağacın *ardında* saklandı ..."

en

bä'd kāräg ärti qoyar ärti *enimizke* östad o Mirzaäbbas särmäşq yazar ärti (39.21)

" sonra önümüze koymalıydık ve hocamız bize üzerinden yazmamız için bir örnek kelime yazardı."

haräluqde, araliq

Keyxosrov kölli täla cävaher qodi *araliqčä* ... (11.26)

" Keyhusrev çok miktarda para ve mücevher ortaya koydu ..."

... häydi män värum bu gorazläri *haräluqde* keträm (14.26)

" dedi: ben gidip bu domuzları aralıktan getiririm."

ičä

här häv *ičä* bi hämmäm yoçartti ... (9.14)

" her evin içinde, banyo yoktu ..."

ičär

varduq ke yovaqaq biläsin keriyäg täqi qoymadılar biz yoqaq *iččär* ... (65.22)

" onu görmeye gittik, içeriye girmemize izin vermediler ..."

ilyär

bullarin te bidikläri varir *ilyär* o häyir ke padeşah ārze ädäb (7.26)

" bunların büyüğü öne gidip padişaha saygılarını sunar."

ist, hist

kāräg koyqaq kursi *istine* bu qurupuqa ... (46.21)

" bunun kuruması için onu Korsi üstüne koymalıydık ..."

Mänije qäblän Bijän äksin kërmiş ärti bi äksyidi o čärm *ističe* čäkmiş ... (30.26)

" Menije önceden Bijen'nin resmini görmüştü, deri üzerinde çizilmiş bir resimdi."

biz čeraq qoyrärtuq täxtin *histine* qali toçir ärtuq ... (3.6)

" biz feneri masanın üstüne koyardık ve üzerinde halı dokurduk ..."

sämt

sän şeyi mäsälän havulläri yiqiyo bi *sämt* bädläri yoqiyo laqärläri yiqiyo bi *sämt* bu olmaz ke (27.25)

" sen iyileri topluyorsun bir tarafa kötülerini bir tarafa bu olamaz ki "

tähe

hekāyät buläri bāvār šäy ke bu ke *tähe* çay ki sänin näven äri ... (49.26)

" macera böyledir ve inan kuyunun dibinde olan senin torunundur... "

yan

varir ärbab *yaniya* häyr ke šävəri män yekäm sänin *yaniçe* işlegäm (16.25)

" Hanın yanına gidip 'ben senin yanında çalışmak istiyorum' diye söyler."

1.2.2.5.4 Miktar Zarfları

haz

... çün sennim *haz* ärti mäni yazdilär kelase dovvomqa (53.21)

" yaşım az olduğu için beni ikinci sınıfa yazdılar."

1.2.2.6 Edat

çob

çob o vâqt yirmi tomän çeyli kom ärti ... (85.21)

" işte o zaman yirmi Tuman çok fazla paraydı ..."

ya

käräg saqduşlar cärime veriräрге käfši alqalar *ya* saqduş bayäd kidäyi

saqqataqa qoymuqa ke äsasin hoqullayaqallar (31.7)

" sağdıçlar para verip ayakkabıyı almalılar *ya* sağdıç damadın eşyalarını

iyice korumalıydı ve onların çalınmalarına izin vermemelidir."

häm ... häm

... *häm* çärmänimiz kēnmš *häm* mašinimiz kēnmiš ... (11.12)

" ... hem hasatımız yanmış hem arabamız yanmış ..."

nä ... nä

nä ollarin çärmänläri çärmän oldi *nä* bizim boqdamiz boqda olti (4.12)

" ne onların hasatları hasat oldu ne bizim bağdamız buğday."

ya ... ya

bu telfon zad yōγ ārti yā varārtilār baliqqā yā nāme yazarārtilār kaqāz
yazar ārtilār tārāfe xānevade tā xeyli xoşhal olārti qizimizdā name kālmiş
... (16.24)

" telefon falan yoktu, ya köye gelirdiler ya da mektup yazardılar; aileleri
de çok mutlu olurdu ..."

1.2.2.7 Bağlaç

ki

Biz bi xāterat varimiz *ki* bu yadavārlik etti mänä (1.2)

" bizim bir kaç hatıramız var *ki* bu bana hatırlattı"

DA

sābahi nahar verirārtilār sābahi şam *da* verirārtilār ... (27.7)

" ertesi gün öğlen yemeği verirdiler, akşam yemeği de verirdiler."

bi *dā* qizi var qizi vermiş hārke (16.18)

" bir de kızını var kızını evlendirmiş."

bu yalquz ārti lalesi *tā* tāk fāqt bi laləsi *tā* mән ārtim (10.15)

" bu yalnızdı, kardeşi de, bir tek kardeşi de bendim."

İKİNCİ BÖLÜM

2 METİN

[1]

Adı Soyadı: HKF

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı:

Köyü: Kaşe

Mülakat yeri: Kaşe

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Kollän Hac Ähmäd bizdä qädimitärär väli çob be zämani ke (1) män päncäh salom ätä päncaho yek salom är (2) buda ke var ärtum näväd därsädi Xäläç ärti näväd därsädi Xäläç ärtilär (3) ägär mäsälän dor o bäre Tehrandä zatda bi moçe ye käsälär bära ke mäsälän Fars olsalar bäçye tāmam Xäläç ärtilär (4) Xäläçlärtä hämmişe bizim Xäläçimiz tä färq baru bu Xäläç doropärlärlä (5) yäni bi seri Xäläç Zärnopa, Darestan, Särabänd tāmam bullar färq va här kim bi lähcey varire (6) Hac Ähmäd ezi yetär biliyor mändä (7) montasi Xäläci Käşe Zernoşeluq bir rāqām digä danişi (8) kälōri una migän kälōri ma migim nä kälīori biz nātär danişimiz seftär sadetär danişimiz väli Zernoşelä kälōri häyla (9) biz häymiz kälīori (10) väli çob Ähmäd aqa bi seri varedtäre munda te bi seri tä sän sohbät et qädimdä. (11) Lähcälär färq etär äslän (12) lähceye Käşe Zärnoşäre färq varere Särabände färq varere Darestane färq varere (13) väli Hac Ähmäd te vared är äge danişiqa (14) doroste çeyli vāqte var Tehranqa väli çob bi seri tä sän t‘arif ete (15)

[2]

Adı Soyadı: HKF

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı:

Köyü: Kaşe

Mülakat yeri: Kaşe

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Biz bi çäterat varimiz ki bu yadavärliyi etti mänä (1) varimiz Zolfabad o Şabaru bar ärti (2) ävväle tabestan ke olur bara ävväl tabestan ävväl Tir tāmam varimiz ora be çatere keşavärzi şuru‘ olqa (3) tāmam varimiz näke feyzabad nä o Zolfabad o Şabare ode nä barläre ziyarätga varere ziyarät etämiz (4) häta bi serilär zad mad

tekälär oda çärid o furuř var pul zad va (5) montasi be çatere keřavärzi řuru' etägeg ävväl keřavärzi ke řuru' etge käräg bu eftetahiye yovaga (6) varimiz eftetahiyeqa řabariake näke Zolfabad ziyarät etämiz be omide o ziyarätgalar ke hänuz mäřyul iř (7)

[3]

Adı Soyadı: KKF

Cinsiyeti: Kadın

Yaşı: 53

Köyü: Kaře

Mülakat yeri: Kaře

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Kälini yetärättilär hämmäm (1) säz ö dönök lirärtilär däs yetärätigiläriye bä'd saqdöř tutär ertilär ällahnegähdar tutar ätilar qädim (2) bä'd ... bulantılar çämür yapar ärtilar hikmäk hissi yetär ätiler (3) bä'd sär tänuri yetärättilär incuriye qädim (4)

Xastegari ävväl näne var ärti çastegari (5) häy qizu oylum çolamlıçça çäbul eti (6) bä'd oyli çolamlıçça çäbul etärättilär bä'd kälırär sohbät ätärättilär äqd ö bac ü řir bähä ü (7)

çuzu verir ärtilar bir çuzu verir ärtilar (8) bi kome te verirättiläre häyr ätilär bullari çämür yapız (9) mäsalän qädimçe bucur derti ... verirtilär ki çämür yapqalar näke (10) hämsade mämsade tämam hoti yıyarätire yetärätire çämür yapqarlar (11) bä'dän çämür ke aparättilär tämam bullar nä kälırärtilär tänur isti kälırättilär çämür kälin kidey (12)

kälini yetärättilär hädäçařuçça bī häy bī häy hädäçařuçça mehmanlıç etärätıçe (13)

kälini yetärätire bī häy hädäçařuçça (14) män bi hay vardim Darestança hädäçařuçça (15) bä'dän fätir yaparättilär säbädle varärättilär kälin ... (16) säbätle fätiräk yaparättilär fätiri täqıtarättilär baliçça bucur derti qädimçe bucur ärti (17)

älimizge çine tutular keřkhämäm řami yetilär hämmämqa keřkhämäm řami (18) dobare mäsalän kidäyi yetirättilär hämmämqa (19) hämmämda kälırärtiler mäsalän yumurta kälin içärti hämmämda hır ärtilar kälini fäsle řam kälırättiler verättiler (20)

dāmad yetārätılär hämmāmqa o soqdōslär yetārätılär hämmāmqa hämmāmlir
ärtılär hekmäk fāsle šam yerätire (21)

[4]

Adı Soyadı: MKF

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı: 80

Köyü: Kaşe

Mülakat yeri: Kaşe

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Qādim ke hämmāmimiz var ärti xazine hämmāmi (1) var ärtuq hämmāmqa: (2)
hözçe daštım howzçe dašt būd tāk Xäläç dige zāban nemixabe un vāqt mirāftım
māsälän säre (3) bir bir başuya su ätärätuq haluya: (4) o ke täräyr ärti xazinädä su
tekär ärtig bir başuya täräyrätuq (5) ez başı yūr ärtuq sabun çäkär ärtig arxasi
çäkär ärtig bu zatlardı bu işlär (6)

Alan hävlärçe var hävlärçe kul hämmāmi var (7) ezi varir hämmāmiyā hinär ezi
kali yüyür (8) täqi saldılar xazinä saldılar qādimkiläri (9) täqi kidäy etär ärti
tāmam baliqi dā'vāt etärärti qāza verir ärtig äkki vā'de iç vā'de qāza verir ärti (10)
iç kin sazānde kälir ärti sazānde yūrum yūrum çalir ärti kişilär tirärtılär tāmam
oyner ärtılär destmal alätılär älläriyā oyner ärtılär Čopi çäkärärtılär (11) xeyli
ärzeşi var ärti haluyā ta aŗer šāb dāme sähär (12)

do saat se saat teztä ke var ärti kälini yetārätılär kidäy häviye kälini verir ärtılär
kidäyi tähviliyā o ezleri var ärtılär hevläriye (13) madärşohär äzyät etmāz alan ta
bi madärşohär äzyät etä bilsä etmāz ki (14) madärşohär kälini dust olur biläsi
qadunäbe kälini dust barere, kälın hävul olqa(15)

Ma qässābi varimiz ärti härım qässāb ärti xob (16) çuptar källärti ez yerdä pişge
zatqa kellärti al ärti yiryi (17) härım hilär ärti kilu kilu verir ärti xalqa (18) kilu
kilu midad paxş mikard xoda biyamorzäteş bā'de do sal (19) äkki ildä seyrä zad
ätin pulin verir ärtılär bizke (20) vērärti xalq yār ärti tāmam paxş ätär ärti xalqqa
yerärtılärä (21)

Çox zendägi sāxt ärti haliyā (22) kişiläri yetārätılär biyabān haliyā deyim biçär ärti
nä bilim zärf var ärti çay içi yūr ärti hüvça älin suw kāsär ärti (23) kal ... kälärtig
ke hävçä älimiz yaxbuzak varmiş ärti yäni heqlämiz tutar ärti haliyora (24)

[5]

Adı Soyadı: MKF

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı: 80

Köyü: Kaşe

Mülakat yeri: Kaşe

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Şährdä xāme kälir ärti (1) xō uzatir ärtüq qizimiz yūr ärti qali toxir ärti (2) ketirärtig şährçe satar ärtuq pulin al ärtuq qizimizke cāhaz qāyrār ärtuq (3) eyb daχ ke hā hişläri kerärtig da taqi biz tāmam hişläri kerärtig (4) sazānde kälir ärti (5)

beş qizimiz var ärti beş qizimiz härke verdik (6) kidāyi tutuq yetilär cāhaz qāyrduq kul zad verdik haluyā (7) hekmäk älmiz yaparärtuq hun kälirärtilär (8) yoqlar ärti hämsadālar komäk etäretilär yoqlar ärtilär täniri kendär ärtilär yapar ärtilar verärtilar χalq yiär ärti (9) hävlärçe verir ärtilär hā ālan talar čiz häst hävče verir ärtilär (10)

[6]

Adı Soyadı: ZKF

Cinsiyeti: Kadın

Yaşı: 67

Köyü: Kaşe

Mülakat yeri: Kaşe

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Ālan mālum är ke ruzgar yetärär χoşgozārān, hävul kälın hävul kideyi hävul qiz hävul (1) ālan kül zad yetärär (2) tāmam qādim biz čeraq qoyrärtuq täχtin histine qali toxir ärtuq χämır yaparärtuq (3) comā kini kāskimiz yürärtuq hämmām var ärtuq (4) āllan χēyli monasebtār är kōl zad yetär är täqi nā soylom (5)

hävul ärti madärşohärım hävul ärti (6) χob beläχäre biz äkki il iç il madär şohärımızle bilärtig (7) mäsälän var ärtuq derō etärätig biyabān var ärtug derō etärätig kälärtig (8) madärşohärımız nahar qeyirärti yär ärtig kalimiz te biditir ärti ärti kūli iş kerärtig (9) χärmänca var ärtuq täqi čän tirätig nā bilüm şärä kälir ärti čän isti kälärtig čän kästir ärtig kül iş kārärtig biz (10) qali uzatir ärtuq čeraq

gətirir qoyar örtug ora fanus käsär örtug orda qali toxir örtug (11) täqi var örtug biyabanqa käl örtig dobare var örtug nä bilim ez iş äncam verir örtig kül, suw (12) äşgäle var örtug suw kälir örtig zämät äşgäle var örtug suw kälirörtig hävmizge säre zohr kälir örtig (13) hävke xämir yoqrar örtug yaparörtug säbaya varir örtug biyabanqa dobara käl örtug qali toxir örtug kül iş kerörtig (14)

Eyd Nançayi yapar örtug xämir yapar örtug xämir häv çirpär örtig häsar çirpär örtig kül iş kerörtig hämä ruze eyd ollarti (15) tāmam var örtug familləri kerörtug kälir örtig (16) yumurxe xizil etärörtig täqi canom sänä tä kalläxä verir örtig (17)

[7]

Adı Soyadı: ŞKF

Cinsiyeti: Kadın

Yaşı: 57

Köyü: Kaşe

Mülakat yeri: Kaşe

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Käldilär xastegarliyyā (1) madär şohärim xoda biyamorze qadunnäbem Allah rähmät ete kälđi esgēy ū (2) hurma satan ämisi var ärti bu kälđi xorma sozin danişti o nänäm dä vardi (3) vardi ū bā'd dobarädä kälđi män kirdim kälmiş engar xastegarliyya kal ärtim äklım ärmäz ärti (4) qali tokir ärtüm män ... nänä bu mäsälän qalı näcur äzdäm toxir ärtüm var ärtüm bā'd hey vardi kälti (5) külmeyin täqi (6) şirini-xoron ettilär o mäsälän män küçik budäm dövazdä yazdäh saläm bud (7) mäsälän räftim äqd konim äqd etgälär bilämi vāqti ke varduq äqd etgälär bilämi häydilär ke muni kälmişeg äqd legē pedärşohäräm goft bäle babam häydi he (8) häydi älan zendanda iç näfäriz ... yäni mäsälän zendanitun mikonäm ... kälđik (9) ye sal bir yil qalduq namzäd bā'd bi yil dobare varduq Ärak varduq Ärak xärid xärid märid kärđim o dobare räftim dadsära varduq dadsärä mäsälän begim ke mişaym äqd konim senneş qanuniye senni qanuni holmuş dobare räftim goft in mişad ezdevac konē in mişad ezdevac etge häyduq pedärşohäräm goft he (10) goft mäşxäre kärđid xodetano ye xorde foş dad o yavaşäk pul ... älinä (11) kälđik şam vardik Mirzabadça ämmäm heviçe ... kälđik äqdlämişäg yäni mäsälän kidän etgeg yäni mişastim ärusi konim häydiq mäsälän baliqça häydiq äqdlämişäg ke mäsälän nārän pazäni konän hadaqamuzga deyälär ke mäsälän äqd elämätgällär

(12) hiç dige xərid ettig o kəldig o kidən o bəsat o tutuq kəldilər ke əqd o bac verir
 ərtilər yəni məsələni xərc bədən məsələni əlan intori ərus o dumad migire (13)
 məsələni bi bar haqac verdilər do ta məsələni cəval miyəstən ard hun ... (14)
 hərimiyə xəlası iç bəste tüz tekmiş munin ... yəni məsələni hun gerantər ərti tuzda
 amədən xəli kərdən goftən vah vah bu Cucənək xəlada (15) yek xəle küçiki dašt in
 xəle şöhrəm un gozašte bud (16) hiç dige amədim kidən ettik o bəsat olti o felan
 oldi bə'd babamgil hūni zati boşaltılar (17) bi ta qozi vermiş ərte bi də quzi
 boynunə bi rusəri varmiş ərtilər qizil rusəri (18) yəni məsələni ..buti bizim
 xəstəgərliyimmizdi kidəyimiz oldi o (19) bə'd mən əslən kal əritm təqi bə'd
 məsələni kəldik mədərşohər qadunəbe yəniyə hala qadinəbem xəub bud bizke xəyli
 havul ərti məsələni (20) mən ke vardum təqi oni heviye u ye xəorde kezi nərahət ərti
 dige heç qomadim hevele hekmək yapqə meşge vurqə heç əslən bu zatlarge təqi
 goymadiq əl vurqa (21) bi moddət enə bucur ərti bə'd sinəsi Estesqasi var ərti
 bəndəxoda rəhmətə var ərti cənd sal dige, dige in namzədçigimiz (22)

Ərusiyamun ke se şəb bud un vəqt əvvəl ke əz emruz bə'd əz zohr ke şuru' mişod
 bey naharda ke şuru' olərti ərusi xəlq kəilir ərtilər mobarəkbadqa (23) hər kim kəilir
 ərti mobarəkbadqa məsələni bī boşqab idə bī boşqab xəorma bī boşqab keşmiş
 kəilirərtilər kəlinin nənəsiye in buda qoyar ərtilər sini cəkir ərtilər onu da boşaltir
 ərtilər qəytarir verke bī boşqa dobare noxodçi o keşməş o tut qoyardılar bu
 boşqablari yeriče sinisi çay içər ərtilər o in məsələni mobarəkbad bud (24) bə'd
 şəm məsələni keçər ərtilər dobare şəmi yer ərtilər (25) kəlinlə təmām cəvanlar xəine
 hərəkət ətilər o var ərtilər həmməm unca məsələni həna mizədən sərə ərus
 saqduşləri həme məsələni rəfiqləri təmām bilə var ərtilər o kidəyi te mərdane yetər
 ərti xəine koy ərtilər həy ərtilər keşhəmməm (26) dobare səbahi nahar verirərtilər
 səbahi şəm te verirərtilər bə'd a xəer şəb un vəqt kəlini yetərətilər kidey...(27) o
 qəd o yan bu yan cəkər ərtilər yəni toni yirtirərti (28) dige onu lənətbud ettilər
 dedilər kideyi əzyət oliyor uncori dige nəkonid goftən kideyi əzyət eləmeyn (29)
 bə'd dozdi midozdidən dumado kidəyi hoqurrar ərtilər (30) o vəqt soqduşlar
 mibast kəzigəle boluqalar biləsən cəriməsin verigəlle kidəyi alqa təhvilke əlanəm
 uncuriye əge kəfşin hoqurruqalər kərəg saqduşlar cərimə verirərgə kəfşi alqalar ya
 saqduş bayəd kidəyi saqqataqa qoymuqa ke əsasin hoqullayaqallar (31) dige bə'd
 ərusi ke təmām mişod kəilir ərtilər bizi yetərətiqe həyaqəşliqqa yəni nənəmiz

hävine zadimiz (32) hala äge in dehat bud ke hiç čänd näfär cäm mišodän fätir yapar ārtılar miamädän bi hafta qal ārtuq nänämiz häviye bā'd varduq qadunābe dobare fätir o točäk o nunčayi mipoxtän ... kälir yetärätilər (33) bā'd dobare yäki yäki famillar tāmam mäsälän šam dä'vāt ātilär bi dänä rusäri qoyärtilər içi ārsu ya do tomän äkki tomän pul mäsälän räsım bucur ārti ālan dige nä ālan dä'vāt ātätälär ā mäsälän sāngin o rāngin tār tāmiz älbäte .. yoq ārti ālan häme mašalla āge geranäm häst hämeči häst (34)

Kalluq kollaqtılar qādunnābāmiz ... qorbanliq etärätilər (35) hävče kalimiz olarti bimarestan varmaz ārtig ke tāmam hävče kalimiz olarti män äkki kalim Qomče olmuš hämäšun hävče (36) kalimiz ke donya kälarti härimiz mäsälän qorbanliq lārati taḡar ārti fäk famillär kälirätilər kalimizi kormäe pul verir ārti (37) un ke nāzdik ārti tāla kälir ārti vāqti ke kalimiz olarti ye dune piyāz madāršohäräm ḡoda biyamorze ye pize gonde mizašt säre qeyči mizašt bala säreman tā čəl ruz qoymaz ārti (38)

[8]

Adı Soyadı:

Cinsiyeti: Kadın

Yaşı:

Köyü: Kaşe

Mülakat yeri: Kaşe

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Män äz ävväl ke vārdum hārke härim yetarti biyaban bilämi (1) mašalla alti oylum ta var äkki tā qizim var (2) dādām zat da ḡeyli moḡalef ārtilər ke män yetärätiqe biyaban (3) migoftan šohäret nābare sāhra ḡeyliäm narahät šodän šekayät kārdän äz dāsteš (4) šekayät ātilär härim älinde dadgah ta varduq (5) ... räft äz ävvälla män šäst saläme dige tāqe šäst o yek salim var (6) biyaban varšam kešavärzlik etčām deyim bičmišām boḡda bičmišām noḡod bičmišām ädäs bičmišām bayḡa var hizim bičäm kol iş (7) ... täḡi ḡeyli mänä äzab verdi härim ḡeyliyā (8) yilyimiz var ārti toraq qerdik qatuq qerdik sariqaq qerdik kara qerdik täḡi hekmäk yaptüm nančayi yaptüm (9)

bäcçehamun äzab mikesidän dige madär bere sähra mälume äzab mikesidän dige hiçi xane qäza mäza qädim ke çeraq indilär terkē mixabid zämin näft mirixt zämin ye däfe kebrit mizädi xane atiş migereft (10)

beläxäre yeti bizi biyāban çekti ta hāla tā yetār hāla ta salmadi bilāmi morātāb biyabanqaçe (11) hey hämsährilärimiz zad hey ... äzin işin yoyin heydim xoda väkili härim yetir bilāmi (12) kişi şämāz axe biyaban kē .. härif olmadı bilāsiye (13) yeti vurdi bilāmi äzyāt etti xeyli Qorān haqi xeyli mosibāt çäktim älhämdolella xoda ro şokr axār be xeyr oldular (14)

[9]

Adı Soyadı: RKF

Cinsiyeti: Kadın

Yaşı: 75

Köyü: Kaşe

Mülakat yeri: Kaşe

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Bilmorum çān sal män ezdevac etmişām ämma män o qādi biliyorum ke älān mänim häftād ö pānc salumar (1) bēş oylum var tert qizim var (2) hädaqim tā aqriyor zīyad, yerkä teymişām aqriyor (3) begām inaro? (4) hädaqimi rägi do ta räg äkki räg yirildi yetim är ämäl ettilär älan dobare xeyli aqriyor (5) häyārom yāqin dobare yirilmiş ... haçilmiş o nälär o räglär (6) digä äz çī begām kirāq yorçallār kallārūm Tehrançallar män qalmışām Kaşeça (7) män kaşeça yälquz qalmışām älan härim tā qarriri ezim tā täqi oftade olmişām qarri oftade olmişām hädaq aqri äлиндä (8) xodemān Farsām nemitanām begām ke hey bermigerdom be Farsi (9) hāla härimä hayyorim kī baba kallār häylär ke yek väräq hävçe bi Tehrança bi rāhn etäk (10) hala häv te alabilmoriz cur etgäg zad mad varemiz mäşälän melk varimiz zemin varimiz satıqaq aliqaq etäbilimiz ämma satabilmirüx(11) häyyor kī ota varmiyor enä qalmışām buda Kaşeçe yalquz kallārūm näçellär vätänçälär Tehrançallar (12) toqquz kalum var terti qiz är beşi oylul (13) dige çī begām äz cāvani män härimi maşini var ärti Nesan var ärti Nesanlä işler ärti var ärti mosaferätlikge män tā bu hävçä bu beş toqquz kalla zendegi yetär ärtim (14) keşavärzlikgä dä ezim varmişām keşavärzlik tā älan ta häsarimça bayçām var suw tutam säbzi becärim säbzi häkäm (15) hälä tā kallārim

omidləri var ke män hămmişe sərbzi häkkäm biläläriye sərbzi qäyriqäm bilälärine (16) yekkälär älan ta varum ämma täqi ... varmur täqi xeyli hädaqum aqriyor ärusäm mişände baram (17) etä bilmorom xeyli säxt är pirlük heçvəqt täymeyn pir olqeyn häydin aqebätin xeyr olti işalla häymeyn pir oqi pirlük hävul zat dāγ (18) pirlük xeyli bā‘d är pirlük xeyli säxt är pirlüki xarluqi var xäfifliki var oftadäliqi var kalqä säxtliki var kalqa zülm oliyor (19) älan kalim şeyortur ke mänä xedmät etge näcur zendegisi satiye kälte mänə xedmät ete kal käläbilmöz mänä xedmät etge säxt är zendegisi var mänä buda säxt är (20) ona ta ... ägār ke dēyl olqa häyurlär täqi biz Tehran qoymaquz buda sänı haliye ke sän ... häz bu sərbziäkləri häki bizke häz bu sərbziäkləri bizkə häki qäyriori hävul sərbzi qäyrio havul sīr häkiyorum biläzke o yetioriz men täqi ... kallär häyyorlar täqi yovaqam Tehran äge yovaqom xoş keçge bäd keçge dobare ollom ... säxt är (21)

Hoseyniyä oylum kälđi qäyrdi (22) o hoseyniyeyi ävväli älan do tábäqəsi Bäräkilär qärmişärlär ämma ävväli mänim oylum qärdi (23) muni häri qäyrdi ke budi kälınimär, qayirdi härimlä bilä (24) härim härimi Nesan varirti cänında mäsınında estefade etti pul almadi häydi ke qiyamätimä qäyrdim muni (25) ämmäki älan täqi ezmizde olmiş ezmizge hekmäk qarnimiza qayra bilmirux ke (26) çayi qäyräbilmirux içgek kalga nengin olmişug xecalätleri te çäkiorum häyyori kalimi eziyä hune zendegisi var hävi var näcur yekärtä bizke ... turabilmöz (27) onları tã xecaläti çäkiorum kalum xecalätin tã çäkiorum oyl xecaläti çäkiorum kälın xecaläti çäkiorum (28) beş kälınim var maşalla bisi biside yetär beş oylum var havul qizim var onđi yetär ämma ke täqi ezim käräk olqam ke ezim täqi yoqam (29) heç ämma mänim yanımçe däylär ke hä bisi ...mänä etgällär mosibät häyyorum män pāk (30)

[10]

Adı Soyadı: RKF

Cinsiyeti: Kadın

Yaşı: 75

Köyü: Kaş

Mülakat yeri: Kaş

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Äkki keçe kindizi kidänimiz ärti bi keçä hänäbändän bi keçä tä säbahiqa ta bezän o beräqs o şam vergälär (1) äki şam ver är bi tərəf qiz ver ärti bi şamī qiz tərəfi bi säfärī oyuł tərəfi ver ärti şām äkki keçe kindizi kidänimiz ärti (2) qiş kiniçe noqardi tāmam famili cärime etär ärtilər bi merqä Teryak alqallar här kim kälir bi näqä Teryak vergäliyä (3) yäni häyqälär ki mäsälän cärime ätig o bedekläri famili yati tärke vurur ärtilər häddaqiye hayrir ärtilər ki käräk ki sändä pul nikäge puli hīr ärtilər ver ärtilər Teryakga (4) mänim härim mäxsus var ärti bu bi menqä Teryak kälir ver ärti mänä män ägä buni çäkkäm başim aqriyr äz siyaq ärti (5) äläñ kälör kah ... täqi män mäsälän sigär härim hänuz sigar teliye teymädi hänuz bu zadlarda hem bi menqä Teryaki kälir ver ärti mänä (6) äkki keçe kindizin kidänimiz ärti tāmam kise Tutun qäyrär ärtilər qädimçe vēr ärtilər Tutun näyirti Čubuq ärti Čubuq bi menä dästäsi var ärti Čubuq çäkär ärtilər kise Tutun tikär ärtig ver ärtig (7) Särhämmämi tutar ärtuq yēti, tōquz, on bēş mecmä Särhämmämi şäl bäraye dāmad käfş bäraye dāmad curab bäraye dāmad tāsbiḥ, cānāmaz, mōr digä läbas, zirpuş säva rupuş säva kotşälvar hadri (8) zäbanäm bärnemigärde hey Farsi migäm (9) kotşälvar tikär ärtilər hadri zirpuş hadrar ärtilər mäsälän kidäyke onbeş mäcmä etär ärtilər täqi pärdä kul zad bi cāhaz qizge verir ärtig (10) bu hävçe ... käräg vergäg in älan ... kars ärti bizär haztar ärti bizär haztär var ärtilər ämma ver ärtilər küł zād ke bu qiz yovaqä zendegi etge kol zad şeyor qaşoq şeyor estekan şeyor bu ta ärusimizi desturirti (11)

[11]

Adı Soyadı: RKF

Cinsiyeti: Kadın

Yaşı: 75

Köyü: Kaşe

Mülakat yeri: Kaşe

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Toqquz kali män hävçe bisi aŗırda bi qizimi aŗırda yetim näke vardum bimarestan (1) täqi därd tutmadi bilämi män säkkiz kali hävçe donyaqä kälidim bedun inke nä qābelei nä zādi (2) häyyorum bizkä Xoda näqardi tərəfimiş Xoda näqardi bizdä hämaramiş Xoda naqädi hämrahliq etärämış bizge (3) äz älan täcrobe daräm ke häyyorum ke qizlär kişilär äkki canluq olqalar oyułlar donyage bi kal xəbär olmaz

arti (4) härim hay ärtilər kišin kal olmiş xəbəri yoq arti härime häy ärtilər kišin kali olmiş ker arti mosafəratlikçe xəberi yoq kišin kali olmiş (5) biz bucur kal donyaqa kälidik kimi ezim qızım kälirim ezimiz t'äccob etoroq heyiyoroq nä o cor päs bizim Xodamız ya ... ya ezimi yetärämışäg ya ki här nämış Xoda bizge xəyli hämrämış (6) hala Hoccätollah sän häyi (7) män sohbät etgäm siz qädimitär är yätär danişigär (8) biz bucur zendegi etmişäg härimizge keşavärzlig bilä varmişäg hämrah ärimizgä komäk etmişäg temi kişiläri barä ... (9)

Bi dāfe yatmiş ärtüm kerdim ki mäne yāyiori bucur etori (10) bī düşdüüm yerim häydim ki härimä ki terkä terkä hävke yel çalmış yel tirmiş hävke hişiqlər haçiq qalmış (11) haydi hişiq haçiq qalmamış Säləvat seyri bi dā: zāminlərzere mäne burda yetär arti ora (12) bi saniye oldi äge bi sāniyede artıqsa do sāniye olsa yāni häv xərab ollarti tāmam (13) kal ...arti biz Xoda bīmenā bizkə hämrahluq etmiş bīmenā biz Xodamızda razisaq bīmenā Xodamızda tāsākkor etgäg kārək biz Xodamızda xəyli razisaq (14) be hämin doqquz kal donyaqa kälidim äsän bi heşnä dā barmadum kal salemār män donyaqa ... ya nasalemar ... (15) yetdim doktor baçmaqa ey dādām durdum Ey felan (16) oldum sonogerafi var arti o zāman sonogerafi koca bud heşnä yoçidi (17)

Bi dā'vai Kāşeçe oldi ki sāng ō tās ō tektilər birbiri källäsiye (18) Esfiyabluq män ezim kälirlä ke ... hayrätüm heyarti ey dādām vay Kāşäliqlar heş nädä qorqimiyola Sefidabluqlar häyr arti... (19) oça heş onta keşti kältilər dā'va bardılar bizim eşgimizdä keşdilär (20) män tä äkki canliq ärtim kalqa famillärim arti tä a bil ärtilər ke män häydi ke keriyō sänle işimiz yoq ... (21) var ärtüm sän kalläri tä qoyma henä kegällär biz sizilä dā'vamiz yoq biz dā'vamiz familizlä var ämma sizilä yoqimiz sän kallari qoyma yekege dā'vaqa heşnämädim cävab vermädim (22) mänim oylum turdi däydi ke kälizoriz mänim a:m̄mi vurqaz mänim işim olmata kälizoriz mänim a:m̄mi vurqez amisilä dā'vasi var mänim işim olmata (23) häydim nänä qurban sänä yohärke ollar mänim hävasim varitilar famil ärtilər (24) bilämä häydilär bu äki canluqär mabada ke bu seqd etge bizke kalim qan tuşeke başimizqa (25) bi äkki kalimiz var arti yetayliq arti qadinim kali yetimiş arti bi qotiye qoymiş arti ... zoq etär arti varmiş ärtilər täpā källäçe xərmänimiz var arti hämdä ke biyabança deyim var arti (26)

[12]

Adı Soyadı: RKF

Cinsiyeti: Kadın

Yaşı: 75

Köyü: Kaşe

Mülakat yeri: Kaşe

Mülakat tarihi: 05.08.2016

män hämun mähtabiçäke dam do täbäqe mähtabisi yatmiş ärtüm (1) qozandum edum ēy hävār Hac Häsän babaš Hac Häsän bud çärmäneman misuse çärmän dadašet misuse äz ma gāndom bud kumä bud gāndomeman dare misuze çärmänimizke kenur (2) ceci hillitā toqimišam hatmišam istiye häyyor çärmänimiz keneyor çärmän keniyor ke tāmam baliq tekildi ... (3) suin çäktilər tektilär yäni buqdamiz torpaqa qattılar birbirke o nä ollarin çärmänläri çärmän oldi nä bizim boqdamiz boqda olti beyndā vārdi (4) bi zāmani tā bi mašinimiz garajča var ärti qadinim vardi bi çeraq koydi astasiçä häydi ki hissi ... (5) arišturuqam dayim mänim ... mänim dayim mäscidde nāmazda kälir ärti qārarliq nāmazča kälidi ō häydi ke män häsar içkindeydi häydi Roqiye çātun häydüm bāle häydi dai cān garacizda titininäyür (6) täzdim män qadinimä häydüm ke hayur garajda titināniyu bu täzdi häydi āy dade bidād män çäraq qoymişam astaçça tā varqiça mašin kändi (7) bi ... var ärti Nesan äkki mašinlari var bullar bāradärlär šārik ärtilər bu mašinläri mänim härim ärti (8) iç lalä ärtilər šārik ärtilər bīsi kädti bisi çäktilər taşyar bisi kändi täçi nākändi Minimüs kändi Nesani çäktilər taşyar (9) häm çärmänimiz kenmiş häm ... (10) häftad o pänc salim ār häm çärmänimiz kēnmiş häm mašinimiz kēnmiş mosibät çäkmişäg ā çēyli mosibät çäkmişäg (11) Xodamdä çeyli razisaq çēyli Xodamizga šokr ätämiz ke män occūr kal donyaqa kälirim nä eyb eti o nä naqes donyaqa kälidi o nä nares donyaqa kälidi sāhih sālem Xodamdä çēyli razisaq (12)

[13]

Adı Soyadı: RKF

Cinsiyeti: Kadın

Yaşı: 75

Köyü: Kaşe

Mülakat yeri: Kaşe

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Härim vardi Qomča häv aldi vardum Qomča yördum (1) vardum bi kallerim de bisi enä bu oylum ärti bu ta oylum älan buräki bi zärä šišär ärti (2) häyr ärtig ke yäqin bũ mäsälän Badefätχ olmiš buki Badefätχ täqärti piš pišmišärti teymiš ärti kalim hämmämča käl ärti do sale kal yerke yetim Qomča ämäl etgäm (3) bi ö Xäläcestanluqlarda kældilär o män kälumlä ke bi dä Xäläci daništüm häydi ke ha sän Xäläčäy ? häydi havul olti (4) häydim nāsäke sän nīrāluqän ke Xäläč mänlä vari daništın män kalumla Xäläci daništım häydi ke män qizäkım ämäl etgäm män Xäläcstanča bu kal seni yaniče kala sän ... (5) häydim no mänim yolım yeräqär män oyänčäm Täfreš oleseča Ärak oleseča (6) häydi χob bu kal sänin tähvilinče mänim kalim ämäl olqa säninki dä bullar kallär ämäl oldilär o bi iş dert kal kälidilär o ämäl ettilär o kallar yerde tirmäz ärtilär (7) bi äki iç kin qaldūq bu terdi o ... qomadi ke biz ... keräg buni yarasi nätärär här nä heydi čäkti o häydi ke män qoymam qoymam sän baqqe (8) doktor kälđi haydi nätäy muni kali havular bizimki yerinde termur ärti häydi kī muni kali Badefätχ yoq ärti muni kalini pihışt šišmiš ärti (9) näsibände bu kalın zärbe yemiš ärti niyä teymiš ärti yertim hämmämča häydi ke män häydim äχey mänim kalim heš nā yoqerti ... (10) häydi ke no muni bi duχt variar muni äkki duχ varärlurlar siz χeyli narahät olmeyn äkki duχt varire munin sizin kalizi bu bi duχt var Badefätχ yoqire bu kal ke häyyoriz bu yolqa tüsisiz ... bu mosibäti (11) ü Xäläcestanliqi dä qīz mänim qizmä saqqäddum yanımča o tä kälđi o biz onda olduq dust ...teydi hala ke sänin ehtiyac varin (12)

Haydim ki män bāna šäydim Türki zad ta halim olārti Xäläč tä halim ollarti Farsi ta bi χanumlardä häydilär kī sän neččä kelas dārs oyimišä mäge biz bi zāban ta säχt bälädäk sän här zāban hayorlar cāvāb veriyori (13) heydum ke män kelas dāvazdäh oyimišam hālā äsl män dārs oyimāgem män šuqliqä häydim män kelas dāvazdä oyimišam (14) he babam zud mära šuär dada miχastām kelas dāvazdäheme tämam konām šer ärtim tämam etgämā qoymāđi šeyr ärtim män ke hoqiqam qoymadilar (15) ... χoš haliya dārsi oyimiša män .. hilmorum ta ezimi siqmışam heš nā haymorum haydum .. melum olti ke män dārs oyimāqqam (16) haydim bizim pärvändämizi tämam olur bizi qāša moräχχās etägälär yovaqaq häydi ke to χodet nega kon män če mīdanām (17) häydi ke sän mäge dārs oyuma

häymöri män dövazdäh kelas därs oyimišäm? häydim män bi kelas oyimišäm bi kelas nehzät oyimišäm (18)

[14]

Adı Soyadı: VRB

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı: 35

Köyü: Bonçenar

Mülakat yeri: Bonçenar

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Budā väqti kidān tutalār χōb šäbe ävväl bi räsminiz var ke kidäyi beyn šam hoquylaylar (1) bā'd sabahi do se nāfäri ke hoqurlamišärlar kälirlär χanevadeye dumadça haylär ke pencah hezar tomän šäyroχ mäsälän kidäyi käligä qoqaχ korsu iste çelaga (2) bā'd bullar ta pencah hezar tomän verirär o kidäyi kälilär (3) bā'd šuru' šäylär kišlär mäcmä kälilär ke dumad käsge mäcmä içäçär bā'd yotqarlar yätge o meyvesi zati verirlär χalχ yēr ō käski tä verirlär kidäy kārär (4) bā'de o ta bi räsmläri dä χurusar mosabeqe χurus moχaberat ešgendä var är ta šam ke här kim bu mosabeqä ta doyeti χorus ta oni olur (5) bā'd orada källär Hoseyniyäçä nāharça o bā'd nahar ta çasterä cämiyet yiyillär bayalar kälän hesätçä kälän hesätä bi χoede pul mul zad säpälär o heç bu bizim kidänmizä (6)

Biz qädimçä ke iz sennimiz ärtik Hiškança var ärtuq mädräsäy o bā'd orada piyade kälir ärtug ez baliqimizga (7) väli älan täçi ocur daχ täçi bizä cädid dāramiš mädräsälär kollän varmiş Aštiyança (8) bā'd qädimçä bi zadi havul ärti biz här häv içä bi hämmäm yoçarrti bizim hämmämiz umumirti burda väli älan kul zad hēqilmiš ō kallär kol rucu etmiş ärlär Tehranqa (9) väli χob qädim bi zadläri yeytär ärti kuçälärçä täçi bucur häv zad yoç ärti ke mäsälän tärhe Tehrān vare oqay o felan oqay o (10) bā'd älan ta nahar biz burda tiyemiz oyi ke varur yelqike heç varur biyaban o biz tä gosälä o made gav o yer işimiz ollarça täçi burda kešavärzliq zad ta yoç (11)

Bura χalçi nesfäsi kešavärz ärlär mäsälän ezläriyä buqda zad äkälär o nesfäsi tä made gav o gosäläyo pärvar šeylär nefäsi dä qoze zad çaq šeylär (12) bā'd bi hudude se çar nāfär tä moällem o felan ... zad yoç täçi buda (13)

Mädräsä ta dore šišom budä var väli šišom be bä'd kāräg täxi yoqay Aštiyan ta täxi yoqa daneşgah o felan yäni yoqa šährimizge (14)

Täqribän hudude punzdäh näfär käl var buda bä'd häf häş däh näfär tä varirlar Aštiyanča kelasaye šišom be bala (15)

[15]

Adı Soyadı: VRB

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı: 35

Köyü: Bonçenar

Mülakat yeri: Bonçenar

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Vähid e Rähmani Bonçenari, sennim tä, hezar o sisäd o šäst o šiš (1) bä'd ävvältä tä baluq sakeni hästäm yäni buda yordamestäm o bä'd babam atı ta Qolamäbbas e Rähmani yo kolle xanevadäm ta ävväl tä buda yordamissaq (2)

Män bi kin sale häştad o se atum Aštiyanče hozäçe yazdum xedmätkä (3) bä'd hoze neزامum hindi Ärak bä'd ärak'ta hindim läşgär näväd o do zerehe Xuzestanxe hindim bä'd amuzeşim ta Ramhormozče ärti bä'd läbe märzçä tä xedmät ettim (4) bä'd zämäne xedmätim hudude çar mah kälädim baluqqa kälmäk ärtim baluqqa o (5) bä'd biz tä baluqmizqa ziyad deltäng olmiş ärtug bä'd bizim baluqumuzça ta bi dä'va olmiş ärti yäni läläm dä'va etmiş ärti (6) bä'd män çar mah xedmät ärtim ke dä'vada sora täzdım kälđim baluqumuzqa ke mäşälän män läläm dä häma tinäkkäm (7) hudude ye sal varmadum xedmät ke ye sal ta ezaf yedim bä'd e inke dä'vam zadım tāmam oldi moşkelum häll oldi bi aşnayı buldum haydi .. xedmeti istäyä män qomam säni ezam yepge bä'd män vardum muni emidiye vardum xedmät istä ke bu mänim ezafum häl şägä vāqti vārdum xedmät kollän hivdä ma ärti väli män bist o noh mah xedmät ettim älbäte läbe märzçä heç täxi biz bost o noh mah bu neزامqa (8)

Lälämin ärti mänim däy ärti bi se çar näfärlä dārgir olmiş är baluqça o ta (9) bu yalquz ärti lalesi tä tāk fāqt bi läläsi tä män ärtim (10) täqi mänäm Xuzestanda täzdım bura ke dä'va ... ke dä'vağa teymädım on tä tutmiş ärtilər o se çar näfär o lälämi tiyetmiş ärtilər ke häll o fäsق oldi vardi väli män oda ke bi zārär yetim hivdä ma yeriya bist o no mah xedmät ettim (11)

[16]

Adı Soyadı:

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı:

Köyü: Bonçenar

Mülakat yeri: Bonçenar

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Yigirm beş yıl karxanäçe işlädik sabkarimiz bizi bimā šämädi čupane bi mozd olduq bu bi xaterat (1) dobare kældik būra buda bāna šäydiq kešavärzlik etgälle timi Tehrandä kälilyolar zeminiz siyorlar (2) näsayda xaterat näsayda zendeganiqimiz bukursi olmiş täxi işliyä bilmädim dige särgice daštäm ta qurub mişe ke (3) ö cävanluq ärti ärz etäm sänin xedmäte qovvät bi hesabe dige eyre särgozäštımız xēyli var äma älan xaterat yoqum (4)

Bi näfär äz Tehran hämsähri ma didim ke unca ma qärrardad kärdim ba näne babasila qäbul etge o işimiz tāmam oldi (5) nänämiz kældi burda haydi kāräg buda dehatčäa alqay nänämiz haydi dehatčäa kāräg alqay buda alduq olduq dehatluq tāmam oldi iş (6)

[17]

Adı Soyadı: RM

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı: 82

Köyü: Bonçenar

Mülakat yeri: Bonçenar

Mülakat tarihi: 05.08.2016

O zāman kē mašin yoq ärti biz var ärtūx Kermanšahča mal al ärtuq piyadä mänzel be mänzel kindä... kälärti gärdänäçä gälärdik gedärdik malläri ver ärtik (1) kindizlär tä yöl käl ärtig on alti kin on yeti kintä kälärtik Qomkā (2) o zāmani ke mašin hindi mašin kälilyo alti yeti saätä kälilyō Qomçe satar ärtuq do märtäbe kälir är mäsälän Čärrah yilyar ärtuq yelyi piyade kälir ärtig zāmane piyade ärti mašin hinmiş mašin tä ... variyor kälilyor (3)

Qādim kidän ke ol ärti buda täqribän hotuz näfär Čubi var ärti (4) mäcmä kälir ärtilər qoy ärtilər mellät heçge Čubi var ärtilər (5) mäsälän haqaş atma oyner

ärtilər Čubi var ärtilar kidäyi hoquylar ärtilar hel hele kälir ärtilər m̄cme kälir ärtiler (6)

İç kin kidän ärti tiyämä ālan yiyirmi terd saatga tāmam oliyō iç kin kidän ärti (7)

[18]

Adı Soyadı: RM

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı: 82

Köyü: Bonçenar

Mülakat yeri: Bonçenar

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Biz bi yerdä mal alan satan ärtuq (1) häqiqät ärti pulumuz sonäy ärtuq bisi var ... ärti käl ärtug puli tokär ärtuq kürsi istiye (2) häqqimiz puli kertär ärti ägär zārär var ärti zārär bilärtug fayda var ärti hər kim ez faydesi qoyr ärti cekişe (3) Hac äbdolla Kaşalog ärti käl ärti var ärtug hävye var ärtug käl ärtig mal yetär ärtig Qomka ta käl ärti Qomča satar ärtuq(4) xanädarlar mal gav yetär ärtig made gavi al ärti mäsälän bolarti ke xärid furuş ollarti mäxluq häqiqär ärtilər te bucur day ärlär mellät (5) oça .. oça hesabi färqi var ärti oça äge bi vāqt bi mali sän histiyä holler ärti mäxlut täxällof olmiş qädim curiya dāy bucur är ke ālan bu Hac äbdollahi ke bu häyiyor otorxasi vardi çubdar ärti o te Kaşarlug ärti mal kälir ärti Qomkā šenas ärti biz käsbizim kasebluq ärti (6) var ärtuq Kordestan Kermanşa Čärrah hoqrilər içindä bi guni pul yetär ärtig (7) yelqa ärtuq mal al ärtuq mäsälän kälir ärtug piyade var ärtug zāmani ke mašin yoq ärti (8) mašin ke hindi taxı dad setädimiz mašin oldi (9) män ezim on äkki Neysan aldome sefr tāmam sefr aldome iç yil terd yil işlätum satum (10) piyade kälir ärtig ālan hädaqimiz çolaq olmiş hädaqum ālan arir män ālan yiz o yigirmi kilo vāznim ärti ālan sād o dāh kilo vāznim är vāzn çolaq šämiz bilämi (11) bolar ke var ärtug käl ärtig äsil hoqriläri zadläri tāmam bil ärtig bizlärlä işläri yoq ärti yilxar ärtug käl ärtig (12)

Biz var ärtuq käl ärtig bizi bil ärtiler käl ärtig işläri yoq ärti bizile (13)

Alan on bēš yāşdā män çubdaram mäsälän Čärray o Kordestani o Kermanşah o Şiraz o tāmame sārähdläri toqlamişäm mal alarammüssam satarammüssam älhämdulelah havul ... hädaqum çolaq olmuş tekan yemirom (14)

Alti qizim vā alti dānā šīr tert oylum va oylum tā äkki kīssī var bi Fārhanče kīssī var bi tā buda (15) beš oylu va äkki o kişidā vare iç tā munda bi dā qizi var qizi vermiş hārke (16) bular ke bizim mäsälān tārīqätimiz bu ävvälde çonke varmişäm mal.. zadga (17)

Älān un moqa bi tane alumla bulunmaz ärti mäxluq yiyäge (18) älan pul başe fāravani e ne‘māte ne‘māt fāravanlıqar ne‘māt tekīlmiş pul oqa hār kimin pulu var beheşte hār kimin dā yoqer çurt vuriyor (19) çob ün zāman indi Şişä yiyo Heryon yiyo Tiryaki yōx ärti ke mäxluq bi kāl .. varmiş bu işä saçi varmiş ezi gereftar şämiş bu zadlar bā‘d ār älhāmdollelah ruzegar ... havular pul zad havular bā‘d dāy çeyli havular (20)

[19]

Adı Soyadı: RM

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı: 82

Köyü: Bonçenar

Mülakat yeri: Bonçenar

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Seqer zāman ärti vār ärtuq seqer sīr ärtig hākärärtig biçār ärtig (1) var ärtug tērmänke huni hikmäki äsän adām toç olmaz ärti hikmäkinde kiyämi hikmäki zadi tāmam mäsälñ qädim yanče mäsnoire (2) mäsälān bular ke fāravaniye ne‘māt ärte veli o zāman qädim mäsälān mazzäsi yoq (3) qädim o zāman termän var ärtuq termän on säkkiz termäni var ärti (4) bu ... bi haqaşka var ärtilär termänke bi häfte yatirärtiler nobät alqalar çäki gäle tēmi taq ocur dāy ke dolät kälüyor veriyor ägär bi kin te dolät vermäge çalç mellät āç hare bular ke ilgä zāman bu lähazda rahät är çalq mäsälān (5)

[20]

Adı Soyadı: H

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı: 27

Köyü: Bonçenar

Mülakat yeri: Bonçenar

Mülakat tarihi: 05.08.2016

Atom Hoseyn äre sennim tä bist o häft salom äre (1) ta zämanike yad veriröm täqribän zämani ke täxi senne kirmişäm dävazdäh salom ärti teşdim xälaf içge (2) xälaf tä käl dim bura käl dim dehatga Tehrança ärtim käl dim dehatga (3) dehatça şuru' şäydim zendeganliqqa dobarä tişdum xälaf içgä xälaf biçare şadi bilämi zendeganliqqim aldi kül zadim aldi älimdä (4) heç käl dim burda yengäde şuru' dobare dobare tişdum xälaf içgä o olmadu te män xoda ra şökr pākam ālan pānc mah o xordei re pākam (5) käl dim baluqça tular dum täqribän ävväl ävayeli ke kälmiş ärtum baluqqa do sal o xordei käl dim baluqça bilämä nä vardilar bilämä potam vardilar ke män xalqin namusiyä başmişam (6) män tä nāşädim biläsiyā yaru hintädim yaru varti şekayät etti bilämi yetilär pasgahka män o Vähid'i yetilär pasgahka o pasgahça bilämizi nēşädilär o soal moal sorāq aldilär o heş nä haydi yoqay (7) biz dä yollanduq käl duq baluqqa o baluqça ta täqribän bi iş tert ay baluq käl dim o ehzariye kälti ehzariye kälti ke kārāk yovam zendān (8) heç heççäke belämi ettilär zendanka zendanda rüze ävväl zendança zäng vurdum nānämä dedim ke nānā bi sänād zad kätiriz qoyz mänä hiptis bucirsi olmiş belämi tutmişär etmişär zendankā bi sänād kätiriz mäni qoyz hinä kälām (9) bā'd nānām zad ta bānde xoda nānām şuru' şädi heqlämākä zadqa kezi äldä vēr di (10) babam ke ... day ärti babam ke saldi başiya haydi ke män sännä īşim yoç āsān (11) heç elä o cur kāşdi o täqribän bi sänād qoydular käl dim taşyar häft häşt mah zad ärtum häft heşt mah taşyar kazar ärtum sänādlä ärtim (12) bā'd āz sänād käl dim dobare belämä ehzariye käl di ke varam nekā dadgah dadgahka vardum o dadgahça hokmumu kāsdi se sal verdi bilämä se sal verdi (13) käl dim buray o do se ruz taşyar do se ruz vardum zendan vardum zendanka zendança halüm bād ärti taqi verdilär bānd içge bilämi o (14) halum ta xeyli bād ärti gerefte ärti ye mah o xurdei ärtum ke nāme yazdum verdum taşyar ke dadgahka morāxāsliq alqam vermädilär bilämä (15) içgäçe xodzänlik etge xodzänliç ettim namām rädlämāz ärtilär xodzänliç ettim namām rädlädilär (16) käl dim ... bāndē cāvanança ärtum käl dim orda taşyar bāndē kargäri yetär ärti vardum ora o da yetäre ärti täxi (17) käl dim nekā nāmā zad oyan buyan vurdum o babam tişdi täxi işimin hissäsiyā män te içgäçe işim zad qayrar ärtim ke mäsälän morāxāsliqkākke käl dim (18) morāxāsliqke täqribän bi däh ruz käl dim morāxāsliqke morāxāsliqçe käl dim oyan buyan ke rezayät algam rezayät vermädilär (19) bā'd dobare vardum içgä

vardum içgä do se mah içgä ärtim döbare bilämä moräxxäsliq verdilär kældim taşyarkā taşyaça bilämä nä verdilär kældim yuvam dadgahka dadgahça vardum ne aldum bu äfe rāhbāri kälmiş ärti vardum äfe rāhbāri algam äfe rehbāri verdilär bilämä (20) do sal verdilär bilemä se sal bilämä zendanliq kāsmiş ärtilär do sal taqi äf dāydi bilämä içge ärtim ke kældilär dedilär zendanlar şuluq varike bilämä dobare nā verdilär äf verdilär (21) häft mah taşyār ärtim häft mah zendança ärtum kældim nākā o do sal bilämä bayişladilar o da äf yedi dobare ye se mah bilämä äf vurdular bayişlandi kældim taşyar o azad oldum (22) kældim taşyar taşyarça genä zendeqanluq etār ärtim ke dobare tişdim çälaf içgä çälaf oyan buyan vurdum ke mäsälän çälaf etmägäm zendeqanluqim taçildi (23) bi qizä ... bu çälaf yolaça äldä verdim biläsin çeyli çay ärtim biläsin zendeqanluq kulle zendeqanluqum ol ärti (24) heç tāxi ta bizim zendeqanluqimiz tä bukursi oldi mävad lerdix burāka dāvazdāh salom ärti şuru' şaydim mävad çäkmäke älan da ke bist o häft salum vare o (25) çoda ra şükr här zad ke çoda şäge bilmorom taq nāççägäm vāli häman nāçä täqi ruzegar ärtäqe bizim tiräkimiz sinmiş taçi (26) biz dä aşeq olduq aşeqluqçe mävad yoliçe beçare şadi bilämizi çodayiş äge munda be bā'd zendeqanluqum dorost oga şayād bu zendeqanluqça moäffāq ogam älanka ke moäffāq omakka şayād munda be bā'd moäffāq ogam (27) bilmom valla älan ta nāççägäm nes haydom nir dä dārdodel ettim tāmame yiräkäm qan ärä (28) bilmorom nāççägä valla älan da bi çordä babam zad ceza veriollar bilämä bilmorom neçägäm hēy onda munda onda munda häyori ke sän çälaf etori deyrām baba çälaf etmirom ... hayyor çälaf eton (29) çodaväkili çälaf etmirom valla bilmorom näcur şayām ke etminanläri yälqām ālime älbāte men ezim çälaf şämişäm o qädär çälaf şämişäm ke çōda biliyo (30) vāli älan zendeqanluqum bucur oldi taçi dāvazdāh salluqqa şuru' şaydim çälaf etmāk dāvazdāh salluqqa şuru' şaydim işgemäkä iş gældim dārs oçimägkom vāli iş kermişäm (31) şuru' şaydim iş kermäge zadga tiştim çälaf içigä sizdāh salluqa tiştim çälaf içiyä çälaf verdim buraka kasebluq etmägän vāli beçaräluq çeyli çäkmişäm çeyli dārdesār çäkmişäm (32) vāli munda be bā'deşäm cobran etge bilmorom valla ruzegar bucur sirti bizke näor sirti valla biz te beçare olduq vārdi cahelliqum verdim vārdi cāvanliqum verdim vārdi pulum verdim vārdi zadum verdim vardi eşqum verdim vardi taçi bilmorom valla nāççägäm (33) bā'd munda da gāşte tedi kälmişäm danişcurām ke bānde çoda bud

kälmiş hayor ke bucur zendeqanluqu danişge män dä zendeqanluquma hayabilmiräm yiräkim ... yiräkim o qädär qan är ke bilmirom näççägäm hala bilmirom näççägäm ke xoda razi olga bizdä väli be här cähät xoda ra šokr xoda dārgasiye šokr etām (34)

[21]

Adı Soyadı: EVF

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı: 62

Köyü: Vaşeqan

Mülakat yeri: Tahrān

Mülakat tarihi: 15.08.2016

Bu tili nānāmde bälād olmişam koma danişmamişam bälād dāyām xēyli havul danişiyam (1) ämma män unçe ke yādimçe qalmış sänā hayūm män ēzimdā sohbāt çayiyām sänin (2) män hezar o sisād o si o se Vaşeqanča be donya donyaqa kälmişäm o kin Cimämiş nahar vāqti män donyaqa kälmişäm yāzun vāsātiçe Mordad'in vāsātiçe män donyaqa kälmişäm (3) tert yaşim ärti kälmişäg Tehranqa män o nānām o babām (4) o vāqt täqribän iç yil Tehranča qalduq dobare Tehrandā varduq Qomqa mänim amum o da hävläri ruberuye hārām var ärti bi kuçe hārāmçe (5) biz hudude täqribän iç yil oda bi yil te täqribän Qomča zendegi šäyr ärtug (6) orda amum bi baliq o ecare šādi äkki baliq ärti atı Qarasur eti o atı Hoseynabad ärti (7) amum oda ecare šāmiş ärti babām ta vardi ki o melk o ämlak ta bāş vurqa movazebāt šāyqa (8) māni o nānāmi te varduq o baluqqa Qarasu, qarayaz ärti ke biz Qomda varduq oraqa (9) Qomda fāqāt män yadumçe ke Qomda bizim kuçeçe bi Babā Qodrāt var ärti var ärti mägazāda sit ... sit ke içämiz bi kase ketār ärti ävväle vāqt sähäyläyn var ärti sit älqa biz mäşxäre šäyr ärtuq biläsi o kasäsilän vur ärti bizi bu yadima hävul yadima (10) amum qizi mändä bidiktär ärtilär mäni äzyāt šāq ärtilär (11) mänim käfşimi qoyr ärtilär bi yerke män bilmäyäm nirä mäni äzyāt šāq ärtilär amum qizlar bidiktär mändä bidiktär ärtilär bi bu yadimça (12) Qomda yādimça kē näççe dāfe nānāmlä varmiş ärtuq bu Qom çāyi koma suw var ärti (13) Qom çāyi nānām var ärti oda lebas käsikimizi yupuqa käsiki oda sabunlän yūr ärtilär vä oda äkki dāfe män äkki dāfe käfşimi suw yeti bu yāduma (14) ämma vardum Qarasuqa yaduma qāreyaz ärti qārayaz Farsiča olur

Bähār qāreyaz ārti yaduma ke Qarasu bu Qomda ke varimiz Sälāfçegānqa bī ākki haqaç munde bī haqaç munde Sälāfçeganqa bu sāmte çāptā kārāg yoqan bu yōlin te ke varimiz ävvälçe varimiz bir emamzadeqa çēyli nāsi yok ämma oda hay ārtilār emamzade sārāzir olur (15) qāšāng yadima o dāfā ke biz var ārtuq sāxt yāyış kāl ārti biz tāmam heykālımız nā oldi ta yol ta Qom yolidān mašinlān kāldik ämma ordan kārāg ārti malnān yovaqa malnān ke varduq kūl hel oldi tāmam kāsifimiz hel oldi (16) vardiq ora o babām bizde nānāmde teztār varmiş ārti ... ōda ke qonšilār ki babāmnān ašna ārtilār kāldilār oda tāndiri hot ātilār bizim kāsikimizi yadumça dāy çošk oldi (17) o bā‘d çoda biyamorz bidiknānām te bizilā ārti amum sefareš ārmış ārti bizke ke bu baliqça siz Xälāci danišmayn Qarasuqlar te tillāri Xälāc ārti (18) amum sefareš ārmış ārti babām sefareš ārmış ārti ke siz Xälāci danišmayn bide vāqti gärm olduq bizim korsi qoydular bizke qāreyaz ārti ämma biz todmiş ārtiy bi korsi qodilār (19) biz bi çayi içtik yadiman çoda biyamorz bidiknānām bidā bašin çavzadi haydi Ähmād bu qarayazçe nā teyšāyo Xälāci ez tilimizçe daništi bide bu qōnšilār motevāce oldilar ē bu Xälāci danišir (20) hēç nānāmde xābār aldilār siz Xälāc ārniz? nānām haydi nō biz Xälāc day bā‘d biz bī moddāt kāšti famillārimiz yekālār komāk šāyyālār ämmām oyli tā kāldi çoda biyamorz ämmām oyli sigār çäkār ārti ämmām oyli varmiş ārti sigār alqa o māqazeça Xälāci haymiş ārti mānā sigar ver bu ta çārāb oldi (21) dobare bābām obisi familiminān ati çoda biyamorz Ähmād ārti Ähmādnān Xälāci danišāmiş hāsārça bu qonšilār kuçeçe eşitmiş ārti (22) çölase mālum olti biz Xälāçäk bā‘d vāqti fāhmidān Xälāçäk māni yetmiş ārtilār o bidiklārtār qali toqlārti qali toqir ārtilār bizdā yekā ārtilār Hac Esmail qizlari çoda rāhmāt olta Hac Esmailqa hey tike tike mändā tilimdā çäkār ārtilār āšge nāsıl olur siyir nāsıl olur odāti mān ollarin cāvabin vermiş ārtim ollar tāqribān tāqrib motmāen olmiş ārtilar ke nā biz Xälāçäk (23) ämma hārçe nānāmā esrar šāydilar nānām haydi naq mān Xälāc dāyam häydilār bā sān kimār? haydi bu māni hārdi baliqda almış mān Tāfrešliyām haydi mān Tāfrešliyām mān Vašqanluq dāyam mān Xälāci bälād dāyam (24) çölase oda qalduq ta paizqa paiz babām täsmim tuti ki oda qalmaqaç (25) biz kāldik oda amum häydi mān oda qalmam o oda çēyli havul ārti vāzimiz çēyli hävul ārti hātmiz vār ārti çēyli vāzimiz havul ārti kāldik (26) mān vāqt alti yašim ārti tāqribān alti yašim ārti babām täsmim tuti bizi yekāk ez baliqimizqa

Vašeqaqqa orda kãldik yolqa tiktik kãldik (27) bu Qom caddãsinã oda babãm xoda biyamorze bi mašin var ärti Mãndãliyan ati Mãndãliyan ärti (28) kãldik bi baliq var ollar Tüekarlar Feşq ati Feşq oda qonşimiz var ärti şãm olmuşar täqi kim bærtmiş ärti (29) män o nãnãm o babãm varduq õda qalduq şãm õ oda şam qalduq o sãbahlãyn kãldik Vašeqaqqa män kãldim Vašeqaqqa (30) varduq bidiknãnãm hävinã yãni o hävçe ke män donyaqa kãlmiş ärtim xob bã'd o vãqt Vašeqaqqa mãdrese yoq ärti mullaqane var ärti mãktãb mullaqane var ärti (31) biz aẓãre paiz kãldik män oda bi yil bidiktãr oldum o babãm ke mãşyul oldi bu rã'yãtçiligge o keşavãrzlikqa o bã'd tãqribãn oldi paiz (32) paizçe mãnim atimi yazdilar mullaqane xoda biyamorz mullaqanaça õstadimiz o mulla ati Mirzaãbbas Mirzaãbbas xoda biyamorz xãtti xeyli hãvul ärti (33) bu Vašeqaqliqlar mã'rufãrlãr xoşxãt ärlãr tãmam ustalãri Mãrhum Mirzaãbbasti oda varduq šuru' šãyduq ävvãl älefba ya älefba eyrãndik bã'd Qorãni eyrãndik (34) bã'd ke Qorãni eyrãndik xob xãtti te yazar ärtuq biz xãtti ke yazar ärtuq xeyli caleb ärti xãt yazar ärtuq ävvãl bu kaqãzi oda xodkar ke o vãqt estefade šãymãz ärti qãlãm ärti qãlãm ba dã'vat dã'vatite ezimiz qãyrãr ärtuq Lĩqã bizim parçe var ärti qoyr ärtilãr cohãr içine cohãri te bãbãmiz ezlãri qãyrãr ärtilãr (35) muşãki çeraq ärti bu dĩde tolid šãyr ärti dude biz hãyimiz dĩde bu dĩdãm qarĩstirir ärtilãr bãdãmi tiyãr ärtilãr zãrd bademi tiyãr ärtilãr bi dĩdelãn qarĩşir ärtilãr cohãri tã qãyrãr ärtilãr (36) biz ämma sãr qãlãmerã sãr qãlãmer ahãndã ärti bu sãr qãlãmernãn biz kaqãz içe bi bar yazar ärtiq bã'd dobara enã o kaqezu estefade šãyr ärtuq (37) qãlãmdorošt ... yazar ärtuq yãni bu kaqez da äkki dãfe estefade šãyr ärtuq bã'd tãxtãmiz var ärti tãxtãmiz haqaçta ärti sãf (38) bã'd kãrãg ärti qoyar ärtiq enimizke õstad o Mirzaãbbas sãrmãşq yazar ärti (39) ävvãle tãxteçe biz kãrãg kãrti bu tãxte ta tãhinã ta kãrãg yaziqan bu cur tãmrin šãyr ärtiq (40) xob paiz aẓãre vãqte paiz o vãqt xeyli bũz ärti aẓãre paiz oqãd qãr kãlir ärti ke sãxt ärti yovaqn Vašeqaq (41) ... bãşqa oqãd qãr kãlir ärti biz kãlir ärti nãhar vãqti ke šãy yovaqaq sãbahlãn kãlir ärtig mullaqaneqa dãrsimizi tãhvil verir ärtig mulla xãbãr allãrti biz kãrãg cãvab veriyãg (41) äge hãvul cãvab verir ärtig hay ärti yov xãttini yazi kãrãg ärti o tãxteçe dorost xãt yazduq (42) o kerig ärti qãlãm dorostnan ney ärti nãyi te ezimiz bu neyzãr var ärti bu nãçe mãzrãeçe babãmiz var ärti babãm ya hãdrisi (43) var ärti neyzãrda ollãri kãsar ärti qãlãm ezimiz dãrvaqe' ezimiz hãme ezimizdã ärti xodkãfa ärtuq

(44) yazar ärtuq nāhar vāqti ke šäyr ärti ke kāräg nahar yepyäg kerig ärti yovaqaq bu täxtämizü čäšmäče yā gel qiraqiča yupiqaq ta o cohäri yuvoqaq (45) χōb täxte haqač ärti tāqi hel ol ärti bā'd ... koyqaq kursi istine bu qururpoqa dobara naharimizi ke yeyr ärtig dobara var ärtig müllaχaneqa sob var ärtig kāräg cāvabe dārs veriyäg hesab ke bizke dārs verir ärtilər χolase dobara dobare kerig ärti qūrub qābl äz inke kin yovaqa kāräg ärti χätti dobare yaziqār (46) o mollar kēriyā ägār täid šäyqa dobare yekä kälimiz müllaχaneda kälir ärtig tašyar käl ärtig hävvke qābl äz inke olaq hävke kāräg dobare yovqaq češme bašiya gel bašina dobare muni yupuqa täxtän yupuqa (47) dobare yetgäg šāb nänämiz qoyqaq kursi istine ta bu dobare qurupoqa sähahiqa bu bizim dārs χandän väze dārs χandänimiz (48) tā kāldi o paiz kāšdi hudude täqribän bī yil var ärtim müllaχaneqa älbäte bi yil ke var ärtim mollaχaneqa fäqäd täqribän paizda väsätaye paizda tā näzdike eyd (49) o vāqta var ärtum mollaχaneqa dige tāqi o qāreyaz kol ärti biz var ärtuq komäk šäqāq nāne babämizi mäzräeče tā paizqa (50) bu kälän paiz kældilər Färhäng täräfinde kældilər bizdä etmehan tutilär (51) biz ke var ärtuq mollaχane bā'zi ollar ke bidiktär ärtilər atläri yazdilär kelase čarome däbestan ke tert ollar ke bizim ollarte χiditär ärtilər (52) yazdilär kelase sevvomqa kelas içge män te nomre kälitmiş ärtim kāräg ärti män dārsim havul ärti näfäre ävväl ärtim män ollar ke kelase čar var ärtilər män oqäd nomre kälitmiş ärtim ämma čün sennim haz ärti mäni yazdilär kelase dovvomqa (53) män oldum vardum mädreseke kelas dovvom o bā'd dārsim oda hoqudum ō ta kelas šiš šiš ke hoqudum tāqi baluqče däbirestan yoq ärti (54) män on äkki yašum ärti ke ämmäm Täfrešče ärti babäm kaldi mäni paiz kälti mäni Täfrešče däbirestanče mänim atimi yāzdi (55) män vardim ämmämgilke ämmäm bi oyli var ärti mäninän hämsen ärti äväze inke mäni qārib ärtim komäk šäyqa mäni ezyät šäyr ärti (56) ämma mänim dārsim χeyli hävul ärti bu Färahančätä ke emtehan verdik män näfäre ävväl oldum hämiše šagerd ävväl ärtim (57) bā'd kældik Täfreštäče män hämiše dārsim havul ärti ki o moällemlärimiz dārse Riyazi, Hendese o Hesab o bunlaru o bā'zi äz äfrad ke oda babeläri puldartär ärti sefareš vermiş ärtilər mollemlär ke bi näfär bunlarge dārsiye dārs veriye o moällemlär mänä häy ärtilər sän yori dārs ver (58) män moällem hār nä hay ärti män kāmälän ēyne moällem tähvil ver ärtim bi χanevade ärti ašna ärti män var ärtim onlarin kalinä ke hämkelasi dārs dä ver ärtim ämma bu ämmämoyli

māni ezyāt šäyr ärti (59) män ayit ke kälđim bu Vašeqanda tā Täfreške alte Färsäx bist o pänc Kilometr faseläsi biz piyade var ärtuq kälärtig (60) yadumče bi dəfe tā' til ärti paiz cäšne šahänšahi o vāqt ärti Aban mah ärti tā' til ärti äkki kin män kälđim baliqqa var ärtum dobare bi gärdäne ärti xēyli säxt häylär gärdäneye Čalkämär (61) orda dobare yäyiš kälđi tāmam dobare oldum män tāmame käsikim yäyiš nä oldi dobare kälđik bi xoda biyamorz ašnamiz var ärti Tābäranča bi baliq ärti Täfreške täqi ermädim (62) oqād säxt ärti ke biz šām oldi tāmam lebasimiz tāmam käsikimiz vardim ollar hävine dobare oda bizim käsifimizi hiydilär o kursu var ärti oda qalduq (63) sob oldi sob kälđig Täfreške xolase xēyli säxtliq čäktim män dārs xolse män ayid ke kälđim Vašeqaqqa babāma häydim män täymäm ämmäm hävine o māni äzyāt šäye (64) älbäte hām män oda ärtum hām xodabiyamorz bi ämmäm oyli o mändä bidiktär ärti o mändä äkki yaš tert yaš bidiktär ärti ämma äkki kelas mände ilärtär ärti o äkki yil mändä qäbl varmiš ärti Täfreške (65) män ke häydim män oda turmäyim o ta häydi män turmäm babām kälđi bi häv bizke ecare šadi (66) Täfreš äkki qesmäte bi qesmäti ati Tärxorano bi qesmäti ati Fänē biz Tärxorancē dārvaqe dārs hoqir ärtuq mādreseviz tā ati Sädirti ämma babām bārāye inke biz Tärxoranda duruqaq ämmäm oyli bizi äzyāt šaqaq bizke vardi Fänče häv kerāye šadi (67) biz kāräg ärti dobare äz säbahnan dāh kilometr buqād häšt šiš kilometr buqād piyade orda yek šiš kilometr ke nā ämma čar kilometr buqād rāh yol yekäk hävimizke ta dābirestanqa (68) dobare qurub xolase oda dobare mänzelimiz oda oldi o dobara ke kelās häftom oldu män qäbul oldum šagerde ävväl oldum kälđiz kelāse häštom ke oldum babām häydi ki Aštiyan yeytäre Täfreške mašilän varmaq olmaz ämma Aštiyan älan bizim mäsirimiz älan varmiz mašinlän Vašeqaqqa Aštiyan (69) babām häydi varum sänin atunu Aštiyanče mādreseke yazam (70) Aštiyan yeytäre Šaqolam ke ranände baliqimiz ärti hər dəfe sän kälbi biz o sän ba mašinän kälti bura säbahnan dobare haqun äke äqällän rahätär var (71) häydim olta kälđi mänim atumu mādreseče yazdi mänä häv kerāye šaydi ämma män oda yalquz ärtum Täfreš ke biz var ärtuq näčče näfär hām velayätimiz var ärti ämma Aštiyanče män yalquz ärtum (72) ta babem kälđi mändä xodafezliq šāqa män heqlädum haydum män buda turmäm bičara xodabiyamorz dobare vārdi mänim äsasimi kälmiš ärti dobare qodi māl istinā o bi qävi kišiyäk var ärti män mostäcere o qävi kišiyäk pul vardi o dobare

biz kældik baliqqa (73) kældik baliqqa män bilmäm sän o mähhälke varmişar oda bi baliq var ati Mäcdabade Färmäindä yoqqartäre taze oda bi däbirestan kälitmiş ärtilər Märhum Äsgäri mä'rufe Märhum Äsgäri xeyli xedmät şämiş oda bi däbirestane şik oda täsis olmiş ärti (74) män kældim oda atimi yazdim o xodabiyamorz amum oyli ke cävan heldi o mändä bidiktär ärti onnän bi häv tutuq o äkki yaş äkki kelas mände ilgärtär ärti ota da dobare ämma ota män koma äzyät şädom (75) Täfreşçe Täfreşlilər mändä häsudluq şaymärtilər ämma Mäcdabade çon baliq ärti xeyli ätrafte kälir ärtilər oda häsudluq şäqärtilər (76) mänä ota mänä äzyät şäqärtilər mäsälän oynar ärtuq Valibal oynar bi mäni hitälär ärtilər bi däfä mäni bi oda adäm ärtiq täqribän xeyli babäsi mä'ruf ärti xanzade ärti män qod ärtum mäni hitälädi mäni män tiştim yerke män taqir ärtum müştlan vurdum munun kezinde bu kölli mänä ota mäsälä icad (77) xölase o yil ota turdum ämma täqi qalmadum dobare yel kældim Täfreş o dobare kældim o däbirestanqa o montaha baz varduq Fänçe häv tutuq o hämun o häv ke qäblän varduq o älan ämmäm oylinän xodabiyamorz iç yil qäblän täsadof şaydi ämmäm oyli heldi (78) xölase kelas sevvom o dobare sevvom däbirestän häyr ärtilər noh kelas nohom o oda qäbul oldum şagerd ävväl oldum (79) mäni bi Riyazida mäni hädri näfär täbii reştäsine ke fän ärti bizi tabestan orduye Ramsär varärti bizi dolät xärcinän vurdum Ramsärke (80) xeyli män xatere xeyli mohemme älan här vâqt varum Şomälqa o dīyi berenc ke şalizar yii kälir män o vâqt xateräsi kälir mäni xölase Täfreške var ärtum eşidmiş ärtim ke Tehrançe bi mädrese var Darolfunun (81) Ämirkäbir tä ke biliyän Färahanliqar biz xeyli ehteram şayimiz Ämirkäbirke bu bizke bi ölgüre Ämirkäbir Qaemmäqam Ämirkäbir biz kolle Färahanluqlärqa ölgüre (82) xöb häy ärtilər ke bü Darolfununi tä Ämirkäbir dərvaqe täsis şaymiş ärti danşcu kälirär var ärti xarec äz keşvärke (83) män häydum män şaymiyoqam Darolfununqa babäm häydi ne ämma o moällämimiz aqaye Elmirti xoda hefz şayti babama häydi bābā bu kālī yetmā Tehran bu kal buda xeyli hävula äslän keraye mänzeli te män verim sän keraye mänzel vermä (84) xöb o vâqt yirmi tomän xeyli kom ärti män yirmi tomän te pul tu cibi veräm biläsinä yetmā bu kali yetmā Tehranqa aqlim yermaz ärti na haydim män hätmän käräg yoqam Tehran Tehrançe kom yeter pişraft şayi (85) kældik Tehrān xodabiyamorz amum ke yetmädi mänim atumu Darolfununçe yazqa yēti bu cunube şährçe beyn Mehrabad

o Haşemiçe o da bi xiyaban var arti o vâqt häy ärtilər Aryana älan fek mikonäm Malekeäştäre ati nāsā oda bi däbirestan var arti bā'd kin kormägi oda äslän Niyanşampörti çäqukeşi äslän rāsmän äkki däste ärtilər vâqti zäng täfrih olarti bullar tuşär ärtilər birbir caniyā ō çäqukeşi o reislāri tā äslän lat ärtilar (86) mädrese ... latlär särdästelär medreseçe täq ärtilər dästeläri mädreseçe dä'va arti çäqukeşi o bī oza arti xolase o yil män xeyli lätme kerdim yäni o yil xeyli lätme kerdim bā'd kældim qalmadim orda babama häydum oft ta şäydi moäddelim havul däy arti nesbät be Täfreške (87) kelas dāhom o kelas on o kelas çarome däbirestan ya kelase dāhom oda qäbul oldum dobare yazdāhom ke oldi kældim Täfreške dobare hämun o mädreseçe dobare şagerd ävväl oldum dobara o yil dobare mäni yelädilär orduye Ramsärke dobare sale bā'di diplom nāşādom oda diplomimi qäbul şodom (88) ämma xeyli älaqe varum arti ke Mohändesi Şimi hoqiyäm çon ämuzadeham o ämum ke Qomçe hävlärçe ärtik onun kālī şerkät näftçe esteşdam olmiş ärtilər (89) män te xeyli şär arti yoqam şerkät näft xob şerkät näft yovaqän behtärin reşte Mohändesi Şimi män xeyli älaqe ärtum ke Mohändesi Şimi hoqiyqam ämma qäbul olmadim o sal (90) bā'd vardum sərbazliqqa sərbazliqqum Qezelhesar bi padegan arti rubrruye Qezelhesar zendane Qezelhesar hezar o sisäd o päncah o dorti sərbaz ärtim dobare konkur emtehan verdim xeyli hävul yerçe qäbul olqam çon sərbaz ärtim qomaz ärtilər män säbte nam şäyqäm (91) bā'd xolasa äkki yil ke tämam olti män emtehan ver ärtim o sisteme konkur äväs şod moäddeli oldi (92) män moäddelim xeyli hävul däy arti täsmim aldum ke yovaqam täbii hoqiyqam yoqam reşteye Pezeški (93) väsätic arti ke bu daneşgahe Elmosänät ävvälän bar e'lam şäydilär ke Mohändesi Şimi püzireş şäyilar nimsale dovvomqa män xoşbäxtane şokrexoda nimsal dovvom qäbul oldum o Mohändesi Şimi (94) täqi gäldum däs hoqir ärtum yovaqam pezeškike gäldum kelas konkur var ärtim Häşdrudçe xeyabane älan esmeş Taleqanire o vâqt Täxtecämşid arti heç vardum Elmosänätke (95) o Elmosänätke şagerd ävväl ärtim hämişe o bā'd kældi ta enqelab oldi män o sal ke engelab oldi daneşgah tä'til oldi män ezdevac şaydum (96) hezar o sisäd o päncah o häft Azäre päncah o häft bā'd bi yil kăşdi o hezar o sisäd o päncah o noh män terme aşär ärtim ke Ordibeheşt är täqi ke män Xordäd däsrim tämam ol arti porojäm te yāz ya Şährivär tämam ol arti män fareqoltähsil ol ärtim (97) män te qati o daneşcular ärtim ke şuluy şadi daneşgah tä'til oldi o

engelab färhängi oldi mänim därsim qāldi daneşgah tä‘til oldi ta kāşdi män te o zāman Şoraye engelab färhängiçe fāaalıyāt şār ärtum (98) Fänni Mohändesi bārname şäyr ärtılär män şäyr ärtılär män surätcäläseläri män yazar ärtim daneşcu ärtim o zāman ta kāldım o bā‘d hezar o sisäd o şäst o yek dobara cām şäydılär onlär ke dārsläri terme aŗär ärti kāldılär daneşgah Politeknikçe reştehaye fänni ro kältılär daneşgah Politeknikke ke älan Ämirkäbire mä‘rufe doreye bist o pänc vahedi (99) män fareqoltähsil oldım o ta Şährivär mah o bā‘d vardım Palayeşgah Tehrançe esteŗdam oldım o şoqli ke şäyr ärtim Mohändes olqām yavaqam şärkät näftke Paiz oda şuru‘ şädi (100) ämma şagerd ävväl olmiş ärtim bā‘d oda äkki dostüm var ärti tu Politeknikçe onlar häydılär biz şäyi yoqāq foqelisan doktora hoquqāq sän şagerd ävvälän sän nätä kālmäyi (101) män häydim baba män esteŗtamam buda häydılär na ŗob yov dārsin hoyi käl dobare yov daneşgah Sänätenäftke (102) ŗolase män män te täsmim aldim ke yovaqam foqelisans nāşäyqām vardım dāryŗt şäydım ke burs şäyqi dolät mäni foqelisansqe burs verdılär mäne o daneşgahe Mäkgil-e Kanada o pāzireş aldim o (103) kişi kalumnän äkki kalum var ärti äkki qizim var ärti hezar o sisäd o şäst o yekçe äkki qizim var ärti varduŗ ŗeyli sāŗt çon o väqt Kanada bā‘d äz un sefaräte Amrika ke eşyal şäydılär Kanadalär komäk şäydılär çänd näfär äz Amrikaluqlärdä färari verdılär sefaräte Kanada yoq ärti bāste şode bud (104) män o kişim o kalum varduŗ İtaliya‘qa iç häfte İtaliya‘ça qalduŗ ta vize alqaŗ ŗeyli tä sāŗti bi kerdik sāŗt var ärti oda ŗob pulimiz koma deq ärti sāŗt ärti (105) ŗolase punzdähe Agost yadima punzdähe Agost-e hezar o sisäd o häştad o se-e Miladi ya hezaro sisäd o şäst o yeke ez täqvimimiz biz varduŗ Montreal‘qa (106) o da yaduma äkki qiz cāvan qiz ezläri daneşcuye Mäkgil ärtılär häm reşte ärtılär rāsm o ärti ollar kälir ärtılär bizi daneşcuye cādidi yetär ärtılär ke moraqebät şäyqälär äge şäydılär keraye şäyqälär komäk şäyqälär (107) ŗolase ollar bizi yetilär ŗabgahe daneşgahqa män o bi dostım var ärti Aqaye Doktor Haqtäläb ke mänim dostım oda ke män hästäm Aqaye Doktor Haqtäläblän (108) biz äz enqelab färhängi ke var ärtuŗ o til bilärti biläte varduŗ Mäkgilke o bisi yoldaşım vardu daneşgahe Bäterlo-e Kanada o o bisi yoldaşım vardi Amrika‘qa o ŗolase päŗş o päla olduŗ (109) män o Doktor Haqtäläb vardiŗ Mäkkigilke o oda foqelisansimo aldim oda äkki oyul ŗoda bilämä verdi doktorami ta oda aldim o hezaro sisäd o şäst o noh te kāldım İran‘qa

burs ärtum daneşgahe Tärbiyät Modärresçe (111) sale hezaro sisäd o şäst o noh da mäşyulam älanäm ostad tāmame daneşgahe Tärbiyät Modärresām (112) vāqti kälđim Tärbiyät Modärresge iç hay kächmāz ärti ke män mäsuliyäte ecrai qäbul şädim o qesmate Āmuzeşge o vāqte män hämişe mäsuliyäte ecrāim var ärti. (113)
[22]

Adı Soyadı: MVF

Cinsiyeti: Kadın

Yarı: 68

Köyü: Vaşeqan

Mülakat yeri: Tahran

Mülakat tarihi: 01.09.2016

Besmillāher Rāhmān-e Rāhim ya Rāhman o ya Rāhim tävākkälto älä häy ellāzi la yāmuto vä la hole väla qovvāte ele bällāhe āliyol äzim. (1) Mān Vaşeqani hästām Märziye Vaşeqani tariḫ tävällodām hezar o sised o bist o häftām vä ävvāle bonyadi ke Vaşeqan budām (2) aha qiz ärtum o vāqt käl ärtum mādrese yōq ärti mäktäbḫane var ärti (3) babām bizke dārs eyrätir ärti pänc ta şiš ta dāh ta ela panzdāh ta on beş tane şagerdi var ärti (4) o yanda babām mäktäbḫane mäsälän häftälikti här kimin hävini bī häfta dowre kazar ärti (5) män Qorānımı eyrāndim yoldaşlarimlän ke eyrāndik babām eyrätir ärti dobare hoyir ärtuq qulaq vēr ärti (6) här bisi ke eyrānmäk ärti häy ärti babām qizū muni tā eyrāti bilä dārs verdim bilänizke oça eyrätirärtik o dārs bilämizke vēr ärti (7) tā kälđi Āmme sureye Nābā‘ un vāqt hiç sureye Nābā‘ ām yad gereftīm (8) ō män ḫahārām ke qalibafliq şäyr ärti yälquz ärti babam häydi babām ... qalı toḫi (9) nānām häydi nā Qorān eyrāti biläsine bu qizqe Qorān eyrāti huş o hävasi hävul äre (10) hešnā babam häydi ke män häydim ke baba män şäyim ḫät yazqam komba şagerdläri täḫtenevisi şäyr ertilär var ärtilär ḫäte ḫošnevisi (11) var ärtilär yūr ärtilär çäşmeçe kältirärtilär täḫtän qūritir ärtilär dobare sār mäşḫ babām yāzar ärti ollar de bu sār mäşq yizinde yazar eärtilär (12) bilälärine sār mäşq ver ärti bā‘d här bisi ke āli yazar ärti ḫošnevisi ke qāşāng ol ärti hävul ol ärti Şekāstegi Nāstäliq hämecur ḫät eyrätir ärti bilelärine (13) an vāqt hiççi män goftām ke män häydim baba mänāde ḫät eyrāti häydi nā qiz hävul dāy ḫāti yoqa qizge kāräg ḫät vermāyā (14) häydim nātey bāba ḫob eyrät bi vāqt lāzem äre häydi nā qizqa ḫät vermāzlär fāqät enā Qorānuzu

hoqudun o bilänizke bässe (15) män Qorānimi hoqudum o eyrāndim o dobare vardim ... bāna şeydim qalibafliq şaqāre (16) bā'd bididik o hādde tākliif olduq o belāğāre qesməte Xodavānde ā'la Xodavānde alām bār bāğtemun va šod ezdevac inā kārdim (17) ävvāle zendeqanliq vārduq nāke läbe märz tərəfaye Ähvaz, Xorrāmşār o un caha rāftim tərəfaye märz (18) Xälāci danişi kol Xälāci danişiqa (19) fārāmuş oliyor bā'd ävväl zendegimun ävvāle zendeganliqimizga teşdik o varduq mārızke vardiq märz tərəfine (20) onlarça zābane Äräbi o Farsi o Torki häme kol qarışmişār birbirke (21) män täqi ēz zābane mostāqim çeyli eştebah mikārdām eştebah şäyr ärtum (22) bā'd hiççi bā'd dobare källuq zadluq olduq o Alireza o Mohämmädreza ro Xodavānde alām Xodavānd behem dad o bilāme verdi o (23) bā'd enteقال olduq kældig Äminabad tərəfinä Äminabad'da oda ta äkki yil çēdmāt şäydi o bā'd kældik Tehran (24) Maman bāyişläyi näçe yil Mäşhād zendeqanliq şäydiniz? (24) Alti yil. Alti yil oda zendeqanliq şādom mänim iç kalum var ärti Alireza o Mohämmädreza o Mäsume (25) Näçe şähr vardiniz? (26) Mōcriye o pasga pasgarti ollar Sāble o Säidiye o Bostan o Susānger o dobare Xorrāmşār o bullar kul kāzdik (27) bā'd enteقال olduk kældik Mäşād tərəfine Mäşād tərəfçe te pasgahe Bozqocan o Neyşābur o Qādāmqah o Sārāqz onlarçe çedmāt şādi (28) bā'd oça oda enteقال olduq kældik Dolātabade Hašemabad Tehranqa enqelab oldi (29) enqelab heçi dārgiri oldi Aqacan çedmāti tişdi Hašemabad bu bānde çoda sābahlāyn bi kin terdi o enqelab şuluq puluq oldi (30) täqi kældi nāke iç tērd kin ärti ba lebas şāğsilān var ärti edareqa (31) häy ärti ke şāmāyen bilāmi şinasiyāt vereylār şenas yoqarar bi kin dārgirik oldi o Aqacan bāndexoda läbas şāğsilān var şärti oraqa tekeşärtilār be ävāze rāis pasga eştebah tutmiş ärtilār reis pasga Ostovar Färzāli Allah Rāhmāt vurdulār (32) O ta heldi. Āre o ta heldi (33) Bu bāndexoda eştebah tutiç ärtilār be name rāis pasga tutiçärtilār (34) Ostovar Färzāli çeyli şābihe häm budān bā'd hiççi enqelabça bā'd Aqacuni tutilār tuye meydūne Dolātabad tutilār bāndeyexoda Ostovar Färzāli būde (35) ye Ostovar Necāti būde ye Ostovar Necāti ol ärti bunlārdān bir bir şābahāt şärtilār Necāti Aqacun o tuti o qoydi maşınqa o kätirdi yeti bimarestane Firuzabad bu ta çaqu vur şärtilār babaqa Ahmādke çodabiyamorz hādāqi yaralāmiş ärti (36) başi yaralāmiş ärti hey häydi ālin çākār ärti yizine bu qani o yan bu yan şār ärti yol bulqa yovoqa tutilār atilār maşine Vanetbar o yetilār nāke bimarestane

Firuzabad (37) bi näçe kin oda residēlik oldi älhämdolläla bi gonarti heç xätaye xälafi olmaq ärti azād oldi (38) o bi moddät tä zendanča qaldi o bā'd azād oldi o kaldi älhämdolläla xoda ro šokr bi gonah bude xeyliäm täšviqname biläsey veršä ärtilər o bi gonahtir (39) o bā'd hiççi bā'd biz buda zendeganliq šäyr ärtuq Aqacun Šährerey oda nä ver ärti xedmät šäyr ärti oda xedmät šäyr ärti (40) o bändexoda yek šäb ye bi šam käl ärti bi šam oda ol ärti bā'd älhämdolellah baznešaste oldi xedmäti tāmam oldi o xeyliäm ba sārferāz o ba xub o bī moddät xedmät šäydi hiç xälaf ina yoq ärti biläsi täqsirkar zad day ärti älhämdolellah xeyli ba eftexār bu xedmäti šädi hottuz yil xedmät šädi (41) Dobare dā'vāt šäydilär nä? (42) dobare dā'vāt šäydilär? (43) Näçe yil xedmät šäydi? (44) Hottuz yil, hottuz yil kāmäl xedmät šäydi bedune invār unvār o bedune xälaf ina xeyliäm ba eftexār xedmätin šäydi (45) bā'd dobare dā'vātname verdilär Aqacan qäbul šämädi häydi män dige näçe ile būdäm xedmätçe bäsım äre hārmişam täqi näşe hal o hoseleye xedmätim yōye (46) xeyli älhämdolläla zendegimunäm xeyli xub bude xeyli hävul ärti zendeganliqimiz te hävul ärti älhämdolläla (47) ye xanevadeye xeyli motevässet xedmäti šädi hoquqi ta xeyli haz ärti ämma xob älhämdolläla yetär ärti zendeganliqimiz ta hävul ärti älhämdolläla hävul olti xedmäti (48) bā'd buyanda atimizi haduq Mäkkeke ke yovaq Mäkke xeyli xoşhal ärti Ähmät tä xodabiyamorz Ähmät Aqa xeyli xoşhal ärti ke variyoq Mäkkeke (49) bi vāqt xoşhal ol ärti häy ärti Märziye varimiz Mäkke Haci olimiz älhämdolläla arezūda hinimiz bi vāqt narahät ol ärti häy ärti baba bular näte bizim hatimizi e'lam šameylär män qārrimišäm tä nä vāqt äslän nävarūm äslän varum Mäkkäke (50) häydum häyi Ähmät can varimiz Mäkkeye işalla arezuda hinämäyiz sän säbirm olta säbr šäyi här vāqt e'lam šädilär täqi o qalmış qesmät (51) ta bändexoda biyanda Xodavänd hitibi vārdi omri tāmam olmiş ärti ketirdi ez yaniye qäbl äz inke yoqa xaneye xoda yeti ez yaniya Xodavänd (52) tä inke älhämdolläla hävule zendeganluqum hävule kalum zadum kul tähsil kārde ärlär (53) qizlär tä mašala xanedar ärlär ākisi karmände Mähbube karmände Sara häm karmände älhämdolläla xeyli havul ärlär Masume xanedare ämma älhämdolläla xeyliäm xanedariš xüb hämecur kar kul zad älinde kälir moätäl qalmaz (54) hävul ärlär kalum zadum älhämdolläla hävul ärlär razi hästäm xoda ro šokr xob älhämdolläla beyin tä buda kuçeye Äsädiçe yor ärtuq hävmiz oda pelləsi koma var ärti hädaqim zadım aqri ärti äzyät olduq dobare ävöz

šäduq hävimizi älan buda tä hävuläm (55) Maman, babämi daniš o ke netäyni oldi
 bu donyada vārdi (56) Bu bāndexoda baliqča ārti āvvāle bāhar vardi bāliqqa
 kešavārzi badūm, gerdū, yāqā, badām bunlarda zadda fārvan var ārti (57) oča bi
 kin häydi ke yeke sän tä var baliqqa mänim yanima män häydim nä baba kal tariqi
 yollārim hävul dāy bilälārin cāliqam xeyli narahāt ol bilän häydi nä yeke sän yek
 baliqqa (58) oča vārdim baliqqa yanina vardum buyanda āte Mākkādā kāldilār
 varduq Mākkeke varduq pišvazlarine o kāldilār Ārakče mārasedlāri bārgozar ōldi
 ō kāldik Tehran (59) bāndeyexoda hāmum bi šam ārti buda ārtuq dovdomin šam
 ālin qoydi tešne häydim Āhmād can netey oldun čize medān āzyāt šāyra nākone
 qorsun yemātgan (60) häydi nā bu bi hādri sūzeš čākdi säre tēšim bi hādri sūzeš
 čākdi (61) oča män Alirezam yeqirdim o kāldi o yetik doktore bimarestane Fācr
 yetik oda bi šām qāldi ō sābahisi kini bāndexodā bu doktorlār tä bizke häymādilār
 nosxeye darū ina yazdilar bilāsine fešari ta onikirti (62) hävul ārti āre bi qors ta
 qoydilār tili altinay o hali hävul ārti ālhāmdollāla häyduq xob fešari enāri o yoqqar
 dāy ke xātār olqa (63) oča bu doktorlārde bizke häymādilār bā`d dobare sābaylār
 kāldim yovoqām molaqatına hāmum oda häydilār ke bi mivei dāstmalı čizi čiyeye
 bošqābi bi māsālār qašoq čāngal bilāsina yitgār (64) varduq ke yovaqāq bilāsın
 keriyāg tāqi qoymadilar biz yoqāq içčār o āsnače doktorlar baši üçāmišlar vār
 vamišlar nāfās māsnuı ina midadār verāmišlār (65) qoymadilar biz yoqāq içār ke
 män bi vāqt kerdim xābār verdilār doktorlar kāldilār tāšyār tāmam šaymiš ārti (66)
 havul oldi ta Xoda bilāsine hävul oldi adāme hävul ārti hečvāqt bādlik zad
 šāmāz ārti kul tä rāzi ārtilār bilāsine mähālle xedmātče tä bilāsinde kul rāzi ārtilar
 edarecatlar kul bilāsində rāzi ārtilar xeyli hävul xedmāt šāydi xeyli xālqi rāzi
 salqādi ezindā xeyli razi salqādi ālhāmdollāla xoda ro šokr dige rāhmāte xoda
 vārdi (67) xōb ālhāmdollāla xoda ro šokr dīge tūye Āban mahi yovaqār Āban
 mahin alti kininā yovaqār ākki yil tāmam āre ke xoda biyamorze sāni rāftegani tä
 xoda rāhmāt šāyte (68) ālhāmdollāla xoda ro šokr män in zendegiye män
 sārgozāšteham buciniq oldi hävul oldi ālhāmdollāla raziām be rezaye xoda (69)
 xob ālhāmdollāla tērt qizim var ārti mašalla ākki oylum var ārti ākki oylum var tert
 qizim var Xodavānd qizilārimin bisintā ālimdā aldi vāli xob tāqi keštekar
 Xodavānde alāme (70) zendeqanliq kāldi kāšdi ālhāmdollāla nārahāti nādārām

χoda ro šokr čiz narahät däyäm älhämduolläla χoda ro šokr hemin zendegi män hämin särgozäšteham (71)

[23]

Adı Soyadı: MVF

Cinsiyeti: Kadın

Yaşı: 68

Köyü: Vaşeqan

Mülakat yeri: Tahran

Mülakat tarihi: 01.09.2016

Babam Allah rähmät šäte nänäm tä babam te hävul adam ärtilər (1) babäm χeyli sävaddär äzän häyr ärti moäzzen ärti äzän häyr ärti (2) mähe Rāmezän monacät hoqir ärti äzän häyr ärti bi vāqt hävče säxtgirlik šäyr ärti mäsälän Qorānizi hoqudun doa hoqudun hefz šädun doaläri hefz šädun (3) män län ätäm te Ayätolkorsine hefz šäyr ärtüq babam häyr ärti säbahlän ter ärti ke äzän veriye häy ärti bebär nāmazizi ettin (4) oča biz bi tekan oyan buyan verärdig χāb, äzanini veriye oča babäm var erti äzän veriyē (5) ätäm termäz ärti väli män tez ter ärtim Ayätolkorsi ra hefz kârdim hefz šäduq (6) usule din o moqarenat o moqâddemat o bunläri babäm bilämizde χābär al ärti kol eyränmiš ärtig (7) ämma χob ö qäd narahätçiliq var män äslän yadim deymiš ollar (8) ämma Qorānimi qāšäng hoqiyum tem χätim zadim yoq yazabilmām väli bi vāqt adresi šomareyi mäsälän bi zad olqa häyum hoqiyum (9) biläsi tä eyrätim qizlärimi tä eyrätišäm äslän vacebate mäsälän revale zendegi ina billärqe eyrätmišäm qizlärimä ta (10) o vāχ χahäräm Fateme migoft kē äz män bozortäre χoš hālina Ayätolkorsinä bälädän bilän tä mänä tä eyrätim (11) häyr ärtim säbahläyn tezindäsindä tiri fekrin āzada hoqiyi äriše eyrāni (12) oča šāyn yoviqän taşyarya bi yerke zadqa yovaqān hoqi Ayätolkorsi χeyli havul äre χeyli fäziläti var χeyli havul äre oča eyrändi ta o ta hefz šadi (13) ämma mašalla ätäm o zāmani ke zāmane qädim mäktäbχane vār ärti ämu Mäš äbdolla ... šägerdi var ärti dobare Mirza Äbbasi šägerdi vār ärti Mäš Täyyeqān šägerdi vār ärti bunlär kul mäktäbχaneläri var ärti ämma babäm ta ollar tabestan tä 'til šäyr ärtilər babäm tä 'til sämez ärti (14) älan mašala älan šeyin hesab šäyqāna älämin ädämi sävaddar šämiš kül häylär yad šäylär Qorānlarini hoqeylär (15) häylär ke biz Hac Äliäkbäri doa šäymiz χoda amorzide šadi biläsin bilämizge

Qorān eyrätti xēyli Qorān eyrāti xeyli sāvab šādi moällem hävul moällem ärti qeyrätli ärti šemāz ärti išindä zadda käsmāz ärti (16) mādresä te o vāqt kälđi häčildi moällem var ärti bi seri kälđilär babām älinde šekayät šäydilär ke xälqin kalin yiqāyri yaninā qoymadilar yovqa medreseke kelas vaniqaqa moällem kälmiš qoymadilar yovqa bullar kelasqa (17) babām xob häydi xälq ezi šäyeri näne babäläri ezläri šäylär kallär Qorān hoqiqa eyrānikeyälär äsle payeye sāvad Qorānxaniye bayād Qorānešune bälād bašan (18) hiççi irad tutilär o babam cälđi häydi yavqam kaläklär vardilar hävlärine (19) dobare yanda kelas ke tākškil oldi o moälläm zad kälđi baliqqayo xodabiyamorze Hacı Mirzäli xoda negähdareš baše nemidanäm Äli Mohämmädiye male Täbrize ina moällem budän bā d dobare näne babalär kälđilär häydilär Hac Äliäkbäri un moqe Aqam Mäkke nāräfte bud Māš Äliäkbäri hiyeqlup yaniya kalekläri yēqi biz kāräg kalemiz Qorān hoqeyqälär mādrese ke Qorāni yōq (19) ämma xob älhämdolellah älan Qorānäm dare Qorān tā var kelaslarina ävväl Qorāni eyrätilar ämma o vaqt nä xeyli däqiq dāy ärtilär (20) dobare heçi babam häydi ke xob Qorān eyrānipätilär xob häydi kelasläri qeytälär sāvabi var ta (21) xēyli eftexare häme Qorānlerin hoqidilär eyrändilär mašalla kül sāvaddar ärlär hämišä tā doa šäylär babāmi xob hämin bud sārgozāštām ässälom o äläykom vä rāhmätollah (22)

[24]

Adı Soyadı: MVF

Cinsiyeti: Kadın

Yaşı: 68

Köyü: Vaşeqan

Mülakat yeri: Tahrān

Mülakat tarihi: 01.09.2016

Äz rāce be ezdevac o ina sonnät-e Mohämmädiye (1) zāmani ke män yād midäm xēyli mašalla ke doxtär pesār oyullär qizlär birbir ker ärtilär šäyr ärtilär birbiri ämma bidiktärlär moafeqät šäymāz ärtilär (2) neçe dāfä vār ärtilär käl ärtilär qiz hay ärti ke mäsälän nānäm hazer dāy ya babam hazer dāy (3) ya mäsälän tārāf sigaridi ya mäsälän tārāfi sāvadi yoy ämma xōb sāvad Qorāni ke varlärirti ämma xob sigari un moqe enqāde çiz nābud älan xob irad miyarän zārārām dare xob xeyliya çäkär ärtilär sigar çäkär ärtilär (4) oça var ärtilär käl ärtilär tā bu nānā baba

ta hāzer ol ārti mārāsem tutar ārtilār (5) mašalla hāmamta hīn ārti dāmad ārus
 χārid var ārtilar χāride māsālān tāla cāvaherat lebas bunlarda al ārtilār χārid
 šāyārtilar (6) bā'd dobāre sobātlāri cur ol ārti moafeqāt šāy ārtilār hazer ol ārtilār
 nānā baba χanevade bozortāra hazer ol ārtilār (7) oča heç oγul ta qiz tāqi birbirtā
 hāzer ārtilār rāsım rusım χēyli havul ārti bā'd ārusi tutar ārtilār (8) ävväl sāz ō
 dōheyl ō hāme miumādān kāl ārtilār āki iç šābāne rüz saz çalar ārtilar hāmame hin
 ārtilār hānabāndanlıq šāy ārtilār (9) yīz açım šāy ārtilār äyiçā āruslāri hīr ārtilār
 ēseke kāl ārti nāçe kālın māsālān hāy ārtilār ke bu yıl hāvul mašallah hāvlandılarā
 χānumlār (10) māsālān āruslāri hipelāri iseke h:iqer ārtilār bi nāçe dāna χānum äz
 un χānumaya qādımı kādbanū bāsāliqe rāšid χoštıp var ārtilār hīqler ārtilār bu
 χānumū (11) ārusū χošāmād esteqbalına var ārtilār bāh bāh çaytilar hīy ārtilār
 ēyseke pagošaliq şey ārtilārā (12) dā'vāt šāyr ārtilār bu kāndi kāndi ō dor o bār
 bidiktārlāri dā'vāt šāyr ārtilār o nāhari šāmi bilālārine dā'vāt šāyr ārtilār o ver
 ārtilār o χānımı ta ārusi ta hādāqaçım šāyr ārtilār χēyli χošāmād χēyli sāfa (13)
 ēysā tā kin ārit eysa zād yōγ erti ... o vāqt ēyse te kīn vāsī heqler ārtilār bu χānumu
 qāreχān tutar ārtilār oynār ārtilār ellāk atar ārtilar bu ārus ta χošhāl olārti
 hādāqaçım šāyr ārtilār χošhāl olārti (14) o ke baliqaça šāy zendeqanluq šāyqa
 baliqça turārtilār o ke šāy ārtilār yekeylār Teran šādāmad işin qārar ārti o χānumın
 ketir ārti o kāl ārti Tehranqa (15) dobāre māsālān bu telfon zad yōγ ārti yā var
 ārtilār baliqqā yā nāme yazar ārtilār kaqāz yazar ārtilār tārāfe χanevade tā χeyli
 χošhal olārti qizimizdā name kālmiš ya Tehran'da kālmiš baliqqa yovaga bilāsin
 kērgāk (16) var ārtilār χēyli āziz olārtiq ō vāqt χošhal olārti ke qizlāri kālmiš
 baliqqa varolar keriorlar ya māsālān nānā baba baliqda kālir ārtilār Tehran hey
 ārtilār tāriqmišay varruq qizimizi keriyäg (17) hešnā māšin o otūbusām χoda
 biyamorze o vāqtlār bi minibos ārti Mohāmmāde rannānde bud (18) oča dobāre
 Šaqolam kāldi baliqqa otobusi var ārti kāl ārti vā
 ārti oqād tulāni olir ārti bu yōl χēyli harir ārti adām sābah tezintāsīndā hīn ārti
 kālirti dōe bā'dāzihre zad kāl ārti hin ārti Tehranqa (19) oča dobāre māsālān oča
 dobare puštuluq kāldi qizilçāsmāgi kāldi ... (20) Hoseynāli būde Musa būd Musa
 ārti Hoseynāli erti otōboslāri vār ārti ollar kāl ārtilār var ārtilār servis be servis
 onun nobāti ārti o kāl ārti munun nobāti erti bu kāl ārti χēyli hāvul sāzeš var ārtilār
 kā ārtilār mehrābān ārtilār (21) cadde te χēyli χārāb ārti cadde ālan hāvul olmiš o

vāqt qār käl ärti batlāq ol ärti heqlār ärtilər (22) var ärtilər mašin bu otobusi necāt ver ärtilər batlaqda hīyr ärtilər qār içndä hīyr ärtilər χēyli sāxt ärti ālan māšalla yol zad qäyrilmış taqi rāhāt varlār kälär iç saäte māšin varur (23)

Maman o kidāni kē ānar vurur ärtilər oni daniš (24) Kidān ol ārlärti ārus χānumi ke kälir ärtilər dāmad hävinē nā kūčeçe oynār ärtilər birseri oyllar damda uçar ärtilər buyānqa buyanda uçar ärtilər o yanqa (25) χodabiyamorz Āhmād o zāman cāvan ärti kučän harasinda uçäyr obisi damqa oqād qār olärti kučä χeyli sāfasi var ärti qar zad kuma käl ärti (26) käl ärtilər oča dāmad hävinä χālq yīqleyr ärti yäqāqa badāma ānare bu aluma vāqti ol ärti alumlāri mašalla särtasār hāmiše var o vāqtin bu fāsli olärti (27) oča bu dāmad ānar tokār ärti yäqāq badām tekār ärti ālumla tekār ärti χālqin bašina oqād yäqāq zad badāme ānar zad ävväl ānari vur ärti ārusin bašina (28) Bu mänisi nāsä ärti (29) Häy ärtilər šuguni hävulār ānari čätlätir ärtilər oči quri šäy ärtilər o ävväl ānari bi čätlätir ärtilər gül vur ärtilər bu ānarqa (30) o ... hātmän vurqa kälini bašina käl in te o vāqt qorçar ärti häy ärti bašim haqritita sārdušilār oyan buyan ke bu käl in sārduši felan hey älläri koyar ärtilər bu käl in bašina häy ärtilər ke ānar tutmaq haqritiqa baši (31) ämma χob hāman da vur ärti dāmad sār šäyr ärti ānari vūrqa käl ni bašina ānare qāšāngi mišod gōlkari mikärdän ina dōrost mikärdän äz in nāχaye rāng be rāng χēyli qāšāng qäyrir ärtilər (32) täzin šäyr ärtilər oča heç ārusi kältir ärtilər hātär ärtilər mānzəlke o šadmanliq zad χošhal olärti Čupi vur ärtilər oqād Čupi vūr ärtilər Qārāχan var ärtilər çubbazliq šäy ärtilər χānumlār Dästmalbazliq šäy ärtilər mārđanälär Čupi var ärtilər χēyli šādi šäy ärtilər (33) ārus dāmad mäsälän χēyli dār täškilāt o χēyli χüb o ba sāfa kidāni yetär ärtilər häy ärtilər bu bi ... qādimdä mäsälän bu qizi arezūsi var dāmad in arezūsi var (34) Bu mārāsem neçčä kin tul çäkär ärti? (35) bī häftä vūriylār çäqeylār bi vāqtlār kārđin āki šāma iç šāma vurieylār oynerlilār (36) χārc tā ver ärtilər? (37) Ū hādär sār hāmmām mācmāi tuye mācmāi källegānd, nābat unqādār pul miçidän tu in mācmāi gol ina dorost qäyrār ärtilər pül qoyr ärtilər (38) oče ārusi käl ärtilər χēyli pul vur ärtilər ārusin bašina ya mäsälän dāmadi hāmamdä hīyr ärtilər ker ärtin tešiçe ālāme pül vurārlār (39) o vāqt ker ärtin mäsälän zāmanaye qādım mäsälän pänc tomānilik var ärti dāh tomānilik var ärti mašalla pul ... hezār luq o min tomān o hottuz tomān o sād tomān bullar var (40) o vāqtlār mäsälän χūrdepul pänc tomān ön tomān beš tomān

yīrmi tomän x̄eyli yoqqar mäsälän pänca tomänlik olärti felani päca tomän zäde (41) Näne män yādumča kal ärtum ärus dumad var ärtilər hāvke o äsas cāhaziyäsi moärrefi šäyqär ärte cāhaziyäsi kestertir ärtilər (42) bu aynäsiri bu färšīri ya qāblämäsīri qalisi do metrirti kersätir ärtilər x̄eyli cāhaziye mašalla ō qād cāhaz ver ärtilər ke x̄urde x̄urde äsas bi be bi kestärir ärtilər bu hidiyšeri bu mäsälän čeraq gazire mäsälän bu čeraq ... bu čeraq älaeddinire ker ärtin bi äsasde neččä räqäm ver ärtilər (43) ollari ke varlarirti x̄eyli mašalla kome cāhaz ver ärtilər mäsälän āmmanče qādīm var ärti väli män āmmanče kermädim (44) dobare kīse šämiš ärtär kisehaye kərbasi ina qāšāng tikär ärtilər oče hār bisin x̄ärebar toylar ärtilər azuqeye zendeganlıq mäsälän saliyane azuqä toylar ärtilər verirlar ärus dāmadqa x̄eyli hävul ol ärti x̄eyli por šukuh qāšāng bārgozar hol ärti (45)

Qādimiya migoftän ārūs x̄ānum aqa dūmad x̄oš kälmišän sāfa kälmišän sāfa kälmišän hävmizke (46) Xōš amädi x̄ōšām amäd ze āmädänät hēzar cāne gerāmi fādäye hār qādämät nādanestām ke to miāyi göle Reyhān mikaštām be päye qādämät bunlarda zadga hoqir ärtilər (47)

[25]

Adı Soyadı: EM

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı:

Köyü: Kaşe

Mülakat yeri: Tahran

Mülakat tarihi: 11.09.2016

Män Ezzätollah Mirzayi hästem šäyäm x̄aterate ke babalärimizda män ešidmišäm ke cädläri näcureymiš nārdä kälmišärlär nāräluqemišlar šäyäm t'ärif ätgem (1) bizim äsliyätimiz Zolfabadluqaq Zolfaabad bir baluq ere ke bi emamzade varere ziyarätgahre märdom bä'zi moqelär ziyarätqa o felan (2) väli qādīmče täqribän šayād säd säd o pāncah sale piš ya säd o si čel sale piš munda liyär säd o pāncah sal munda liyär bi šähr ämiš (3) bizim babälärimiz t'ärif etär ärtilər bu šähr dār zāmane qādīm bilmäm män hala be če monasebäti beläx̄äre x̄ändäqi dorče qazmiš emišlär (4) o hala cāng olur nā mäsälei olur ke bu šähr x̄ärab olur bä'd ke x̄ärab olur bizim cäddimiz be hesab helmišämiš (5) vala bilmiräm cāngčele ya qāblän helmiš ämiš muni tä män däqiqän bilmorom (6) ke ... kišimiš be hesab älbäte biz

Xäläçläär arvada häyimiz kişi (7) kişi bi kali varimiş kalisi härikir o bi bächeye dä dävazdä salemiş bi oylul dä dävazdä salemiş (8) kälir Kaşeqa çun bu kişi äsliyätisi Kaşalaqarmış yäni bizim cäddimiz kälmişärmış Kaşe'de bu kişi almiş ämiş be hesab oda yetkämış Zolfaabadqa (9) kälir ez velayätiye be hesab Kaşeqa bä'd ärz etäm ke familläri beläsindä nä şeylär be hesab pišnähad verirlär ke sän kälmişäyn buda bu baliqqa buda daramädin yoq ke sänin päs sän oylin ke be hesab dä dävazdä salemiş yekärte näke yoqärte bizim yıqlarimizi hotäte be hesab qönçü oltı (10) bu kişi te çon şährçemiş o beläxäre zeman qädim dorani varmiş beläxäre bi şäxsimişlär o felan xeyli narahät olir ke mänim familim mänä pišnähad etolar ke sän kälir ke seyri bizim yiqimiz hotäte narahät olte narahät olmiş narahät ämiş (11) oylul kälir hävke oylul dä dävazdä saläsi kälir taşyarçemiş kälir hävke kerir ke näne narahäter häyir näne sän näçe ke narahätey näse olmiş (12) häyir hęc hey häymöz häymöz bä'd häy esrär esrär häyir ke hätmän häyqeyn bä'd häy ke menäte olmiş mänim famillärum mänä häylär ke sän oylin säni siyir häte qönçü olte bizim yiqimiz hotäte män mundasina narahätäm (13) häyir näne narahät omä män ezim beläxäre bi fikri yetäm qalmamız läng bunlar fekr etorlar biz kälmişäg şeyuq bunlarga särbar olay nō män ezim bi fekr etäm (14) terer o sähahisi o yoli tutar o bänayçe varur varur varur varur tär erär bi baluqqa ke häti Geräkan imiş (15) Geräkançe eštärke o Geräkan bi maleki varimiş be hesab ärbabimiş varir ärbab yaniya häyr ke şavari män yekäm sänin yaniçe işlegäm (16) häy sän kälir işi kerä bilmäyn mänä häyr män sävatim var häyr ē! sän sävatin vār? häy he bä'd häyi xob bälädi hesab ketab o besat häy he bälädäm (17) bū olur ke verir näsi ona be hesab hesabdarlıqı ärbab vagozar etär (18) bu kal dä dävazdä salliqa bu dä dävazdä salä çändin sal oni Mirzasimiş be hesab muni hesab ketabi erär ärmış o felän inä (19) ta inke bä'd käm käm beläxäre kerir ke işi havular hesabdarar qāşäng tāmam rā'yätlär hesab ketabi eror tāmam mäsälän ailesi yeqiyor temam hesab ketabi beläxäre hey muni huquqı ezafe etär daramädi tär ziyäd olur (20) beläxäre käm käm kälir Käşeçe bi meqdar melki alir o bä'd bu melki ke alür beläxäre xorde mälek olur täqi ēzi ēzleriye varemişlar (21) bä'd täqi sänni varur yoyyar täqi Gerakanqa varmiz emiş täqi ēz melki kešt o kar eter ärmış o zendeganlıq etär ärmış (22) bä'd sahabe äkki oylul olur bename Aqa Reza o Äsdollabek atların qoyr bisin atın qoyr Äsdollabek bisi atın qoyr Aqa Rezabek ke Äsdollabek (23) bä'd

ēzisi behesab Äsdollabek o Aqa Reza babasi bi kin çey içe be hesab hâtin yetiremiş ke sulatiqâ su verge su içige hâtisi oda ati lâqâd vurir o bände çoda helâr (24) bâ'd Aqa Reza o Mirz Mämmäd qlilar bâ'd Äsdollabek çaterati çeyli ziyadâr Äsdollabek be hesab kâilirâr ke babalari mali şeylâr ke tâqsim etgâlâr (25) mäsälân çel pânca ta yilqi barimiş felan bâ'd äkkisi mäsälân rişsefidlârdä kâlirlâr ke be hesab mâli tâqsim etgâlâr (26) bu bände çoda bidiktârimiş Äsdollabek hännä havul qom varämiş yiqâr bi sâmtkē hännä edvar qom varimiş yiqâr bi sâmtke bâ'd rişsefidlâr häylâr bu nâcurdä teqsim är sän şeyi mäsälân havullâri yiqiyo bi sâmt bädläri yoqiyo layârlâri yiqiyo bi sâmt bu olmaz ke (27) häyi biz şäyi qore çäkkäge qorekäşi etämizâr pişk ätemiz älbäte häylâr pişk oda bâ'd bu fekr etâr ärimiş ke mōqe qorekeşilik ta pişk etmāk laläsi başçe kōla qoyur mäsälân havullâr tīşar una bädläär tīşar muna layârlâr tīşar mäsälân havullâr tīşar ezsi Äsdollabekke layârlâr tuşar Aqa Rezabekke (28) väli bäräks moqei ke pişk e etälâr havullâr tuşar Aqa Rezabekke layârlâr tuşar Äsdollabekke (29) bâ'd bu ke kerâr bucur oldi haqaç ketirâr o tāmam yilqin duvarî qatar birbirke varmiş bâ'd kām kām beläçäre Äsdollabek sahebe äkki oçul olur bename Mirz Mämmäd o Hac Mämmäd (30) Aqa Rezabek tä sahebe pānc tā oçul olur pānc ta oçuli varimiş kām kām beläçäre Äsdollabek sahebe häftsäd yētiyiz yilqī qāyrâr (31) o zāman Aqa Rezabek ziyad nādarāmeş fāqāt kallâr varemiş eşleri ärimişlâr varemişlâr väli Äsdollabek ezi ta açarin lāhze işlâr ärimiş sahebe yeti yīz toqīz yīz yilqesī varimiş (32) oçullar yilqilâri te beyndä yetilâr o yilqlâri taze moqei ke zāmani ke Äsdollabek ... bege bi yilqī älbäte yoqīmiş bi qōn fāqāt qalmiş ämiş biläsiye tāmam bu äkki oçul beyndä yetilâr (33) väli Aqa Rezabek oçullari beläçäre baorze iştilâr o älan ta väzlâri tāqribān Kašeča kul kānte yetârâr yāni tāqribān malekârlâr tāqribān melklâri ziyadâr tāqribān (34) bu çaterati erti ke män şeydim sāne be qoli sirgām ärti tāqribān mänim sāsım ya hala Xäläçi bilge ... çōb täqi buda män tāmam etām çodahafez. (35)

[26]

Adı Soyadı: AVF

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı:

Köyü: Vaşeqan

Mülakat yeri:**Mülakat tarihi:**

Sālam mehrāban χāleq yādilān šuro šāyim, šāyim bi māsāl hātqām bilānizke Xālāci tilinē (1) bu tili ke mān danišiyōm Vašeqaṅ χālqi Fārahanča bu tilki danīšilār (2) māsālike bilānizke entexāb šāmišām Bijān o Mānije māsālike Šahnameye Ferdoside entexāb šāmišām omidimār ke χošnizeeki (3)

Bi kin qāreyaz kinlārindē Keyχosrov ke İran padešahsimiš barean vērir χālqā hāyir ki yekām mānim dārbarumča hār kimin hār nāsi sēzi var āzad o rahāt hāyto (4) bīsinin šekayāti vār bisinin dādχahliqi vār bisinin sezi var yekām mān qulaq asām kim sizelār nāsi hāyiniz (5) Keyχosrov yormišāmiš kerār ke bi tayefe kirdilār iččār sār o vāzlāri birbirke tekilmış o χēyli āšōfte ārlār (6) hāyir būllar kimārlār bullar nārdā kālirlār χōlasō bullarin te bidiklāri varir ilyār o hāyir ke padešah ārze ādāb (7) bīz Ärmāni sārzāminindā kālmišāg Ärmānestan'da kālīyeg Ärmānirsāk o moškelimiz bul ār ke bi seri gurāz bizim māmlekātče bulinmişārlār o bizim haselimizi birbirke tekāylār hār nā hākāy kālīylār hāšälāylār o vuriylār birbirke (8) χōlase āge vāziyāt bu cuyni ilār yovaqā bizim zendegānliqimiz bīrbirke tekliir biz dāvam kālitmāmiz (9) Keyχosro bullari ešiti o hāydi ke χōb mān kārāg bi māšverāt ešāyqām sārdarlārūmlān āmirlārūmlān mošaverlārūmlān keriyām bullar nāsi hāylār (10) χōlaso Keyχosrov kölli tāla cāvaher qodi araliqčā o hāydi ke hār kim yovaqa bu gorazlāri harede hārekeye bullari rahāt šāyqa bullaru vērim bilāsine (11) hēč kimdā sāsinmādi kul hiqilmišārtilār qulaq āsar ārtilār (12) Bijān bi cāvan ārti Rostām nāvāsirtī Rostāmin qizi oylirti tirdi hāydi kī mān padešah vārūm bu gorazlāri harāluqde ketrām (13) Rostāmin bi qizi varārti vermiş ārti Gīvke Givde bi oylī var ārti Bijān rāšid oylul ārti hāydi mān vārūm bu gorazlāri harāluqde ketrām (14) Gorgin ke o mānteqānin sārdarirti cāngavārti kāldi hāydi ke padešāh mān χedmātinče vārām (15) padešah hāydi Gorgin sān āge hāvul χedmātgozar ārtin kārākmāz ārti qōyqa iş buraqa yerike āmma temi ke bucinne olmiş Bijān χedmātče oli bilāsina yovoy yoli korsātī (16) Gorgin enā ōda ke bu sezi ešiti kerdī padešah bi haz χāfif šāyid bilāsin bi meqdarāk delχōr ōldi vā Bijānde kine kinke tuti (17) Xōlase yolga tišdilār vārdilār o Gorgin vāqti kerdilār Ärmānestan sārzāmininne mārzcē ez yaniče fekr šādi ki mān bu Bijānā atām gorazlār irine o tāzām bu ta ke gorazlār irinde tāšyārini bilmāz helār o mān varum

(18) beläxāre ēzimi Givde hīyim häne ōda yävašāk kēšidi bi yerče kešidi Bijän ke kerdi yälquz qalmiş dāst be kar ōldi xolase gorazläru qodrätli ärti (19) räšid cäuāvan ärti gorazläru araluqde hīdi ō tišlärin yiqdi o häydi män bullari yetim padešahqa kersätim (20) Gorgin vāqti ke ba xābār oldi xābār yetgärdilär biläsine ke baba Bijän pīruz olmiş Bijän gorazlär helärmış yolqa tešmiş häyroqa häydi ēy dad bu äge yovaqa gozareš verke ke män muni tärk šādom Keyxosro mänim başima bāla kälti (21) Canim sizke häytü beläxāre bi rāqām šäydi ki ēz yaniče häydi män kāräg bi hile işgi vurqām (22)

Xolase bi hoqqebazliq hipiyām ke munun hädäqi İranqe ērmäyē äge bu yeke İranga mänim ruzegarum qāre olur (23) vardi Bijän yāniya ō xölse ezin xošhāl kersätti häydi bāradāre män män xēyli xošhalām ke sän piruz olmişän ämma bizke burqata kälmişäg sän bi buqād tälāš šämişän yek bizād biläne kērsätim (24) Bijän häydi nāsıl häydi ke vāqi äkki kin yol äre buda bi hävul dāšt var äkki kin yol yoraqa to äge yovqaq oda Äfrasiyabin bi qāšāng qizi var o qizi kerı buraqa ta kälmişän (25) xolase Bijāni ällāti o yeti Äfrasiyab qizi bayinā Bijän häqac ardiče kešidi o Äfrasiyab qizi ta nādimeiarilän o yoldašlarilän o qizlärlä kälmiş ärtilär oda vururärtilär oyner ärtilär (26) Bijän häqac ardiče kēšidi o turdi bāna šäydi bullari vāqqāli (27) Mānıje ke bi räšid qāšāng qız ärti tēz xābārdar oldi biläsiyā yetirdilär ki bi qāribe bizi vāqäyör nādimesin cälādi häydi yov kerı bu kimär kälmiş bizi vāqäyir neteyni cirät šämiş buraqa ta yekeye (28) nādime vērđi o kälđi häydi ki bi räšid cāvanār İranda kälmiş häyr mänim atim Bijän ärı (29) Mānıje häydi yovän yetgän mänim yānıma Bijāni yetilär Mānıje yāniya ō Mānıje qāblän Bijän äksin kērmış ärti bi äks yidi o cärm ističe cäkmiş ärtilär bi räšid cāvan ärti häydi bu sänän? Bijän häy bu mänim äksime (30) häydi män muna āšeqām xēyli vāqte muna āšeqām ämma kērmäyim ruzegari vāqi ki täqdiri vāqi sāni mänä yetärđi (31) xōlaso Mānıje ke bucur häydi Bijän te biläsinä āšeq ōldi xōlase oda qaldilär ō nāče kin xoš keçirdilär (32) ō dārban ēz yaniča xiyāl šäydi häydi ke äge män Äfrasiyabqa xābār vermäyäm sābahi māni bāzχast šäyor häyor sän neče bu här qāribe här kälđi kirdi mänim qizim qāsrine mänä etela vermedi (33) xolase Äfrasiyabqa xābār verdi ki Bijän kälmiş qizin yaniya Äfrasiyab ta bi xunxar yoldaš laləsi var ärti bi qāre cigār laləsi var ärti cälādi häydi ki ya muni tutarläräräkek laləsi ati Gersyuz ärti (34) kälđi o xolase Bijāni dāstgir šādi o yeti

dārbarqa Äfrasiyab šäyr ärti Bijäni hēläriyē darqa vurqa bi vāziri var ärti ati Piran ärti Piran χēyli äqil vāzir ärti baensaf ärti kälđi häydi yoldaşcan muni helärme padeşah muni helärmä ägär sän muni heläriyän yadinča dāy mäge Rostäm kälđi Sohrab o Siyavāş χunçarliqini nāşlädi buda naqād bizi tīdi ägär dobare Rostäm äliye bilemizke yeke χunçarliqqa dudmanimiz qäre olur. (35)

Xōlaso Äfrasiyab mäsverätče bu nätice kīrdi ki Bijäni yetvoqa hātqa čāyqo vä bi yekā taş qoyqelär čahin aqzinā (36) häddilär Ärjäng čähine o taşi qoydilär aqzina χolase Gorgin holindi o häydi ki padeşahqa häydi ki Keyχosrov män Bijäni yetirdim gorazlär helärdilär (37) ämma ke padeşah muni bavär şämädi bi näččä hay mozu qaldı montäzer qaldilär Bijändä χäbäri ölmädi (38) canım sizke häyitō ki bi kīn āyit kin oldı o cāmecāhanbini kältilär Keyχosrov äline Keyχosrov Norūz kinlärče cāmecāhanbini vāqār ärti ō bu camče kül zadi kēr ärti (39) kerdı ki bāle Bijän bi čah iç içäriyo aqzina bi yekā taş ätmiş ärlär Äfrasiyab qızın tā tänbih şädi häydi čon sän aşeq olmişän mänim dişmänlärim oylına kāräk avare olqän yäni bu çay dävriče avare kāzi (40) Mänije te bičare kenezunlär var ärti bu rä yätlärdä gedayluq šäyr ärti bi χurde χordäniyāki hekmāki quru hekmāki yäl ärti käl ärti bu çay aqzında atar ärti içčär Bijänke (41) χolase χäbär verdilär Rostämke ke ruzegar buläre tirekiyek Rostäm te Zabolestanča ärti o tirdi o yoldaşlarilän kälđi ō häydilär ki varāq Bijäni necat verdäk. (42) Rostäm bi sepahi ārayeş šäydi o tizältirdi o bazargan kāsiki o tacer kāsik kätılär o bu onvannän vardilär Tūranqo qārar oldı ki tāhqıq šäyqälär keriyälär veziyät nidäri o çāy nidäri (43) χäbär verdi Mänijeke ke bi seri bazergan İranda kälmiş ärlär alumsatum šäyqälär χēyli χoşhāl oldı häydi män yovärim kim bu bazerganlär kimärlär aya mändä χäbär yetilär Rostämke ke nāvəsi buda teşmiş çayqa ya na (44) kälđi o ävväl kin Rostämde bir haz komäk aldı o Rostäm etemad şämädi biläsine χōş yiz kersätmädi (45) ämmä beläxäre şäk şädi dovvom kin kē kälđi Rostäm häydi bi ketiki qizartirdi beryan şädi verdi muna mänim ängoştärimi ta qoydın aräsine verdin yeto ärto (46) Mänije te kol yertä bi χäbär yāzani aldı o yeti verdi Bijänke Bijän ke yēr äti ketiki kerdı ki haräsçe bi ängoştär vār hāşdi kerdı Rostäm ängoştärire bildi ke beläxäre χäbärdär olmiş ärlär kälmişärlär munu necat veriyälär (47) bāle canım sizke häyitō ki Mänijän qerqirdi o çay aqzında häydi kī yōvi ke ruzegarımız hävul oliyōr yov Rostäm kälmiş Turanqa yov Rostämke hāyi mäni yek ärte necat verge (48) burdä Mänije te

χořhāl o χōrrām terdi kaldi Rostām yāninay o hāydi ke bāle hekayāt bulāri bāvār šāy ke bu ke tāhe čay ki sānin nāven āri Rostām bilāsina hāydi eyb šāmāz teym ke destur verim bilāni erišebeylār o timarlāqelār bilāni vā yov keče hōt yāqi čayin aqziča ke biz billāk mākān nārāri (49) Mānije tā vardi kolli haqač yiqdi o keči hōt yāqdi o Rostāmlān kāldilār ō taši ketirdilār ō χolase Bijāni necat vērtilār (50) āmmā čay aqziča Bijānde qōvl aldi eltezam aldi ke āge biz vardug kārāg Gorgini bayišlayiqān Bijān tā hāydi oltu bayišleyim o čayda hindilār o kāldilār İranqa. (51) İranče Keyχosrov bi nāčče kin bu šadliqqu vurdilār o tidilār o bu ākki deldadān āqd šāydi birbirke o bullar salhaye sal birbirnān zendaganliq šāytilār. (52) Bul ārti mānim dastanim iřalla ki χōřiniz kālmiř olqa bu dastanče mehr o vāfa kine o tāngnāzārlig dostluq o dořmānlık hidik o χıyanāt šādluq o γām kūl birbir yanče varārlār mārđlik o nāmārđlik bullar Šahnameye Ferdosiče kolli pāyam ārlār ke biz kārāg bullaru sārloheye zendeqanliqimiz šāyqāq Xodaqe tapiřirum bilānizi χōdanegāhdar. (53)

[27]

Adı Soyadı: AVF

Cinsiyeti: Erkek

Yaşı:

Köyü: Vaşeqan

Mülakat yeri:

Mülakat tarihi:

Bu māsālin āti hāčuq sorfāri šāyum bu māsāli Xālāči tilinā ke Vaşeqan ona tākāllom šāylār bilānizke t'ārif šāyqām (1) bi kin bi cāmiyāt eřlār āytilār bi baliq cāmiyāti bilā χōř ō χōrrām hāmkarluq šāytilār nahar vāqti ke oldi bullar kāldilār yordilar sorfrālārin hāřdilār nahar yepiyālār (2) bā'd hār bisi ez sorfasin hāřdi o bi yanče māřyul oldi γāza yemāke bi hātluq adām ke padeřah adāmlārinde ārti χādāme hāřmilā kaldi o bullar yaniya hāydi siz nātār hārbiriz hādiri yormiřārniz γāza yeyiniz siz kārāg bir bir yanče yolaqāniz bir bir sorfasinide yepyāniz bārādārlık šāyqāniz vā mān bu curi pāsānd šāmām ke siz hār biriniz yilaqāniz o ēz serfanizče γāza yepyeniz (3) bu cāmaātun bi hirinsāqqellāri var ārti bi aqellāri var ārti tirdi hāydi ki nā biz šāmāy o cur ke sān šāyi yoqāq biz šāyi ke ēz barimizča yepiyāk ez modelimizče tārpārpıyāk sān nātār ečbar šāyi bizke hāqqın yoγ bu iři

kəriyän (4) çolaso bähsläri yoqqär tuti o hätluq häydi ki siz käräg ecbar yilayäniz bi sorfa başına sorfanizi bidik şäyqäniz o bu aqel häydi ke nā biz şäyki ez barimizça tärpäriyäk biz şämäyi bi sorfa bişi yıqaq bäraye inke biz ezimiz här birimiz bi дәlilimiz var biz zadläri var ke sän çäbärin yōγ (5) çōb hätluq ollarqe esrar şäydi kiçke şäydi sezin bunlarqe qäbul şätirqo aqele häydi bu miyançe zadläri var sän bilmäyin padešah adām häydi män bunlarda bilmäm män başım himüz siz ella bella käräg yoraqäniz bi sorfa başınā o bilä yāza yepyäniz (6) bucinno härkim puçuk varo bälanesbät ez yāzasi yeyr ez na çorešti yeyr bizke çošamäd dāγ (7) çōlaso ecbar şäydi bullär yılaqälär bi sorfa bišinäyo ämma bullar sorfaların bidik şäydilär nan o çoreštläri tektilär bi sorfa istine (8) väli aqeli bilälärinä häydi ki biz bilä yorišäq bi sorfa başıye väli här kim ez yāzasi bilir hädirte ezininki yepete heç kim o bisininkine ūzarmatōr bullar häni bu işi kerdilär fäqät bi sorfa başı yōrmiş ärtilär ämma äsle ämäl äne ol ärti ke ez keyinläriçe var ärti ona ämäl šäyr ärtilär väli ollar ez rävešlärinän edame verdilär (9) yāzaläri yedilär o här kim ez yāzasin hädirdi här kim ez hekmäkin yēdi ō tāmam ōldi hätluq tä bullar yanida vārdi ō ämma bu işi bunlarqe ecbar šäydi bullar ēz räviyälärin edame vērdilär (10) bā`d äz moddāti dobare bu mored tekrar oldi ämma bu дәfe bi adām kaldi bullar yaniya ki ähle ketab ärti ketablän o qälämnän kaldi bullar yaniya (11) o häydi ke män mosaferām kälim sizin yaninizqā çōlaso yordi bullar yāniçe o häydi äge ecaze veriäniz män tä sizin yāniçe yılaqām bi loqe yāza yepyäm (12) häydilär olta moškeli yōγ yordi sofräsin häšdi o bullar yāniçe bāna şäydi yāzasin yeyāli montaha bilälärinä häydi ki siz nā hävul çälqäniz ähle adab moaşerät ärniz ba säfa çälq ärniz sizin yanizçe yōrma keyf vērir (13) çōlase yordi bullar yāniçe yāzasin yēdi o bāna şäydi dānišqāli yāni bucur ke yer ärti häydi siz nātäy härbiriniz bi sorfaçe hädriq yāza yeyiniz älbäte bucinne hävule biz tä baliqumuzçe bucur ärtuq här kimin bi sālīqəsi vār bisi abrudar är šämeyär bilge bāqye nāsıl yeyrlär bisi häztär kälitmiş bisi komatär kälitmiş bisi yeytäre bisi bādtäre bisi hälal häram kezläyr o bisi kezlämāz çōlaso rähgozär ke ketabluq adām ärti o ba säfa dānišir ärti bullarde sohbät šädi bullari qane šädi ke yılaqlar bi sorfa başınā (14) bilälärine häydi ki män biliyim sizin moşkelatiniz nāsäri siz beläçäre här kimin bi sālīqəsi var här kimin bi táb`i var şayād táb`iniz kätirmäyr birbirläyn yılaqäniz väli beläçäre birbir yōrmalän tä bi hekmāti var (15) här kim

yolda káčär häyir bullar nä hävul çälq ärlär birbirlän ärlär beläçäre cirät šämäy
biliniz dāst derazluq šäyqō sarir ke bir sorfa baši yormišärniz hāmiše birbirlär
ärniz birbiri hāmayät šäyiniz kōmäk šäyiniz vä birbirlän hävul ärniz (16) beläçäre
Peyqāmbär tä ke häymiš kāräm o bärkät o sofracıyri ke haçiq oçço cämiyät komo
doruče yilaqälär çälq birbir sorfäsine uzanip oçlär gošaderuluq šäyqälär birbirläq.
(17)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3 SÖZLÜK

Halaçça	Türkçe	Farsça
Abrudar	Onurlu	آبرودار
Āč	Aç	گرسنه
Adab moašerät	Görgü	آداب معاشرت
Adäm	İnsan	آدم
Adres	Adres	آدرس
Ahän	Demir	آهن
Al-	Almak	گرفتن
Alte Krş. Alti	Altı	شش
Alti Krş. Alte	Altı	شش
Alt Krş. Asta	Alt	زیر
Alumla	Elma	سیب
Alumsatum	Almak ve satmak	خرید و فروش
Amädän	Gelmek	آمدن
Ami Krş. Amu, Ämi	Amca	عمو
Amorzidän	Bağışlamak	آمرزیدن
Ämu Krş. Ami, Ämi	Amca	عمو
An	O	آن
Apar-	Götürmek	بردن
Aqa	Ağa	آقا
Aqebät	Son	عاقبت
Aqel	Akıllı	عاقل

Aqri Krş. Ari	Ağrı	درد
Aqz	Ağız	دهان
Araluq Krş. Haräluq	Aralık	میانہ
Ārayeš	Süsleme	آرایش
Ard	Un	آرد
Ard Krş. Arça	Arka	پشت
Are	Evet	آره
Arä	Ara	بین
Ärbab	Han	ارباب
Ari Krş. Aqri	Ağrı	درد
Artiq	Fazla	بیشتر
Arezu	Arzu	آرزو
Arça Krş. Ard	Arka	پشت
Asta Krş. Alt	Alt	زیر
Ašeq	Aşık	عاشق
Ašna	Tanıdık	آشنا
Ašofte	Dağınık	آشفته
At-	Atmak	انداختن
At	Ad	اسم
Atiš	Ateş	آتش
Avare	Yıkılmak	آواره
Axär	Son	آخر
Ävöz šod < Fr. Ävöz šodän	Değişilmek	عوض شدن
Ay Krş. Hāy	Ay	ماه

Aya	Acaba	آيا
Ayid Krş. Ayit	Bayram	عيد
Ayit Krş. Ayid	Bayram	عيد
Āzad ol-	Sebest bırakılmak	آزاد شدن
Azuqä	Yemek	آذوقه
Aynä	Ayna	آينه
Ba	İle	با
Baba	Baba	پدر
Bac	Haraç	باج
Badām Krş. Badum	Badem	بادام
Badum Krş. Badām	Badem	بادام
Baensaf	İnsafli	با انصاف
Bala	Yukarı	بالا
Baliq Krş. Baluq, Bāliq	Köy	روستا
Baluq Krş. Baliq, Bāliq	Köy	روستا
Bayçe	Bahçe	باغچه
Bar	Kez	بار
Bara	Var	هست
Basāliqe	Zevkli	با سليقه
Baş Krş. Biš	Baş	سر
Baş vur-	Uğramak	سر زدن
Baše	Tamam	باشه
Batlaq	Batlaklık	باتلاق
Bavär	İnanç	باور

Baḫ-	Bakmak	دیدن
Bay	Bahçe	باغ
Bayiřla- Kırř. Băyiřlä	Bağıřlamak	بخشیدن
Bayäd	Gerek	باید
Baz	Tekrar	تکرار
Bazärgan	Tacir	بازرگان
Bazneřäste	Emekli	بازنشسته
Bazḫast	Soruřturmak	بازخواست
Bečare Kırř. Bičara	Çaresiz	بیچاره
Bečarälux	Sefahet	بیچارگی
Bäčce	Çocuk	بچه
Bäd	Kötü	بد
Bedek kırř. Bidik	Büyük	بزرگ
Bä'dän	Sonra	بعدا
Bäha	Fiyat	بها
Bähar	Bahar	بهار
Behem	Bana	به من، بهم
Beheřt	Cennet	بهشت
Bähs	Tartıřma	بحث
Behtärin	En iyi	بهترین
Bäla	Bela	بلا
Bäle	Evet	بله
Bäläd	Bilmek	بلد
Beläḫäre	Nihayet	بالاخره

Bäliq Krş. Baliq, Baluq	Köy	روستا
Bäna šäymek	Başlamak	بنا نهادن
Bäqye	Kalıntı	بقیه
Bäräks	Ters	بر عکس
Bäradär	Ağbey	برادر
Bäraye	İçin	برای
Berenc	Pirinç	برنج
Bärgozar	İcra	برگزار
Bärkät	Nimet	برکت
Bärname	Program	برنامه
Beryan	İzgara	بریان
Bäsät	Serinebilir her şey	بساط
Bäs	Yeterli	بس
Beš	Beş	پنج
Bäxt	Baht	بخت
Beyn	Orta	بین
Bä'zi	Bazı	بعضی
Bäyišlä- Krş. Bayišla-	Bağışlamak	بخشیدن
Bi Krş. Bir	Bir	یک
Bi gonah	Suçsuz	بی گناه
Biç-	Biçmek	درو کردن
Biçara Krş. Beçare	Çaresiz	بیچاره
Bidik	Büyük	بزرگ
Biditi-	Büyütmek	بزرگ کردن

Bidiknänä	Nine	مادربزرگ
Bil-	Bilmek	دانستن
Bilä	Beraber, Birlikte	به همراه
Bimarestan	Hastane	بیمارستان
Bime	Sigorta	بیمه
Bir	Bir	یک
Bisi	Birisi	یک شخصی
Bist	Yirmi	بیست
Biš Krş. Baş	Baş	سر
Biyabān	Çöl	بیابان
Biz	Biz	ما
Boqda Krş. Boyda, Buqda	Buğday	گندم
Boşalt-	Boşaltmak	خالی کردن
Boşqab	Tabak	بشقاب
Boyun	Boyun	گردن
Bozorg	Büyük	بزرگ
Boyda Krş. Boqda, Buqda	Buğday	گندم
Bu Krş. Bul	Bu	این
Bucur	Böyle	اینچنین
Bul Krş. Bu	Bu	این
Bul-	Bulmak	پیدا کردن
Buqda Krş. Boqda, Boyda	Buğday	گندم
Bu qäd	Bu kadar	اینقدر

Büz	Buz	بُخ
Cadde	Cadde	جاده
Ca	Yer	جا
Cahelliq	Cehalet	جهل
Caleb	İlginç	جالب
Can	Can	جان
Canämaz	Seccade	جانماز
Cäd	Ata	جد
Cädid	Yeni	جدید
Cähaz	Çeyiz	جهازیه
Cek	Cep	جیب
Cähät	Yön	جهت
Cāmiyät	Toplum	جمعیت
Cäng	Savaş	جنگ
Cängavär	Savaşçı	جنگ آور
Cärime	Ceza	جریمه
Cäšn	Kutlama	جشن
Cävab	Cevap	جواب
Cävaher	Mücevher	جواهر
Cäval	Çuval	جوال
Cävan	Genç	جوان
Cävanluq	Gençlik	جوانی
Cib	Cep	جیب
Cigär	Ciğer	جگر

Ceza	Ceza	مجازات
Cimä Krş. Comä	Cuma	جمعه
Cirät	Cesaret	جرات
Cobran	Telafi	جبران
Cohär	Mürekkep	جوهر
Comä Krş. Cimä	Cuma	جمعه
Cunub	Güney	جنوب
Curab	Çorap	جوراب
Čah	Kuyu	چاه
Čal-	Çalmak	نواختن
Čaq	Şişman	چاق
Čaqu	Bıçak	چاقو
Čar	Dört	چهار
Čay	Çay	چای
Čay	Göl	چای
Čäk-	Çekmek	کشیدن
Čel	Kırk	چهل
Čänd	Kaç	چند
Čängal	Çatal	چنگال
Čäp	Sol	چپ
Čeraq	Lamba, Işık	چراغ
Čärm	Deri	چرم
Čey	Kuyu	چاه
Čeşme	Çeşme	چشمه

Čätlät-	Süslemek	آراستن
Či	Ne?	چی
Čirp-	Çırmak	تکاندن
Čiye	Nedir?	چیه
Čiz	Şey	چیز
Čolaq	Topal	چلاق
Čon	Çünkü	چون
Čopi	Özel bir dansın adı	چوپپی، نام رقصی مخصوص
Čupan	Çoban	چوپان
Čoχ	Çok	زیاد
Dadaš	Ağbey	داداش
Dadgah	Mahkeme	دادگاه
Dai Krş. Dayi	Dayı	دایی
Dam	Dam	بام
Dāmad Krş. Dumad, Kidey	Damat	داماد
Dāna	Bilgili	دانا
Daneşcu	Öğrenci	دانشجو
Daneşgah	Üniversite	دانشگاه
Daniš-	Konuşmak	صحبت کردن
Darqa vur-	Asmak	دار زدن
Daru	İlaç	دارو
Dastan	Hikaye	داستان
Daštän	Sahip olmak	داشتن
Daχ Krş. Day, Däy,	Değil	نیست

Dey		
Dayi Krş. Dai	Dayı	دایی
Day Krş. Dağ, Däy, Dey	Değil	نیست
Däbestan	İlk okul	دبستان
Däbirestan	Lise	دبیرستان
Dädä	Dede	پدربزرگ
De- Krş. Dä-	Demek	گفتن
Däfe	Defa	دفعه
Däh	On	ده
Dehat	Köy	دهات
Deldade	Aşık	دلداده
Dälil	Neden	دلیل
Deltäng	Özlemiş	دلتنگ
Delxor	Üzölmüş	دلخور
Dänä	Tane	دانه
Däqiq	Dakik	دقیق
Däramäd	Gelir	درآمد
Derazluq	Uzunluk	درازا
Därban	Kapıcı	دربان
Därbar	Saray	دربار
Därd	Dert	درد
Därdesär	Sorun	دردسر
Därdodel	Dertleşme	درد و دل
Därgir	Kavga	درگیر

Dero	Biçim	درو
Därs	Ders	درس
Dert	Dört	چهار
Därvaqe	Aslında	در واقع
Därxst	Dilekçe	درخواست
Däst	El	دست
Dästgir	Tutuklama	دستگیر
Destmal	Mendil	دستمال
Destur	Emir	دستور
Däšt	Sahra	دشت
Dä'va	Kavga	دعوا
Dävat	Mürekkep	دوات
Dävazdä	On iki	دوازده
Dä'vät	Davet	دعوت
Dä- Krş. De-	Demek	گفتن
Dey Krş. Dağ, Day, Däy	Değil	نیست
Däy Krş. Dağ, Day, Dey	Değil	نیست
Dāde	Duman	دوده
Dige	Artık	دیگر
Din	Din	دین
Diplom	Diploma	دیپلم
Dīyi	Pirinç	برنج
Do	İki	دو

Doa	Dua	دعا
Dobare	Tekrardan	دوباره
Doktor	Doktor	دکتر
Doktora	Doktora	دکتري
Dolät	Devlet	دولت
Dōnbäk	Bir çeşit saz	دنبک
Donya	Dünya	دنیا
Doqquz	Dokuz	نه
Dor o bär Krş. Dor o pär	Etraf	دور و بر
Dor o pär Krş. Dor o bär	Etraf	دور و بر
Doran	Devran	دوران
Dorost	Doğru	درست
Dorošt	Büyük	درشت
Dost Krş. Dust	Dost	دوست
Doşmānlik	Düşmanlık	دشمنی
Doxtär	Kız	دختر
Dozd	Hırsız	دزد
Dudman	Hanedan	دودمان
Dumad Krş. Dāmad, Kidey	Damat	داماد
Dune	Tane	دانه
Dur- Krş. Tir-	Durmak	ایستادن
Dust Krş. Dost	Dost	دوست
Düş- Krş. Tiş-	Düşmek	افتادن

Ecare	Kira	اجاره
Ecaze	İzin	اجازه
Edame	Devam	ادامه
Edare	Ofis	اداره
Ädäs	Mercimek	عدس
Äf	Af	عفو
Äfrad	Kiřiler	افراد
Eftetahiye	Açılıř	افتتاحیه
Efteřar	Onur	افتخار
Äge Krř. Ägär	Eđer	اگر
Ägär Krř. Äge	Eđer	اگر
Ehteram	Saygı	احترام
Ehtiyac	İhtiyaç	احتیاج
Ehzariye	Teblięat	احضاریه
Äk- Krř. Häk-	Ek-	کاشتن
Äki Krř. Äkki	İki	دو
Äkki Krř. Äki	İki	دو
Äks	Fotoęraf	عکس
Äl	El	دست
E‘lam	Açıklama	اعلام
Älän	řimdi	الان
Älaqe	Sevgi	علاقه
Älbäte	Ama	البته
Ällät-	Aldatmak	فریفتن

Elä- Krş. Ker-,Yap-	Yapmak	انجام دادن
Älefba	Alfabe	الفبا
Ämi Krş. Ami, Ämu	Amca	عمو
Emid	Ümit	اميد
Ämme	Hala	عمه
Etmehan	Sınav	امتحان
Änar	Nar	انار
Enä	İşte	همان
En	Ön	جلو
Engelab	Devrim	انقلاب
Ängoštär	Yüzük	انگشتر
Enteqal ol-	Taşınmak	منتقل شدن
Entexab	Seçme	انتخاب
Äqd	Nikâh	عقد
Äqil	Akıllı	عاقل
Ēr-	Ermek	رسیدن
Ärus	Gelin	عروس
Ärzeš	Değer	ارزش
Äsas	Mobilya	اثاث
Esrār	İsrar	اصرار
Estefade	Tüketmek	استفاده
Estexdam	İşe alınma	استخدام
Äšge	Eşek	خر
Ešit-	İşitmek	شنیدن

Et-	Etmek	انجام دادن
Ävväl	İlk	اول
Eyrän-	Öğrenmek	آموختن
Ēz Krş. İz	Kendi	خود
Ezdevac	Evlenmek	ازدواج
Famil	Akraba	فامیل
Fanus	Fener	فانوس
Fareqoltähsil	Mezun	فارغ التحصیل
Fayda	Kâr	فایده
Fekr šä-	Düşünmek	فکر کردن
Färar	Kaçma	فرار
Färq	Fark	فرق
Fešar	Tansiyon	فشار
Fätir	Bir çeşit ekmek	فطیر
Foqelisans	Yüksek lisans	فوق لیسانس
Gedayluq	Dilencilik	گدایی
Gäl- Krş. Käl-	Gelmek	آمدن
Geran	Pahalı	گران
Gerefte	Tutulmuş	گرفته
Gärm	Sıcak	گرم
Gätir- Krş. Kätir-	Getirmek	آوردن
Goftän	Söylemek	گفتن
Gonde	Büyük	گنده
Goraz	Domuz	گراز

Gosalä	Buzağı	گوساله
Gozareš	Rapor	گزارش
Gul	Çiçek	گل
Guni	Çuval	گونی
İncuri	Böyle	اینجوری
İrad	Sorun	ایراد
İz Krş. Ez	Kendi	خود
Häç-	Açmak	باز کردن
Häçiq	Açık	باز
Hadaq Krş. Hädaq	Ayak	پا
Hädri	Ayrı	جداگانه
Hafta	Hafta	هفته
Haliyā	Anlıyor musun	متوجهی
Haqac Krş. Haqaç	Ağaç	درخت
Haqaç Krş. Haqac	Ağaç	درخت
Hār	Yorgun	خسته
Hara	Ara	میان
Haräluq Krş. Araluq	Aralık	میانه
Hat-	Atmak	انداختن
Havul Krş. Hävul	İyi	خوب
Hāy Krş. Ay	Ay	ماه
Hāy- Krş. Häy-	Söylemek	گفتن
Hāz	Az	کم
Hazer	Hazır	حاضر

Heč	Hiç	هیچ
Hädaq Krş. Hadaq	Ayak	پا
Hädäqaşuqqa	Yüz açma	پاگشا
Häftsäd	Yedi yüz	هفتصد
Häk- Krş. Äk-	Ekmek	کاشتن
Hekmäk Krş. Hikmäk	Ekmek	نان
Hel	Çamur	گل
Hel-	Ölmek	مردن
Hämkarluq	İş birliđi	همکاری
Hämmäm	Hamam	حمام
Hämmişe	Her zaman	همیشه
Hämrahlıq	Yoldaşlık	همراهی
Hämsen	Eşit yaş	همسن
Häna	Kına	حنا
Hänabändänliq	Kına gecesi	حنابندان
Hēqlä-	Ağlamak	گریه کردن
Hār	Koca	شوهر
Hār-	Yorulmak	خسته شدن
Häsudluq	Kıskançlık	حسادت
Häştad	Seksen	هشت
Hät	At	اسب
Häv	Ev	خانه
Hävul Krş. Havul	İyi	خوب
Häy- Krş. Hay-	Söylemek	ماه

Hezar	Bin	هزار
Hikmāk Krş. Hekmāk	Ekmek	نان
Hile	Hile	حيله
Hġn	Īn-	پایین آمدن
Hiqār-	Toplanmak	جمع آوری کردن
Hirinsäqqel	Ak sakallı	ریش سفید
Hissi	Sıcak	گرم
Hist	Üst	بالا
Hiş	İş	کار
Hişiq	Işık	نور
Hitälä-	İtelemek	هل دادن
Hizim	Üzüm	انگور
Hol- Krş. Ol-	Olmak	شدن
Hoqi- Krş. Hoqu-	Okumak	خواندن
Hoqu- Krş. Hoqi-	Okumak	خواندن
Hoqqebazlıq	Hile	حقه بازی
Hoquq	Maaş	حقوق
Hoqur-	Çalmak	دزدیدن
Höt	Ot	علف
Hotuz	Otuz	سی
Hoz	Havuz	حوض
Hudud	Yaklaşık	حدود
Hün	Un	آرد
Hurma Krş. Xorma	Hurma	خرما

İ:ç	Üç	سه
İçe	İç	داخل
İci-	İçmek	نوشیدن
İdä	İde	سنجد
İl Krş. Yıl	Yıl	سال
İlär Krş. İlyär	İleri	جلو
İlyär Krş. İlär	İleri	جلو
İrad tut-	Sıkıntı çıkartmak	ایراد گرفتن
İş	İş	کار
Käl	Çocuk	کودک
Kaläklär	Yavrucuk	کودک
Kamel	Tam	کامل
Kağaz	Kağıt	کاغذ
Kara	Tereyağı	کره
Karmänd	Memür	کارمند
Karçane	Fabrika	کارخانه
Keçe	Gece	شب
Keç- Krş. Keş-	Geçmek	گذشتن
Käfs	Ayakkabı	کفش
Käl- Krş. Gäl-	Gelmek	آمدن
Kälin	Gelin	عروس
Ken-	Yanmak	سوختن
Känt	Köy	روستا
Ker ¹ - Krş. Elä-, Yap-	Yapmak	انجام دادن

Ker ² -	Görmek	دیدن
Ker ³ – Krş. Kir-	Girmek	وارد شدن
Käräg	Gerek	لزوم
Käs-	Kesmek	بریدن
Käsik	Kıyafet	لباس
Keš- Krş. Keč-	Geçmek	گذشتن
Kešavärzi	Tarım	کشاورزی
Kešmiş	Kuru üzüm	کشمش
Kešvār	Ülke	کشور
Ketik	Tavuk	مرغ
Kätir- Krş. Gätir-	Getirmek	آوردن
Käz-	Gezmek	گشتن
Kez	Göz	چشم
Kidān	Düğün	عروسی
Kidey Krş. Dāmad, Dumad	Damat	داماد
Kim	Kim	چه کسی
Kīn	Gün	روز
Kindizi	Gündüz	روز
Kir- Krş. Ker ³ -	Girmek	وارد شدن
Kiši	Kadın	زن
Kiz	Kız	دختر
Kol	Bütün	همه
Kom	Daha, Çok	زیاد
Korsät-	Göstermek	نشان دادن

Koy- Krş. Qod-, Qoy-	Koymak	گذاشتن
Küçük	Küçük	کوچک
Lalä	Ağbey	برادر
Layär	İnce	لاغر
Lat	Serseri	لات
Latme	Ziyan	لطمه
Lebas	Kıyafet	لباس
Lähcä	Şive	لهجه
Läqäd	Tekme	لگد
Liyär	Önce	قبل
Ma	Biz	ما
Madärşohär	Kaynana	مادر شوهر
Mah	Ay	ماه
Mal	Mal	جنس، حیوان
Maşin	Araba	ماشین
Mäcmä	Büyük tepsi	سینی
Mähälle	Mahalle	محله
Melk	Mülk	ملک
Mellät	Halk	ملت
Mälum	Belli	معلوم
Män	Ben	من
Mäqazä	Mağaza	مغازه
Märdlik	Cömertlik	جوانمرد
Märdom	Halk	مردم

Mä' ruf	Ünlü	معروف
März	Sınır	مرز
Mäsäl	Masal	حکایت
Mäsälän	Mesela	مثلا
Mäsnoi	Yapay	مصنوعی
Mäšverät	Danıŝmak	مشورت
Mäxluq	Halk	مخلوق
Mäŝyul	Meŝgul	مشغول
Mäxsus	Özel	مخصوص
Mäzzä	Tat	مزہ
Midozdidän < Fr. Dozdidän	Çalmak	دزدیدن
Mixaym < Fr. Xastän	İstirmek	خواستن
Moällem	Öğretmen	معلم
Monaseb	Uygun	مناسب
Montäzer qal-	Beklemek	منتظر ماندن
Moräxäslıq	İzin	مرخصی
Mosabeqe	Yarıŝma	مناسب
Moŝkel	Sorun	مشکل
Motevässet	Orta	متوسط
Moçalef	Karŝı	مخالف
Mozd	Ücret	مزد
Mu	Şu	این
Mušt	Yumuruk	مشت
Naq	Hayır	نه

Naqäd	Ne kadar	چقدر
Narahät	Üzgün	ناراحت
Nä	Hayır	نه
Necat	Kurtarma	نجات
Näcur	Nasıl	چطور
Näççe	Kaç	چند
Näçe	Nasıl	چگونه
Näfär	Kişi	نفر
Näft	Petrol	نفت
Name	Mektup	نامه
Ne'mät	Nimet	نعمت
Näne Krş. Nänä	Anne	مادر
Nänä Krş. Näne	Anne	مادر
Närdä	Nerden	از کجا
Näräft < Fr. Räftän	Gitmedi	نرفت
Nesf	Yarı	نصف
Näsä	Nasıl	چطور
Näsıl	Nasıl	چطور
Nätär	Nasıl	چطور
Nävä	Torun	نوه
Näväd	Doksan	نود
Näy	Yok	نیست
Näzdik	Yakın	نزدیک
Nirä	Nerde	کجا

No	Hayır	نه
Nomre	Puan	نمره
Noqardi	Ne kadar	چقدر
Nosxe	Reçete	نسخه
Noxod	Nohut	نخود
O	Ve	و
Obisi	Başkası	دیگری
Ocur	Öyle	آنچنان
Oda	Oda	اتاق
Oda	Orada	در آنجا
Oftadäliq	Düşüklük	افتادگی
Oga	Olursa	اگر بشود
Ol- Krş. Hol-	Ol-	شدن
Olgu	Desen	الگو
Ollar	Onlar	آنها
Omid	Umut	امید
On	On	ده
On alti	On altı	شانزده
On yeti	On yedi	هفده
On äkki	On iki	دوازده
On säkkiz	On sekiz	هجده
On beş	On beş	پانزده
O qäd	O kadar	آنقدر
Oyna-	Oynamak	بازی کردن - رقصیدن

Oyul	Ođlan	پسر
Paiz	Sonbahar	پاییز
Pâk	Tam	پاک
Pak	Temiz	پاک
Panzdâh	Onbeş	پانزده
Paye	Temel	پایه
Pelle	Basamak	پله
Pânc	Beş	پنج
Pâncâh	Elli	پنجاه
Pirlik	Yaşlılık	پیری
Pîruz	Muzaffer	پیروز
Piř-	Piřmek	پختن
Piřge	Kedi	گربه
Piřk	Kura	قرعه کشی
Piřnâhad	Teklif	پیشنهاد
Piřvaz	Karşılama	پیشواز
Piyade	Yürüyerek	پیاده
Piyaz	Soğan	پیاز
Potam	İftira	تهمت
Pul	Para	پول
Puldar	Zengin	پولدار
Γavza-	Kaldırmak	بلند کردن
Γâbul	Kabul	قبول
Γiril-	Yırtılmak	پاره شدن

Folamlıq	Kölelik	غلامی
Fuzu Krş. Qozi	Kuzu	بره
Qadunäbe	Kayınana	مادر شوهر
Qāl-	Kalmak	ماندن
Qali	Halı	قالی
Qan	Kan	خون
Qane´ şä-	İkna etmek	قانع کردن
Qār	Kar	برف
Qarayaz	Bahar	بهار
Qariş-	Karışmak	قاطی شدن
Qarin	Karın	شکم
Qatuq	Yoğurt	ماست
Qayir-	Yapmak, Bina etmek	ساختن
Qaz-	Kazmak	کندن
Qādim	Eski	قدیم
Qālām	Kalem	قلم
Qäre	Kara	سیاه
Qäribe	Yabancı	غریبه
Qesmät	Bölüm, Kısmet	قسمت
Qäsr	Saray	قصر
Qässāb	Kasap	قصاب
Qāšāng	İyice, güzel	قشنگ
Qävi	Güçlü	قوی
Qäyr- Krş. Qayir-	Yapmak, Bina etmek	ساختن

Qeyçi	Makas	قیچی
Qäza	Yemek	غذا
Qiş	Kış	زمستان
Qizar-	Kızarmak	سرخ کردن
Qizil	Kızıl	طلایی
Qod- Krş. Koy-, Qoy-	Koymak	گذاشتن
Qönçi	Çoban	گوسفند
Qonşi	Komşu	همسایه
Qorq-	Korkmak	ترسیدن
Qors	Tablet	قرص
Qoy- Krş. Koy-, Qod-	Koymak	گذاشتن
Qozi Krş. Fuzu	Kuzu	بره
Qulaq	Kulak	گوش
Quri Krş. Quru	Kuru	خشک
Quru Krş. Quri	Kuru	خشک
Rahät	Rahat	راحت
Rannände	Şoför	راننده
Razi	Memnun	راضی
Räfän	Gitmek	رفتن
Räg	Damar	رگ
Rähn	Kira	رهن
Räqäm	Tür	رقم
Residelik	Değerlendirmek	رسیدگی
Räsm	Gelenek	رسم

Räšid	Cesur	رشيد
Rä'yät	Avam	رعيت
Rišsefid	Ak sakallı	ریش سفید
Ruzgar	Devran	روزگار
Sabah	Bir sonraki gün	فردا
Sabun	Sabun	صابون
Saç	Saç	مو
Sade	Kolay	ساده
Saheb	Sahip	صاحب
Sal	Yaş, Yıl	سال
Sal-	Salmak	انداختن
Saqdōš	Sağdıç	ساقدوش
Saqqa-	Saklamak	نگه داشتن
Sariqaq	Kaymak	سرشیر
Sat-	Satmak	فروختن
Sāz	Saz	ساز
Se	Üç	سه
Säbahläyn	Sabahleyin	صبح
Säbät	Sepet	سبد
Säd	Yüz	صد
Sefareš	Sipareş	سفارش
Sefarät	Elçilik	سفارت
Sefr	Sıfır	صفر
Seft	Sert	سفت

Sekkiz	Sekiz	هشت
Sämt	Taraf	سمت
Sän	Sen	تو
Sänäd	Tapu	سند
Säp-	Dökmek	ریختن
Sepah	Ordu	سپاه
Seqd <Fr. Seqt	Çocuk düşürmek	سقط
Särbazlıq	Askerlik	سربازی
Särgozäšt	Hayat hikayesi	سرگذشت
Seri	Kez	سری
sär mäşq	Üzerinden yazma pratiği yapılmak için yazılan kelime örneği	سرمشق
Säs	Ses	صدا
Säxt	Zor	سخت
Seyrä	Sonra	بعد
Sēz	Söz	حرف
Sigār	Sigara	سیگار
Sīr	Sağmak	دوشیدن
Sin-	Kırılmak	شکستن
Sine	Göğüs	سینه
Sit	Süt	شیر
Siz	Siz	شما
Siyr	Sığır	گاو
Soal	Soru	سوال

Sohbät et-	Konuřmak	صحبت کردن
Soqdoř	Saędıç	ساقدوش
Su Krř. Suw	Su	آب
Suw Krř. Su	Su	آب
řaay-	Etmek	کردن
řagerd	Öęrenci	شاگرد
řam	Akřam yemeęi	شام
řaqaq	Olmak	شدن
řä-	Etmek	کردن
řäb	Gece	شب
řäbih	Benzer	شبيه
řäk	řüphe	شك
řekayät	řikâyetçi olmak	شكايت
řenas	Tanıdık	شناس
řarik	Ortak	شريك
řäst	Altmıř	شصت
řey	řey	چيز
řik	řık	شيك
řiř	Altı	شش
řiř-	řiřmek	باد کردن
řuluy	Kalabalık	شلوغ
řuru' ol-	Başlamak	شروع شدن
Räfiq	Arkadař	رفيق
Rusäri	Başörtü	روسری

Tabestan	Yaz	تابستان
Tacer	Tacir	تاجر
Tapişir-	Ismarlamak	سپردن
Tāqit-	Dağıtmak	قاطی کردن، پخش کردن
Taş	Taş	سنگ
Taşyar	Dışarı	بیرون
Taxıl-	Yıkılmak	خراب شدن
Tayefe	Kabile	طایفه
Taze	Yeni	تازه
Täbäqe	Kat	طبقه
Tä'ccob	Şaşırmaq	تعجب
Täh	Dip	ته
Tähqiq	Araştırma	تحقیق
Tähsil kârde	Okumuş	تحصیل کرده
Täid	Onaylamak	تایید
Tek-	Dökmek	ریختن
Täla	Altın	طلا
Tämam	Bütün	تمام
Tämrin	Pratik	تمرین
Tänbih	Cezalandırmak	تنبیه
Tändir Krş. Tänir, Tänur	Fırın	تنور
Tänir Krş. Tändir, Tänur	Fırın	تنور
Tänur Krş. Tändir, Tänir	Fırın	تنور

Täqribän	Yaklaşık	تقریباً
Täqsim et-	Paylaşmak	تقسیم کردن
Täqsirkar	Suçlu	تقصیرکار
Täräf	Yan	طرف
Terd	Dört	چهار
Tä'rif ete	Anlat	تعریف کردن
Termän	Hasat	خرمن
Tärpär-	Davranmak	رفتار کردن
Tärk šä-	Bırakmak	ترک کردن
Täsis	Kurulmak	تاسیس
Täsmim	Karar	تصمیم
Těš	Doş	سینه
Täškil	Oluşum	تشکیل
Täšviqname	Ödüllendirme	تشویق نامه
Tä'til	Tatil	تعطیل
Tey-	Dökmek, Düşmek	برخورد کردن
Tez	Erken, Çabuk	زود
Täz-	Koşmak	دویدن
Tik-	Dikmek	دوختن
Til	Dil	زبان
Tir- Krş. Dur-	Durmak	ایستادن
Tiräk	Ok	تیر
Tiš	Diş	دندان
Tiš- Krş. Düş-	Düşmek	افتادن

Tizält-	Düzeltemek	تصحیح کردن
Tok-	Dökmek	ریختن
Ton	Gömlek	پیراهن
Toqquz	Dokuz	نه
Toraq	Kurut	کشک
Torpaq	Toprak	خاک
Toqi- Krş. Toxi-	Dokumak	بافتن
Tox	Tok	سیر
Toxi- Krş. Toqi-	Dokumak	بافتن
Toyla- Krş. Yeq-, Yiy-	Topla-	جمع کردن
Tut	Dut	توت
Tut-	Tutmak	گرفتن
Tüz	Tuz	نمک
Uç-	Uçmak	پریدن
Una	Onlar	آنها
Uzan-	Uzanmak	بلند شدن
Var	Var	هست
Vār-	Erişmek	رسیدن
Vāq-	Bakmak	دیدن
Väqt	Vakit	وقت
Ver-	Vermek	دادن
Väsät	Orta	وسط
Väzir	Bakan	وزیر
Veziyät	Durum	وضعیت

Väzn	Ağırlık	وزن
Vur-	Vurmak	زدن
Xabgah	Yurt	خوابگاه
Xahär	Abla	خواهر
Xale	Teyze	خاله
Xaleq	Halik	خالق
Xali	Boş	خالی
Xalq	Halk	مردم
Xanedar	Ev hanımı	خانه دار
Xanevade	Aile	خانواده
Xarluq	Aşağıllık	خاری
Xastegari	Kız isteme	خواستگاری
Xaterat	Hatıra	خاطرات
Xäbär	Haber	خبر
Xecalät	Utanç	خجالت
Xedmät	Hizmet	خدمت
Xäfif	Hafif	خفیف
Xälaf	Suç	خلاف
Xämir	Hamur	خمیر
Xärab	Harap	خراب، ویران
Xärid o furuř	Alım satım	خرید و فروش
Xärmän	Hasat	خرمن
Xät	Hat	خط
Xäta	Hata	خطا

Xeyli	Çok	خیلی
Xiditär	Daha küçük	کوچیکتر
Xiyaban	Cadde	خیابان
Xiyanät	İhanet	خیانت
Xizil	Kızıl	طلا
Xine	Kına	حنا
Xodkar	Tükenmez kalem	خودکار
Xodzänlik	İntihar	خودزنی
Xorma Krş.Hurma	Hurma	خرما
Xorräm	Mutlu	خرم
Xošgozäran	Eğlence	خوش گذران
Xošhal	Mutlu	خوشحال
Xošk	Kuru	خشک
Xunçar	Zalim	خونخوار
Xurus	Horoz	خروس
Yad gereftim < Fr. Yad gereftän	Öğrenmek	یاد گرفتن
Yadavärlik	Hatırlama	یادآوری
Yād Ver-	Hatırlamak	به یاد آوردن
Yalquz	Yalnız	تنها
Yān	Yan	کنار
Yap- Krş. Elä-, Ker-	Yapmak	انجام دادن
Yara	Yara	زخم
Yāš	Yaş	سن
Yat-	Yatmak	خوابیدن

Yayi	Sallamak	هل دادن
Yaz	Yaz	تابستان
Yāz-	Yazmak	نوشتن
Yazdāh	On bir	یازده
Yayıš	Yağmur	باران
Yē-	Yemek	خوردن
Ye Krş. Bir	Bir	خوردن
Yek Krş. Ye	Bir	یک
Yeke	Erişmek	رسیدن
Yekā	Büyük	بزرگ
Yāni	Yani	یعنی
Yäqaq	Ceviz	گردو
Yeq- Krş. Yiy-, Toyla-	Toplamal	جمع کردن
Yerāq	Uzak	دور
Yer	Yer	جا
Yetär	Daha iyi	بهتر
Yetär-	Götürmek	بردن
Yetiyiz	Yediyüz	هفتصد
Yävašāk	Gizlice	پنهانی
Yīgirmi	Yırmı	بیست
Yil Krş. İl	Yıl	سال
Yılaq- Krş. Yor-	Oturmak	نشستن
Yilçi	Sürü	گله
Yiräk	Yürek	دل

Yirt-	Yırtmak	پاره کردن
Yüz	Yüz	صورت
Yiy- Krş. Yeq-, Toy-la-	Toplamak	جمع کردن
Yöl	Yol	راه
Yoldaş	Arkadaş	دوست
Yōq Krş. Yoç	Yok	نیست
Yör- Krş. Yılaq	Oturmak	نشستن
Yov-	Gitmek	رفتن
Yoç Krş. Yoq	Yok	نیست
Yumurta Krş. Yumurçe	Yumurta	تخم مرغ
Yumurçe Krş. Yumurta	Yumurta	تخم مرغ
Yü-	Yıkamak	شستن
Zād Krş.Zat	Şey	چیز
Zat Krş.Zād	Şey	چیز
Zāban	Dil	زبان
Zāhmät	Zahmet	زحمت
Zāman	Zaman	زمان
Zemin	Yer	زمین
Zendan	Hapishane	زندان
Zendeganliq	Yaşam	زندگانی
Zārär	Zarar	ضرر
Zärf	Kap	ظرف
Ziyarätgah	Türbe	زیارتگاه
Zud	Erken	زود

SONUÇ

Kırsal kesimlerden büyük şehirlere göç etme çoğu bölgelerde görünmektedir. Halaçlarda ise nüfus, göç nedeniyle gittikçe azalmaktadır. Halaçların, İran'ın en büyük metropolü sayılan ve en fazla göç alan şehirlerin ilk sırasında yer alan Tahran'ın yakınında bulunmaları, göçlerin artmasına neden olmaktadır.

Bu durum Halaç konuşurlarının, yerli Halaçlar ve Tahran'a göç eden Halaçlar olarak ikiye bölünmesine neden olmuştur. Dillerine karşı olan tutumları, köylerde yaşayanlar arasında Tahran'a göre daha ileri seviyededir. Ancak, köylerde yaşayan Halaçların arasında bile, bu dilin kullanım alanı daha çok aile ortamında ve yaşlı kuşaklarla sınırlı kalmıştır. Tahran'da yaşayan Halaç halkının genç kuşağında, Halaçça unutulmaya yüz tutmuş, köylerdeki genç kuşak bile sosyal hayatlarında daha iyi bir gelecek elde etmek için dillerini terk etmek zorunda kalmışlar. Her iki durumda da Farsçanın birinci dil konumunda kullanıldığını açıkça söyleyebiliriz. Saha çalışmaları sırasında, gözlem yoluyla elde edilen sonuçlara göre, Tahran'da Halaçça'nın çocuklara aktarılması nerdeyse durmuş ve köylerde ise yok denecek kadar azdır.

Eğitim dili ve ülkenin resmi dilinin Farsça olması sebebiyle Halaç dilinin yaşayabilmesi için bu dilde kitap, dergi vb. yayımlamak ve özellikle çocuk ve gençler tarafından okunmasını sağlamak oldukça önem taşımaktadır. Elde edilen sonuçlar, Halaçça'nın belgelendirilmesinin ne kadar önemli olduğunu kanıtlamaktadır.

Dilin belgelendirmesini gerçekleştirmek amacıyla; Kaşe, Bonçenar ve Vaşeğan köylerinde saha çalışması sırasında ses kayıtları yapıldı. Köylerden göç etmenin, dildeki etkisini belirtmek için ise, Tahran'da yapılan mülakatlar bu saha çalışmalarına ek olarak gerçekleşti. Ayrıca, çalışmalarda farklı yaş gruplarından kadın ve erkeklerden kayıt toplanmasına özen gösterildi. Bu mülakatların neticesinde, 166 dakikalık işitsel-görsel kayıt elde edildi. Dilin belgelenmesinin yanı sıra; kültür,

gelenek ve göreneklerin tespitini de amaç tutan bu çalışmada, katılımcılara daha çok gelenekleriyle ilgili konuşmaları istenildi. Bunlara ek, başka kayıtlar ise, katılımcıların hayat hikâyelerini veya bir masalı içermektedir. Deşifre edilerek yazıya geçirilen bu ses kayıtları üzerinde inceleme yapıldı. Buna ek olarak, Sesbilgisi ve biçimbilgisini tespit etmek için, metinler defalarca gözden geçirildi. Halaçça'yı Türk dilleri sınıflandırmasında farklı bir grupta yerleştirmesine sebep olan ses özellikleri belirlendi. Bunlar, Altay dilleri teorisinin temellerini oluşturan söz başı /p-/ ünsüzünün Halaçça'da /h-/i biçimlerini tespiti ile Ana Türkçedeki birincil uzun ünlülerin Halaçça'da korunmasının tespiti. Dilbilgisi kısmında, başlık altındaki her konunun altında, örnek cümlesi yer almaktadır.

Çalışmanın son aşaması sayılan sözvarlığı bölümünde ise, Metinlerde geçen bütün sözcükleri sıralayarak, her kelimenin Türkçe ve Farsça karşılığı verildi. Böylece, Halaçça'nın Türk dilleri içinde arkaik özellikler barındıran bir dil olduğunu kanıtlayan kelimeleri ortaya koymanın yanı sıra Farsça, Azerice ve temas halindeki başka etnik gruplardan aldığı kelimeler de belirtilmiş oldu.

KAYNAKÇA

- Akar, A. (2005). Türk Dili Tarihi. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Bosnalı, S. (2009). Halaç Türkçesinde Buyruk, İstek, Şart Ve Gereklilik Tümceleri. Uluslararası Türk Dili Ve Edebiyatı Kongresi Utek 2007. Bildiriler. Türkçenin Sözdizimi, 103-114.
- Bosnalı, S. (2009). İran Halacistan Bölgesinin Etnik-Dilsel Yapısı Ve Halaç Türkçesi. Uluslararası Türklük Bilgisi Sempozyumu. Bildiriler, 1, 191-200.
- Bosnalı, S. (2010). Halaççanın Yitim Ve Değişim Sürecine Tasarlama Kipleri Açısından Bir Bakış: Bilig.
- Bosnalı, S. (2012). Dil Edimi Açısından Halaççanın Konumu. Karadeniz Araştırmaları(32), 45-67.
- Demir, N., & YILMAZ, E. (2002). Ural-Altay Dilleri ve Altay Dilleri Teorisi.
- Doerfer, G. (1968). Das Chaladsch—eine archaische Türksprache in Zentralpersien. Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, 118(1), 79-112.
- Doerfer, G., Hesche, W., Scheinhardt, H., & Tezcan, S. (1971). Khalaj Materials: Indiana University.
- Doerfer, G. (1978). Khalaj and Its relation to the other Turkic Languages. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Doerfer, G., & Tezcan, S. (1980). Wörterbuch Des Chaladsch:(Dialekt Von Charrab): Akadémiai Kiadó.
- Doerfer, G. (1987). Lexik Und Sprachgeographie Des Chaladsch.
- Doerfer, G. (1988). Grammatik Des Chaladsch (Vol. 4): Otto Harrassowitz Verlag.
- Doerfer, G. (1993). Halaçça h-'nin Diğer Türk Dillerindeki Karşılığı Üzerine. Türk Dilleri Araştırmaları 3: 285-288.
- Doerfer, G., & Tulu, Ç. S. (2012). Sekiz Halaçça Atasözü Halaçça Atasözü. Tehlikedeki Diller Dergisi-Issn: 2148-130x, 1(1).
- Ergin, M. (2004). Türk Dil Bilgisi, İstanbul: Bayrak Basın. Yayım/Tanıtım.
- GÜLSEVİN, G. (2016). Eski Türk Yazıtlarında Kelime Başında/h-/Sesi Gösterilmiş miydi?(Was the Initial/h-/Shown in the Old Turkic Inscriptions?).

- Kıral, F. (2000a). Copied Relative Construction In Khalaj. *Studies On Turkish And Turkic Languages*, 181-188.
- Kıral, F. (2000b). Reflections On-Mis 'In Khalaj. *Evidentials: Turkic, Iranian And Neighboring Languages*, Lars Johanson, 8, 89-101.
- Krauss, M. (1992). The World's Languages In Crisis. *Language*, 68(1), 4-10.
- Minorsky, V. F. (1950). Halaç Türk Diyalekti. *Türk Dili Ve Edebiyatı Dergisi*, 4(1-2).
- Ölmez, M. (1995). Halaçlar Ve Halaçça. *Çağdaş Türk Dili*, S, 84, 15-22.
- Ramer, A. M., Doerfer, G., & Tezcan, S. (1995). *Folklore-Texte Der Chaladsch.[Turcologica, Band 19.]: Jsto.*
- Sultan, T. (2013). Halaçlardan Molla Nasreddin Fikraları. *Tehlikedeki Diller Dergisi-Issn: 2148-130x*, 2(2).
- Tekin, T. (1975). *Ana Türkçede aslî uzun ünlüler (Vol. 15)*. Hacettepe Üniversitesi.
- Tekin, T. (1989). *Türk Dili Diyalektlerinin Yeni Bir Tasnifi*. Erdem, 10(13).
- Tekin, T. (1994). Türk dillerinde önseste y-türemesi. *Türk Dilleri Araştırmaları*, 4, 51-66.
- Tekin, T. (2000). *Orhon Türkçesi Grameri (Vol. 9)*. M. Ölmez.
- Tekin, T., & Ölmez, M. (2003). *Türk dilleri: giriş*. Yıldız Dil ve Edebiyat.
- Tekin, T., Yılmaz, E., & Demir, N. (2005). *Makaleler III: çağdaş Türk dilleri (Vol. 3)*. Grafiker Yayıncılık.
- Tezcan, S. (1999). Halaçça'nın önemi ve halaçça araştırmalarının sürdürülmesinin gerekliliği. *Issues in turkik language*
- Tuna, O. N. (1983). *Altay dilleri teorisi (Vol. 6)*. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Vaşeqani Farahani, A. (2012). *Mabani Desture Zaban Xalaci*, Tehran: Vaniya.
- Wurm, Stephen A. (1991). Language death and disappearance: Causes and circumstances. *Diogenes*, 39(153), 1-18.

EK 1: Fotoğraflar

1:Düğün için yapılan süsleme

2:Düğünden yapılan dans sahnesinden bir kare

3:Kaş köyündeki bir evin oturma salonu

4:Bonçenar Köyünün giriş tabelası

4:Derlemede bize yardımcı olan Rıza Bey

5:Bonçenar'daki bir ev

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 09/06/2017

Tez Başlığı / Konusu: Halaçça: Belgeleme ve Dilbilgisi Çalışması

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 165 sayfalık kısmına ilişkin, 08/06/2017 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 1. 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

09.06.2017
Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Mina Dolati Darabadi
Öğrenci No: N15127866
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Programı: Türk Dili
Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

Prof. Dr. Ulku Çelik Sarık

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
THESIS/DISSERTATION ORIGINALITY REPORT

HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
TO THE DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE

Date: 09/06/2017

Thesis Title / Topic: Halaçça: Belgeleme ve Dilbilgisi Çalışması
According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options stated below on 06./08./2017 for the total of 165..... pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is 1..... %.

Filtering options applied:

1. Approval and Declaration sections excluded
2. Bibliography/Works Cited excluded
3. Quotes excluded
4. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

06.09.2017
Date and Signature

Name Surname: Mina Dolati Darabadi
Student No: N15127866
Department: Turkish Language and Literature
Program: Turkish Language
Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

ADVISOR APPROVAL

APPROVED.

(Title, Name Surname, Signature)

Prof. Dr. Ulku Celik Saik

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : 35853172/ 433 - 3506

23 Kasım 2016

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 28.10.2016 tarih ve 5564 sayılı yazınız.

Enstitünüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Mina DOLATI DARABADI'nın Prof. Dr. Ülkü ÇELİK ŞAVK danışmanlığında yürüttüğü "Halaçça: Belgeleme ve Dilbilgisi Çalışması" başlıklı tez çalışması, Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 15 Kasım 2016 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Rahime M. NOHUTCU
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Merve h

